

## પ્રકરણ-૧

### કચ્છ જિલ્લો : વિહંગાવલોકન:-

#### સ્થાન :

કચ્છ જિલ્લો પોતાની આગવી સંસ્કૃતિ ધરાવતો વિશિષ્ટ પ્રદેશ છે. તેની સરહદ પાકિસ્તાનને અડીને આવેલી હોવાથી આંતરરાષ્ટ્રીય રીતે ઘણુંજ વ્યુહાત્મક મહત્વ ધરાવે છે. જિલ્લાનો કુલ વિસ્તાર ૪૫૬૧૨ ચો.કી.મી. જેટલો છે.

કચ્છ એ ગુજરાત રાજ્ય ના જિલ્લાઓ પૈકીનો એક જિલ્લો છે. તે લગભગ ૨૨.૪૪.૮° થી ૨૪.૪૧.૩૦° ઉત્તર અક્ષાંશ અને ૬૮.૭.૨૩° થી ૭૧.૪.૪૫° આશરે પૂર્વ રેખાંશ વચ્ચે આવેલો છે. તેની ઉત્તર અને વાયવ્યે કચ્છ નું રણ આવેલું છે. અને રણ પૂરું થતાં પાકિસ્તાનનો સિંધ પ્રદેશ, ઈશાનમાં રાજસ્થાન, પૂર્વમાં બનાસકાંઠા અને રાજકોટ જિલ્લાનો માળીયા તાલુકો, દક્ષિણે કચ્છનો અખાત અને પશ્ચિમ અને નૈઋત્યમાં અરબી સમુદ્ર આવેલ છે.

જિલ્લાનું મુખ્ય મથક ભુજ છે. જિલ્લો દશ તાલુકાઓમાં વહેંચાયેલો છે. ૨૦૦૧ ની વસ્તી ગણતરી મુજબ જિલ્લાની વસ્તી ૧૫૮૩૨૨૫ની છે. આ પૈકી ૧૧૦૮૩૩૩ ગામ્ય વસ્તી અને ૪૭૪૮૮૨ની શહેરી વસ્તી છે. જિલ્લામાં કુલ વસ્તીવાળા ૮૮૭ છે અને ૬૪ ગામો ઉજજડ છે. જિલ્લામાં ૮ શહેરો આવેલા છે. ૨૦૦૧ ની વસ્તી પ્રમાણે જિલ્લામાં અનુસૂચિત જાતિની વસ્તી ૧૮૫૮૩૨ અને અનુસૂચિત જનજાતિની વસ્તી ૧૩૦૧૩૮ છે.

#### ભૂપૃષ્ઠ :

કચ્છ જિલ્લો ઉત્તરે અને પૂર્વે ખારાપટના રણથી ઘેરાયેલો છે. કચ્છ એ સૂકો વિસ્તાર અને સમુદ્રની સપાટીથી ઉંચાઈએ આવેલો છે. સમગ્ર પ્રદેશ ઉજજડ અને ખડકાળ હોવા છતાં ભૌગોલિક પરિસ્થિતિમાં ટેકરીઓની હારમાળાઓ અને છુટાછવાયાં ડુંગરો, વચ્ચે આવતી ઉંડી અને અસમાન પટવાળી નદીઓ તેમની ખીણો અને ફળદ્રુપ જમીન વગેરેની વૈવિધ્યતા છે.

કચ્છ જિલ્લો ખેતીપ્રધાન હોઈ જિલ્લામાં મોટાભાગના લોકો ખેતી અને પશુપાલન ધંધામાં રોકાયેલા છે. કચ્છ જિલ્લાની વિષમ આબોહવાની પરિસ્થિતિનાં કારણે અછતના સમય દરમ્યાન લોકો સ્થળાંતર કરતા રહે છે. કચ્છ જિલ્લાની વસ્તી કરતાં પણ વધારે વસ્તી કચ્છ બહાર ભારતના અન્ય વિસ્તારમાં તેમજ વિશ્વના જુદા જુદા વિસ્તારમાં આજીવિકા માટે વસે છે. જિલ્લાની વસ્તી ગણતરીના આંકડા ઉપર નજર નાંખતા જણાશે કે જિલ્લામાં સ્ત્રીઓ કરતાં પુરુષોની સંખ્યા વધારે પ્રમાણમાં છે.

કચ્છ જિલ્લામાં એકપણ બારેમાસ વહેતી નદી નથી. છુટીછવાઈ ટેકરીઓની હારમાળાને લીધે તેમાંથી ઉત્તર અને દક્ષિણ તરફ ઝરણાં વહે છે. તેમજ મધ્યમના ઉચ્ચ પ્રદેશમાંથી નદીઓનાં કંદને મર્યાદિત કરે છે. આ નદીઓ ઉત્તરમાં કચ્છના રણને અને દક્ષિણમાં કચ્છના અખાત તરફ વહે છે. ઉત્તર તરફ વહેતી નદીઓમાં ખારી મુખ્ય છે. આ નદીઓ ઉત્તરમાં કચ્છના રણમાં મળી જાય છે, દક્ષિણ તરફ વહેતા પ્રવાહમાં મોટામાં મોટી નદીઓ મધ અને તેરા છે. તેની લંબાઈ આશરે ૩૦ કી.મી.ની છે. અબડાસાના મેદાનમાં પસાર થઈ જખૌ નજીક કચ્છના અખાતને મળે છે.

## આબોહવા અને વરસાદ :

જિલ્લાની આબોહવા એકંદરે ગરમ છે. તે આરોગ્યપ્રદ હોવા છતાં આનંદજનક નથી. વર્ષને વિસ્તૃત રીતે ત્રણ મોસમાં વહેંચી શકાય.

૧. જુલાઈથી સપ્ટેમ્બર સુધીની ગરમ ભેજવાળી ઋતુ.
૨. ઓક્ટોબરથી ફેબ્રુઆરી સુધી ઠંડી અને સુકી ઋતુ.
૩. માર્ચથી જુન સુધીની ઘણી જ ગરમ અને સુકી છે.

વધુમાં ટેકરીઓની ઉંચી હારમાળાઓ અને જંગલોના અભાવે મોસમી પવનો રોકાઈ શકતા નથી જેને પરિણામે ચોમાસુ ઘણી જ ટુંકી મુદતનું છે. જુનથી સપ્ટેમ્બર વચ્ચે વાતા મોસમી પવનો વરસાદ લાવે છે દસ વર્ષની સરેરાશમાં બે કે ત્રણ વર્ષ દુષ્કાળના હોય છે. ચારથી પાંચ વર્ષ નબળા અછતવાળા હોય છે. જ્યારે ભાગ્યે જ બે થી ત્રણ વર્ષ સારા હોય છે. જિલ્લાના વર્ષાઋતુ પહેલાંનો અને શિયાળુ વરસાદી માવઠું લગભગ બિલકુલ હોતું નથી. જિલ્લાનો વાર્ષિક સરેરાશ વરસાદ ૩૪૬ મી.મી. છે. વરસાદવાળા દિવસોની સંખ્યા ૨૦ થી ૨૫ જેટલી છે.

કચ્છ જિલ્લામાં વર્ષ ૨૦૦૮ દરમ્યાન વધુમાં વધુ ઉષ્ણતામાન ૪૨.૬ સે.ગ્રે. અને ઓછામાં ઓછું ઉષ્ણતામાન ૨.૦૨ સે.ગ્રે. નોંધાયેલ હતું. સામાન્ય રીતે જિલ્લામાં વરસાદ જુલાઈથી શરૂ થઈ સપ્ટેમ્બર માસ સુધી પડે છે.

## ભૂમિ :

કચ્છ જિલ્લાની જમીનના મુખ્યત્વે ચાર વિભાગ પાડી શકાય :

૧. કાંઠાની કાંપવાળી ફળદ્રુપ જમીન
૨. રેતાળ
૩. કાળી જમીન
૪. કાદવવાળી જમીન.

જિલ્લાના બીજા ભાગોની સરખામણીમાં વાગડ વિસ્તારની જમીન ઘણી ફળદ્રુપ છે. એકંદરે જમીનની ભેજ સંગ્રહશક્તિ ઘણી જ ઓછી છે. અવાર નવાર વરસાદની અછત રહ્યા કરે છે. જેથી ઝાડપાનનો ઉછેર ઘણોજ મુશ્કેલ બને છે. સામાન્ય રીતે જમીન ખરીફ પાકમાટે ઉપયોગી છે.

## કુદરતી અને ભૌતિક સાધનો :

કચ્છ જિલ્લાની નાની ટેકરીઓ બહુ ઉંચાઈવાળી નહીં હોવા છતાં તેની મુખ્ય કુદરતી આકૃતિ પૈકી એક છે. તેને ત્રણ જુથમાં વહેંચી શકાય. કચ્છની નાની ટેકરીઓ, પૂર્વની વાગડની ટેકરીઓ અને ઉત્તરની રણ વિસ્તારની ટેકરીઓ, બધી જ હારમાળા અને મોટાભાગના ડુંગરો સીધા ચઢાણવાળા છે. ઉત્તરમાં સીધા ઢોળાવવાળા અને દક્ષિણમાં મોટા પ્રમાણમાં ઢાળ છે. પશ્ચિમે બેટની નૈઋત્યમાં બન્ની નામનો નિયાણવાળો વિશાળ ૮૦૪ ચો.કી. મીટર જેટલો બીડ પ્રદેશ આવેલ છે. આ વિસ્તારમાં સારી જાતનું ઘાંસ પુષ્કળ પ્રમાણમાં થાય છે. અને તેથી આ વિસ્તારમાં ખેતીને બદલે પશુપાલનનો ધંધો વધુ થાય છે. આ જિલ્લામાં બારેમાસ વહેતી એક પણ નદી નથી. જે નદીઓ છે તે માત્ર ચોમાસામાં વરસાદ પડે તેટલો સમય જ વહેતી હોય છે.

## જંગલો :

કચ્છ જિલ્લામાં એકપણ જંગલ આવેલું નથી. જો કે મોટા ઘાસના બીડ જે રખાલનાં નામથી ઓળખાય છે. તેમાં બાવળ અને કંડો જેવા કાંટાળા ઝાડ થાય છે. આ ઘાસના બીડનો વિસ્તાર આશરે ૨૦૦ ચો.માઈલ જેટલો છે. અને તે જિલ્લામાં ઠેરઠેર જોવા મળે છે. જંગલનો વિસ્તાર ૩૩૦૦ ચો.કી.મી.નો છે. આમ જિલ્લામાં ટટકા વિસ્તારમાં જંગલ છે.

## વિસ્તાર અને વસ્તી :

૧. ૨૦૦૧ ની વસ્તી ગણતરી પ્રમાણે જિલ્લામાં કુલ ૮૫૦ ગામો અને ૮ શહેરો આવેલા છે. જેની તાલુકાવાર સંખ્યા નીચે પ્રમાણે છે.

| ક્રમ | તાલુકાનું નામ | ગામોની સંખ્યા | શહેરોની સંખ્યા |
|------|---------------|---------------|----------------|
| ૧.   | ૨.            | ૩.            | ૪.             |
| ૧.   | લખપત          | ૧૦૦           | ૦              |
| ૨.   | રાપર          | ૯૭            | ૧              |
| ૩.   | ભચાઉ          | ૭૧            | ૧              |
| ૪.   | અંજાર         | ૬૭            | ૧              |
| ૫.   | ભુજ           | ૧૫૮           | ૧              |
| ૬.   | નખત્રાણા      | ૧૩૨           | ૦              |
| ૭.   | અબડાસા        | ૧૬૬           | ૦              |
| ૮.   | માંડવી        | ૯૧            | ૧              |
| ૯.   | મુન્દ્રા      | ૬૦            | ૧              |
| ૧૦.  | ગાંધીધામ      | ૦૮            | ૨              |
| કુલ  |               | ૮૫૦           | ૮              |

૨. ૨૦૦૧ની વસ્તી ગણતરી પ્રમાણે જિલ્લાની કુલ વસ્તી ૧૫૮૩૨૨૫ છે. તે પૈકી ૮૧૫૧૫૨ પુરુષો અને ૭૬૮૦૭૩ સ્ત્રીઓ છે.

## સામાન્ય માહિતી :

|    |                               |                 |
|----|-------------------------------|-----------------|
| ૧. | જિલ્લાનો વિસ્તાર              | ૪૫૬૫૨ ચો.કી.મી. |
| ૨. | જિલ્લાની વસ્તી                | ૧૫૮૩૨૨૫         |
| ૩. | જિલ્લાના કુલ તાલુકા           | ૦૧૦             |
| ૪. | જિલ્લાના કુલ ગામો             | ૮૫૦             |
| ૫. | જિલ્લાના શહેરો                | ૦૦૮             |
| ૬. | જિલ્લાની કુલ ગ્રામ પંચાયતો    | ૬૧૫             |
| ૭. | અનુસૂચિત જાતિની વસ્તી (૨૦૦૧)  | ૧૮૫૯૩૨          |
| ૮. | અનુસૂચિત જનજાતિની વસ્તી(૨૦૦૧) | ૧૩૦૧૩૮          |

## ખેતી વિષયક : (વર્ષ : ૨૦૦૩-૦૪)

|    |                          |                |
|----|--------------------------|----------------|
| ૧. | જિલ્લાનો ભૌગોલિક વિસ્તાર | ૧૯૫૭૬૨૯ હેક્ટર |
| ૨. | ખેડવા લાયક વિસ્તાર       | ૩૩૯૦૦૦ હેક્ટર  |
| ૩. | સિંચાઈ હેઠળનો વિસ્તાર    | ૨૨૨૨૮૦ હેક્ટર  |

|    |                     |               |
|----|---------------------|---------------|
| ૪. | પિયતના પાકા કુવા    | ૧૯૪૩૧૧ સંખ્યા |
| ૫. | ઓઈલ એન્જીનની સંખ્યા | ૧૦૭૧૮ સંખ્યા  |
| ૬. | ઈલેક્ટ્રીક મોટરો    | ૨૨૫૫૫ સંખ્યા  |

### વાહન વ્યવહાર (પરિવહન) :

|    |                             |             |
|----|-----------------------------|-------------|
| ૧. | રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ         | ૪૩૪ કી.મી.  |
| ૨. | રાજ્યધોરી માર્ગ             | ૧૭૩૫ કી.મી. |
| ૩. | જિલ્લાના મુખ્ય માર્ગો       | ૮૨૬ કી.મી.  |
| ૪. | જિલ્લાના અન્ય માર્ગો        | ૭૨૦ કી.મી.  |
| ૫. | ગ્રામ્ય માર્ગો              | ૧૩૯૮ કી.મી. |
| ૬. | રેલ્વે સ્ટેશનની સંખ્યા      | ૩૬          |
| ૭. | પોસ્ટ ઓફિસની સંખ્યા         | ૪૯૫         |
| ૮. | બસના રૂટવાળા ગામોની સંખ્યા  | ૮૮૧         |
| ૯. | વીજળીકરણ થયેલ ગામોની સંખ્યા | ૮૮૬         |

### શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ : (સંખ્યા)

|    |                     |      |
|----|---------------------|------|
| ૧. | પ્રાથમિક શાળાઓ      | ૧૬૫૦ |
| ૨. | માધ્યમિક શાળાઓ      | ૧૫૫  |
| ૩. | ઉચ્ચ માધ્યમિક શાળાઓ | ૭૧   |
| ૪. | કોલેજો              | ૩૪   |
| ૫. | અન્ય                | ૧૪   |

### આરોગ્ય સેવાઓ (સંખ્યા) :

|    |                              |     |
|----|------------------------------|-----|
| ૧. | પ્રાથમિક આરોગ્યપેટા કેન્દ્રો | ૨૭૯ |
| ૨. | પ્રાથમિક આરોગ્ય દવાખાના      | ૩૬  |
| ૩. | પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર      | ૩૬  |
| ૪. | સામૂહિક આરોગ્ય કેન્દ્ર       | ૧૨  |
| ૫. | ફરતાં દવાખાના                | ૦૫  |
| ૬. | ફરતાં દવાખાના કેન્દ્રો       | ૧૧  |
| ૭. | આયુર્વેદ દવાખાના             | ૧૯  |

### પશુપાલન સેવાઓ (સંખ્યા) :

|    |                          |    |
|----|--------------------------|----|
| ૧. | પશુદવાખાના               | ૨૬ |
| ૨. | પ્રા. પશુ સારવાર કેન્દ્ર | ૨૯ |
| ૩. | ફક્તા પશુ દવાખાના        | ૦૫ |
| ૪. | કૃત્રિમ બીનદાન કેન્દ્ર   | ૧૦ |

પ્રકરણ-૨

જિલ્લા પંચાયતનું બંધારણ વર્ષ -૨૦૦૮:-

| ક્રમ | જિલ્લા પંચાયતની સ્થાપના | સને ૨૦૦૧ મુજબ કુલ વસ્તી | છેલ્લી ચુંટણીની તારીખ | જિલ્લા પંચાયતની ધોરણસરની મુદત પુરી થતી હોય તે તારીખ | પદ નિર્મિત            |                                     | જિલ્લા પંચાયતની મતદાર વિભાગમાંથી સીધી ચુંટણીથી ચુંટાયેલ સભ્યો |           |              |      |     |
|------|-------------------------|-------------------------|-----------------------|---|-----------------------|-------------------------------------|---|-----------|--------------|------|-----|
|      |                         |                         |                       |   | તાલુકા પંચાયતના સભ્યો | તાલુકા પંચાયત ધ્વારા ચુંટાયેલ સભ્યો | રત્રીઓ  | અનુ. જાતિ | અનુ. જન જાતિ | અન્ય | કુલ |
| ૧    | ૧/૦૪/૧૯૬૩               | ૧૫૮૩૨૨૫                 | ૧/૦૪/૨૦૦૬             | ૧/૦૩/૨૦૧૦   | ૧૬૪                   | ૧૬૪                                 | ૯   | ૪         | ૩            | ૧૩   | ૨૯  |

કચ્છ જિલ્લા પંચાયતની વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯માં સમિતીઓની મળેલ બેઠકોની સંખ્યા

| જિલ્લા પંચાયતની સામાન્ય સમિતી |              | શિક્ષણ સમિતી   |              | ખેત ઉત્પાદન, સિંચાઈ સહકાર સમિતી |              | જાહેર બાંધકામ સમિતી |              |
|-------------------------------|--------------|----------------|--------------|---------------------------------|--------------|---------------------|--------------|
| બેઠકોની સંખ્યા                | ઠરાવનીસંખ્યા | બેઠકોની સંખ્યા | ઠરાવનીસંખ્યા | બેઠકોની સંખ્યા                  | ઠરાવનીસંખ્યા | બેઠકોની સંખ્યા      | ઠરાવનીસંખ્યા |
| ૧૧                            | ૮૦           | ૧૦             | ૬૦           | ૬                               | ૨૬           | ૫                   | ૧૦           |

| સામાન્યન્યાય સમિતી |              | કારોબારી સમિતી |              | અપિલ સમિતી     |              | આરોગ્ય સમિતી   |              |
|--------------------|--------------|----------------|--------------|----------------|--------------|----------------|--------------|
| બેઠકોની સંખ્યા     | ઠરાવનીસંખ્યા | બેઠકોની સંખ્યા | ઠરાવનીસંખ્યા | બેઠકોની સંખ્યા | ઠરાવનીસંખ્યા | બેઠકોની સંખ્યા | ઠરાવનીસંખ્યા |
| ૮                  | ૧૧           | ૬              | ૪૪           | ૧              | ૧            | ૪              | ૪            |

સને ૨૦૦૮-૦૯ દરમ્યાન કચ્છ જિલ્લા પંચાયતના પ્રમુખ-ઉપ પ્રમુખશ્રી અને જુદી જુદી સમિતીઓના અધ્યક્ષશ્રીઓની યાદી.

| જિલ્લા પંચાયતની સમિતીઓના અધ્યક્ષશ્રીઓના નામ સરનામા |                                      |  |                                 |
|--|--------------------------------------|--|---------------------------------|
| અનુ  | સદસ્યશ્રીનું નામ                     | હોદ્દો   | સરનામું                         |
| ૧  | શ્રી જીવાભાઈ કરશનભાઈ વરચંદ           | પ્રમુખશ્રી તથા અધ્યક્ષશ્રી અપીલ સમિતિ            | મુ. રતનાલ તા.અંજાર જી કચ્છ      |
| ૨  | શ્રીગીરીશભાઈ જે.છેડા                 | ઉપ પ્રમુખશ્રી                                    | મુ. કાંડાગરા તા.મુન્દ્રા        |
| ૩  | શ્રી ધીરજલાલ જે.. પટેલ               | અધ્યક્ષશ્રી કારોબારી સમિતિ                       | આનંદનગર તા:નખત્રાણા જી કચ્છ     |
| ૪  | શ્રીમતિ કૌશલ્યાબેન જયંતભાઈ માધાપરીયા | અધ્યક્ષશ્રી શિક્ષણ સમિતિ                         | માધાપર(નવાવાસ)તા. ભુજ જી કચ્છ   |
| ૫  | શ્રી વિમળાબેન આર.પટેલ                | અધ્યક્ષશ્રી બાંધકામ સમિતિ                        | મુ. મોમાયમોરા તા:માંડવી જિ.કચ્છ |
| ૬  | શ્રીહવાબાઈ વી.ભીલ                    | અધ્યક્ષશ્રી વીસ મુદા સમિતિ                       | મુ. બેલા તા. રાપર               |
| ૭  | શ્રીતૈયબ ઈબ્રાહીમ સમા                | અધ્યક્ષશ્રી ઉત્પાદન, સહકા અને સિંચાઈ સમિતિ       | મુ. નાના દિનારા તા:ભુજ          |
| ૮  | શ્રીલતાબેન જી.ગજજર                   | અધ્યક્ષશ્રી મહીલા બાળ વિકાસ યુવા પ્રવૃત્તિ સમિતિ | મુ.વડાલા તા:મુદરા               |
| ૯  | શ્રી ઘનજીભાઈ મુરજીભાઈ હુંગડા         | અધ્યક્ષશ્રી સામાજીક ન્યાય સમિતિ                  | મુ.મોથાળા તા. અબડાસા જી કચ્છ    |
| ૧૦   | શ્રીનવીનભાઈ આર.પાચાણી                | અધ્યક્ષશ્રી આરોગ્ય સમિતી                         | મુ. કેરા તા:ભુજ                 |

કચ્છ જિલ્લા પંચાયતના ચુંટાયેલ સદસ્યોની યાદી.

| અનુ | સદસ્યશ્રીનું નામ                     | સરનામું                               |
|-----|--------------------------------------|---------------------------------------|
| ૧   | શ્રી જીવાભાઈ કરશનભાઈ વરચંદ           | મુ. રતનાલ તા. અંજાર જી કચ્છ           |
| ૨   | શ્રી ગીરીશભાઈ જગશી છેડા              | મુ. મોટા કાંડાગર તા. મુન્દ્રા         |
| ૩   | શ્રી ધીરજલાલ જેઠાલાલ પટેલ            | આનંદનગર તા. નખત્રાણા                  |
| ૪   | શ્રીમતિ કૌશલ્યાબેન જયંતભાઈ માધાપરીયા | માધાપર(નવાવાસ)તા. ભુજ જી કચ્છ         |
| ૫   | શ્રી નવિનભાઈ રામજી પાંચાણી           | મુ. કેરા તા. ભુજ જી. કચ્છ             |
| ૬   | શ્રીમતિ વીમળાબેન રવીલાલ પટેલ         | મુ. પો. મોમાયમોરા તા. માંડવી જી. કચ્છ |
| ૭   | શ્રીમતિ હવાબાઈ વનાભાઈ ભીલ            | મુ. પો. બેલા તા. રાપર જી કચ્છ         |
| ૮   | શ્રી તૈયબ ઇબ્રાહીમ સમા               | રે. નાના દિનારા તા. ભુજ જી કચ્છ       |
| ૯   | શ્રીમતિ ગજજર લતાબેન જીવરામ           | મુ. વડાલા તા. મુન્દ્રા જી કચ્છ        |
| ૧૦  | શ્રી ધનજીભાઈ મુરજીભાઈ હિંગડા         | મુ. મોથાળા તા. અબડાસા જી કચ્છ         |
| ૧૧  | શ્રી ખોડાભાઈ ભોજાભાઈ ભીલ             | મુ. ચપાર પો. કલ્યાણપુર તા. ભચાઉ       |
| ૧૨  | શ્રીમતિ પરમાબાઈ રમેશભાઈ ખોડ          | મુ. પલાસવા તા. રાપર                   |
| ૧૩  | શ્રીમતિ જયાબેન પ્રવિણ છાભૈયા         | મુ. બિદડા તા. માંડવી                  |
| ૧૪  | શ્રી નામોરી જેઠાભાઈ ઢીલા             | મુ. ચોબારી તા. ભચાઉ                   |
| ૧૫  | શ્રી મતિ જયશ્રીબેન કાન્તીલાલ ભોઈયા   | મુ. દેવપર ગઢ તા. માંડવી               |
| ૧૬  | શ્રી દેવેન્દ્રસિંહ જુવાનસિંહ જેઠવા   | મુ. ખેડોઈ તા. અંજાર                   |
| ૧૭  | શ્રીમતિ ડાહીબેન નારાણ વિરડા          | મુ. ગળપાદર તા. ગાંધીધામ               |
| ૧૮  | શ્રીમતિ જાગૃતીબેન બાબુલાલ શાહ        | મુ. લાકડીયા તા. ભચાઉ                  |
| ૧૯  | શ્રીમતિ મમતાબેન જયતીલાલ ઠક્કર        | મુ. ડુમરા તા. અબડાસા                  |
| ૨૦  | શ્રી પ્રવિણસિંહ રૂપસંગજી વાઢેર       | મુ. રોહા (સુમરી)તા. નખત્રાણા          |
| ૨૧  | શ્રી અનવર ઈસ્માઈલ મંધરા              | મુ. સાંચરા તાઈઅબડાસા                  |
| ૨૨  | શ્રી રામજીભાઈ બુધાભાઈ બળીયા          | મુ. કાદીયા નાના તા. નખત્રાણા          |
| ૨૩  | શ્રી કેશવલાલ શીવદાસ પટેલ             | મુ. નિરોણા તા. નખત્રાણા               |
| ૨૪  | શ્રી પ્રહલાદસિંહ મહિપતસિંહ જાડેજા    | મુ. વિરાણી મોટી તા. નખત્રાણા          |
| ૨૫  | શ્રી શામજી બીજલ ભીલ                  | મુ. વણોઈવાંઢ તા. રાપર                 |
| ૨૬  | શ્રી અરવીંદ લાલજી પિંડોરીયા          | મુ. મિરઝાપર તા. ભુજ                   |
| ૨૭  | શ્રી રૂપાભાઈ રામજીભાઈ ચાડ            | મુ. કોટાય તા. ભુજ                     |
| ૨૮  | શ્રી તેજશીભાઈ નરશીભાઈ પરમાર          | મુ. લાકડીયા તા. ભચાઉ                  |
| ૨૯  | શ્રી અરવીંદભાઈ દેવદાન ગઢવી           | મુ. નાના કરોડીયા તા. અબડાસા           |

| અનુ | સમિતિનું નામ                         | હોદ્દો | સરનામું                               |
|-----|--------------------------------------|--------|---------------------------------------|
| ૧   | <b>અપીલ સમિતિ</b>                    |        |                                       |
| ૧   | શ્રી જીવાભાઈ કરશનભાઈ વરચંદ           | ચેરમેન | મુ. રતનાલ તા.અંજાર જી કચ્છ            |
| ૨   | શ્રી ગીરીશભાઈ જગશી છેડા              | સદસ્ય  | મુ. મોટા કાંડાગર તા.મુન્દ્રા          |
| ૩   | શ્રી કેશુભાઈ એસ. પટેલ                | સદસ્ય  | આગમન, બેંકર્સકોલોની રે. ભુજ જી કચ્છ   |
| ૨   | <b>કારોબારી સમિતિ</b>                |        |                                       |
| ૧   | શ્રી ધીરજલાલ જે. પટેલ                | ચેરમેન | આનંદ ગનર તા. નખત્રાણા                 |
| ૨   | જયાબેન પી. છાભૈયા                    | સદસ્ય  | મુ. બિદડા તા. માંડવી                  |
| ૩   | શ્રી નામોરી જેઠાભાઈ ઢીલા             | સદસ્ય  | મુ. ચોબારી તા. ભચાઉ                   |
| ૪   | શ્રી કેશુભાઈ એસ. પટેલ                | સદસ્ય  | આગમન, બેંકર્સકોલોની રે. ભુજ જી કચ્છ   |
| ૫   | શ્રી પ્રવિણસિંહ રૂપસંગજી વાઢેર       | સદસ્ય  | મુ. રોહા (સુમરી) તા. નખત્રાણા         |
| ૩   | <b>શિક્ષણ સમિતિ</b>                  |        |                                       |
| ૧   | શ્રીમતિ કૌશલ્યાબેન જયંતભાઈ માઘાપરીયા | ચેરમેન | માઘાપર (નવાવાસ) તા. ભુજ જી કચ્છ       |
| ૨   | શ્રી રામજીભાઈ બુઘાભાઈ બળીયા          | સદસ્ય  | મુ. કાદીયા નાના તા. નખત્રાણા          |
| ૩   | શ્રીમતિ ગજજર લતાબેન જીવરામ           | સદસ્ય  | મુ. વડાલા તા. મુન્દ્રા જી કચ્છ        |
| ૪   | શ્રી અરવીંદ લાલજી પિંડોરીયા          | સદસ્ય  | મુ. મિરઝાપર તા. ભુજ                   |
| ૫   | શ્રીમતિ હવાબાઈ વનાભાઈ ભીલ            | સદસ્ય  | મુ. પો. બેલા તા. રાપર જી કચ્છ         |
| ૬   | તિવારી મધુસુદન શત્રુઘનભાઈ            | સદસ્ય  | મણીનગર નખત્રાણા, કચ્છ                 |
| ૭   | મહેતા પંકજભાઈ અનુપચંદ                | સદસ્ય  | રાપર તા. રાપર                         |
| ૪   | <b>જાહેર આરોગ્ય સમિતિ</b>            |        |                                       |
| ૧   | શ્રીનવીનભાઈ આર. પાયાણી               | ચેરમેન | મુ. કેરા તા. ભુજ                      |
| ૨   | શ્રીમતિ ડાહીબેન નારાણ વિરડા          | સદસ્ય  | મુ. ગળપાદર તા. ગાંધીધામ               |
| ૩   | શ્રીમતિ મમતાબેન જયતીલાલ ઠક્કર        | સદસ્ય  | મુ. ડુમરા તા. અબડાસા                  |
| ૪   | શ્રી ઘનજીભાઈ મુરજીભાઈ હિંગડા         | સદસ્ય  | મુ. મોથાળા તા. અબડાસા જી કચ્છ         |
| ૫   | <b>જાહેર બાંધકામ સમિતિ</b>           |        |                                       |
| ૧   | શ્રીમતિ વીમળાબેન રવીલાલ પટેલ         | સદસ્ય  | મુ. પો. મોમાયમોરા તા. માંડવી જી. કચ્છ |
| ૨   | શ્રી તેયબ ઇબ્રાહીમ સમા               | સદસ્ય  | રે. નાના દિનારા તા. ભુજ જી કચ્છ       |
| ૩   | શ્રી ધીરજલાલ જેઠાલાલ પટેલ            | સદસ્ય  | આનંદનગર તા. નખત્રાણા                  |
| ૪   | શ્રી નવિનભાઈ રામજી પાંચાણી           | સદસ્ય  | મુ. કેરા તા. ભુજ જી. કચ્છ             |
| ૫   | શ્રી પ્રવિણસિંહ રૂપસંગજી વાઢેર       | ચેરમેન | મુ. ૩૨૨, ઉમેદનગર ભુજ-કચ્છ             |



|   |                                       |          |                                      |
|---|---------------------------------------|----------|--------------------------------------|
| ૬ | <b>વીસ મુદા સમિતિ</b>                 |          |                                      |
| ૧ | શ્રી હવાબાઈ વનાભાઈ ભીલ                | ચેરમેન   | મુ.બેલા તા. રાપર                     |
| ૨ | શ્રી સામજીભાઈ બી.ભીલ                  | સદસ્ય    | મુ.મોથાળા તા. અબડાસા જી કચ્છ         |
| ૩ | શ્રી અરવીદભાઈ દેવદાન ગઢવી             | સદસ્ય    | મુ. નાના કરોડીયા તા. અબડાસા          |
| ૪ | શ્રીમતિ વીમળાબેન રવીલાલ પટેલ          | સદસ્ય    | મુ.પો. મોમાયમોરા તા. માંડવી જી. કચ્છ |
| ૭ | <b>ઉત્પાદન,સહકાર અને સિંચાઈ સમિતિ</b> |          |                                      |
| ૧ | શ્રી નામોરી જેઠાભાઈ ઢીલા              | ચેરમેન   | મુ. ચોબારી તા. ભયાઉ                  |
| ૨ | શ્રી તૈયબ ઇબ્રાહીમ સમા                | સદસ્ય    | રે. નાના દિનારા તા. ભુજ જી કચ્છ      |
| ૩ | શ્રીમતિ જયાબેન પ્રવિણ છાભૈયા          | સદસ્ય    | મુ. બિદડા તા. માંડવી                 |
| ૪ | શ્રી નવિનભાઈ રામજી પાંચાણી            | સદસ્ય    | મુ. કેરા તા. ભુજ જી. કચ્છ            |
| ૫ | શ્રીમતિ ડાહીબેન નારાણ વિરડા           | સદસ્ય    | મુ. ગળપાદર તા. ગાંધીધામ              |
| ૮ | <b>મહીલા બાળ વિકાસ સમિતિ</b>          |          |                                      |
| ૧ | શ્રીલતાબેન જી.ગજજર                    | ચેરપર્સન | મુ. ડુમરા તા. અબડાસા                 |
| ૨ | પરમાબાઈ આર.ખોડ                        | સદસ્ય    | મુ.પલાસવા તા:રાપર જિ.કચ્છ            |
| ૩ | શ્રીમતિ કૌશલ્યાબેન જયંતભાઈ માધાપરીયા  | સદસ્ય    | માધાપર(નવાવાસ)તા. ભુજ જી કચ્છ        |
| ૪ | શ્રીમતિ મમતાબેન જયતીલાલ ઠક્કર         | સદસ્ય    | મુ. ડુમરા તા. અબડાસા                 |
| ૯ | <b>સામાજીક ન્યાય સમિતિ</b>            |          |                                      |
| ૧ | શ્રી ઘનજીભાઈ મુરજીભાઈ હિંગડા          | ચેરમેન   | મુ.મોથાળા તા. અબડાસા જી કચ્છ         |
| ૨ | શ્રી રામજીભાઈ ભુધાભાઈ બળીયા           | સદસ્ય    | મુ. કાદીયા નાના તા.નખત્રાણા          |
| ૩ | શ્રી શામજી બીજલ ભીલ                   | સદસ્ય    | મુ. વણોઈવાંઢ તા. રાપર                |
| ૪ | શ્રીમતિ હવાબાઈ વનાભાઈ ભીલ             | સદસ્ય    | મુ.પો.બેલા તા. રાપર જી કચ્છ          |
| ૫ | અશોક કરશનભાઈ ભીલ                      | સદસ્ય    |                                      |

કચ્છ જિલ્લામાં વર્ષ ૨૦૦૮માં તાલુકાવાર ગ્રામ પંચાયતોની સંખ્યા નીચે મુજબ છે.

| અનુ.નં. | તાલુકા પંચાયતનું નામ | તાલુકાવાર કુલ ગ્રામ પંચાયતોની સંખ્યા | તે પૈકી જુથ ગ્રામ પંચાયતોની સંખ્યા |
|---------|----------------------|--------------------------------------|------------------------------------|
| ૧       | ૨                    | ૩                                    | ૪                                  |
| ૧       | લખપત                 | ૩૩                                   | ૨૪                                 |
| ૨       | રાપર                 | ૭૯                                   | ૨૮                                 |
| ૩       | ભયાઉ                 | ૫૯                                   | ૧૦                                 |
| ૪       | અંજાર                | ૫૩                                   | ૧૦                                 |
| ૫       | ભુજ                  | ૧૦૬                                  | ૪૫                                 |
| ૬       | નખત્રાણા             | ૭૭                                   | ૩૬                                 |
| ૭       | અબડાસા               | ૮૫                                   | ૪૦                                 |
| ૮       | માંડવી               | ૭૪                                   | ૨૦                                 |
| ૯       | મુન્દ્રા             | ૪૨                                   | ૧૪                                 |
| ૧૦      | ગાંધીધામ             | ૭                                    | ૨                                  |
|         | જિલ્લાનું કુલ        | ૬૧૫                                  | ૨૨૯                                |

## પ્રકરણ-૩

### હિસાબી શાખાની કાર્યસિધ્ધિ

#### જિલ્લા પંચાયતની આવક અને ખર્ચ

અહેવાલના વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ દરમિયાન કચ્છ જિલ્લા પંચાયતની ચોખ્ખી ઉપજ રુપિયા ૧૧૬૫૫૮૬ હજાર હતી તેની સામે ખર્ચ રુપિયા ૮૮૦૪૨૩ હજાર થવા જાય છે. વર્ષના અંતે સિલક રુપિયા ૧૧૪૪૩૩૧ હજાર છે. વર્ષ દરમિયાન વસુલાતની વિવિધ ક્ષેત્રે તથા સરકારશ્રીના સદરો હેઠળ થયેલ ઉપજની વિગત પાછળની વિગતે પત્રક. ૧ અને ખર્ચની વિગતે પત્રક. ૨ માં દર્શાવેલ છે.

#### પત્રક-૧ ઉપજ

| ક્રમ | સદર                        | ઉપજ (રૂ.હજારમાં)વર્ષ-૨૦૦૮-૦૯ |
|------|----------------------------|------------------------------|
| ૧    | જમીન મહેસુલ                | ૪૧૭૧૭                        |
| ૨    | સ્થાનિક ઈરીગેશન શેષ        | ૦                            |
| ૩    | સ્થાનિક સ્ટેમ્પ ડ્યુટી     | ૧૨૩૦૩                        |
| ૪    | સ્થાનિક કર લોકલશેષ ફંડ     | ૦                            |
| ૫    | વ્યાજ                      | ૦                            |
| ૬    | શિક્ષણ                     | ૭૬૫૦૧૯                       |
| ૭    | તબીબી                      | ૧૪૩૫૪૩                       |
| ૮    | વૈજ્ઞાનિક યુને નાના ખાતા   | ૬૩૦૪૦                        |
| ૯    | પ્રકિર્ણ અને અન્ય ઉપજ      | ૬૧૪૫૮૨                       |
| ૧૦   | ખેતીવાડી                   | ૩૦૫૧૮                        |
| ૧૧   | સિંચાઈ                     | ૧૩૫૩૦૬                       |
| ૧૨   | સિવિલ કામો                 | ૫૬૭૬૮૦                       |
| ૧૩   | અછત                        | ૩૨૦૦                         |
| ૧૪   | દેવા અને ઉપલક              | ૪૬૦૨૦                        |
| ૧૫   | કુલ આવક                    | ૨૪૨૨૯૨૮                      |
| ૧૬   | તાલુકા રીફંડ               | ૧૨૦૬૫                        |
| ૧૭   | કુલ                        | ૨૪૩૪૯૯૩                      |
| ૧૮   | તાલુકાને ફાળવેલ રકમ        | ૧૨૬૯૪૦૭                      |
| ૧૯   | જિલ્લા પંચાયતની ચોખ્ખી ઉપજ | ૧૧૬૫૫૮૬                      |
| ૨૦   | ખુલતી સિલક                 | ૮૫૯૧૬૬૮                      |
| ૨૧   | એકદરં કુલ                  | ૨૦૨૪૭૫૪                      |

**પત્રક-૨ ખર્ચ**

| ક્રમ | સદર                                | ખર્ચ (રૂા.હજારમાં)વર્ષ-૨૦૦૮-૦૯ |
|------|------------------------------------|--------------------------------|
| ૧    | રીફંડ કો બેક                       | ૭૭૯૬૯                          |
| ૨    | વહીવટ                              | ૮૨૩૧                           |
| ૩    | વ્યાજ                              | ૦                              |
| ૪    | શિક્ષણ                             | ૨૮૩૩૩                          |
| ૫    | આરોગ્ય તબીબી                       | ૧૩૮૫૫૬                         |
| ૬    | સુપર એઝયુકેશન ના એલાઉન્સ અનેપેન્શન | ૦                              |
| ૭    | પ્રકિર્ણ                           | ૦                              |
| ૮    | વૈજ્ઞાનિક અને નાના ખાતા            | ૦                              |
| ૯    | દુષ્કાળ રાહત                       | ૧૯૬૬                           |
| ૧૦   | સીવીલ અને જાહેર કામો               | ૪૭૧૪૯૯                         |
| ૧૧   | નાની સિંચાઈ                        | ૧૨૯૩૧૩                         |
| ૧૨   | દેવા વિભાગ અનેઉપલક                 | ૩૧૪૮૦                          |
| ૧૩   | કુલ્લ ખચ                           | ૮૮૦૪૨૩                         |
| ૧૪   | બંધસિલક                            | ૧૧૪૪૩૩૧                        |
| ૧૫   | એકદરૂ કુલ્લ                        | ૨૦૨૪૭૫૪                        |

## પ્રકરણ-૪

### ખેતીવાડી ક્ષેત્રે કાર્યસિદ્ધિ

#### જિલ્લાની ખેતી વિષયક પ્રવૃત્તિ

કચ્છ જિલ્લાને ખેતીને લગતી અદ્યતન સંશોધનની ભલામણો ખેડુતોના ખેતરો સુધી પહોચાડવા માટે વિશ્વબંકના સહયોગથી ખેતી વિસ્તરણને લગતી તાલિમ અને મુલાકાત યોજના સને ૧૯૯૫-૯૬ થી કચ્છ જિલ્લામાં શરૂ થયેલ છે. આ માટે ખેતી વિષયક અદ્યતન જ્ઞાન માહિતી માર્ગદર્શન વગેરે ખેડુતોને જે જે સમયે જરૂર હોય ત્યારે અને સમયાંતરે મળતા રહે તે યોજનાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ છે.

જિલ્લા કક્ષાએ યોજનાના અમલીકરણ અધિકારી તરીકે જિલ્લા ખેતીવાડી અધિકારી કામ કરે છે. તેની મદદમાં જિલ્લા કક્ષાએ ત્રણ અધિકારીઓ અને વિષય નિષ્ણાંતો (એગ્રો) અને (પાક સંરક્ષણ) અને (મગફળી) ની કામગીરી સંભાળે છે.

આ યોજના હેઠળ જિલ્લામાં ત્રણ પેટા વિભાગ કચેરીઓ આવેલ છે.

(૧) ભુજ (૨) ભયાઉ (૩) નખત્રાણા જેમાં મદદનીશ ખેતી નિયામક કક્ષાના ત્રણ અધિકારીઓ તથા અન્ય તાંત્રિક સ્ટાફ ફરજ બજાવે છે. તાંત્રિક અને વહીવટી કામગીરી માટે ભુજ પેટા કચેરી હેઠળ ભુજ, માંડવી, મેન્દ્રા તાલુકા મુકેલ છે. ભયાઉ પેટા કચેરી હેઠળ ભયાઉ, અંજાર, ગાંધીધામ, રાપર તાલુકા અને નખત્રાણા પેટા કચેરી હેઠળ નખત્રાણા, અબડાસા, લખપતતાલુકા સોંપેલ છે. તાલુકા કક્ષાએ વિસ્તરણ અધિકારી અને ગ્રામ્ય કક્ષાએ ગ્રામ સેવકની કામગીરી બજાવે છે.

જિલ્લા તથા પેટા વિભાગ કક્ષાના અધિકારી દર બે મહિને પ્રથમ મંગળવારે, બુધવારે ખેતીના અદ્યતન સંશોધન માટેની કૃષિ યુનિ. દાંતીવાડા તાલિમ મેળવે છે. જેના આધારે પેટા વિભાગીય કક્ષાએ વિસ્તરણ અધિકારી (ખેતી) તથા ગ્રામ સેવકોને અદ્યતન જાણકારી આપવામાં આવે છે. આ તાલિમમાં દ્રશ્ય, શ્રાવ્ય સાધનો, જીવંત નમુનાઓ તથા પખવાડિક ખેતી કામોની પત્રિકાઓનો સમાવેશ પણ કરવામાં આવે છે.

ખેતી વિષયક સંદેશાઓ વિસ્તરણ અધિકારી તથા ગ્રામ સેવકો નકકી કર્યા મુજબ જે તે ગામડાંમાં જઈ ખેડુતોનો સંપર્ક કરીને ખેતી, બીજ, વાવેતર, ખાતર, પાક સંરક્ષણ પગલાં પિયત વ્યવસ્થા અને ખેડુતોના પ્રશ્નો અને ખેતીવાડી ખાતાની જુદી જુદી યોજના ની ઘટકવાર સહાય ના લક્ષાંક મુજબ કામગીરી અને અંગે માર્ગદર્શન આપે છે.

#### (૧) પ્રસ્તાવના :-

કચ્છ જિલ્લાનું સ્થાન એગ્રોકલાઈમેટીક ઝોન : દાંતીવાડામાં આવેલ છે. છેલ્લા ૧૦ વર્ષનો સરેરાશ વરસાદ ૩૮૫.૧ મી.મી. છે. કચ્છ જિલ્લાનું વિષમ પ્રકારનું હવામાન છે. સમગ્ર ગુજરાતમાં આ પ્રદેશ "કચ્છ" તરીકે

જાણીતો છે. જિલ્લામાં મુખ્યત્વે રેતાળ, ગોરાડુ અને ભાસ્મીક પ્રકારની જમીન આવેલી છે. જમીન ઓછી ફળદ્રુપતા છતાં ઉત્પાદકતા વધુ ધરાવે છે. મગફળી, કઠોળ, કપાસ, દિવેલા, તલ, બાજરી, ઘઉં, રાઈ, શાકભાજી, ફળઝાડના પાકો અ વિસ્તારના મુખ્ય પાકો છે.

## (૨) ભૌગોલિક સ્થાન અને વિસ્તાર :-

કચ્છ જિલ્લો ઉત્તર પશ્ચિમે ૨૨.૪૪' ૩૦" થી ૨૪.૪૧' ૩૦" ઉત્તર અક્ષાંશ અને ૬૮.૭૬' ૩૦" થી ૪૬.૪૫' પૂર્વ રેખાંશ ઉપર આવેલું અગત્યનું ભુજ શહેર છે. દરિયાની સપાટીથી ૩૮૭ મીટરની ઉંચાઈએ આવેલું છે. પશ્ચિમ રેલ્વે (અમદાવાદ – મુંબઈ) અને રાજ્યની તમામ શહેરોની બસો સાથે જોડાયેલ અતિ મહત્વનું શહેર છે. કચ્છ જિલ્લાનો ભૌગોલિક વિસ્તાર ૧૯૫૭૬૨૯ હેક્ટર છે.

## (૩) જિલ્લાની કૃષિ વિષયક માહિતી :-

|     |   |   |            |
|-----|---|---|------------|
| (અ) | ખાતેદાર/ખેડુતોની સંખ્યા                 | : | કુલ ૧૬૪૮૭૯ |
| (બ) | ખેડુતોનું વર્ગીકરણ                      | : |            |
| ૧.  | સિમાન્ત ખેડુતો<br>(૧ હેક્ટરથી ઓછી જમીન) | : | ૧૩૭૯૩      |
| ૨.  | નાના ખેડુતો<br>(૧ થી હેક્ટર જમીન)       | : | ૩૩૨૦૧      |
| ૩.  | મોટા ખેડુતો<br>(૨ હેક્ટરથી વધુ જમીન)    | : | ૧૧૭૮૮૫     |
| ૪.  | અનુસુચિત જાતિના ખેડુતો                  | : | ૧૧૬૪૯      |
| ૫.  | અનુસુચિત જનજાતિના ખેડુતો                | : | ૦૦         |
| ૬.  | અન્ય જાતિના ખેડુતો                      | : | ૧૫૩૨૩૦     |

## (૪) જમીન અંગેની માહિતી (હેક્ટરમાં) :-

|     |                                    |   |        |
|-----|------------------------------------|---|--------|
| (અ) | ૧. કુલ ખેડાણ હેઠળની જમીનનો વિસ્તાર | : | ૭૪૭૫૦૩ |
|-----|------------------------------------|---|--------|

|                                   |   |        |
|-----------------------------------|---|--------|
| ૨. પિયત હેઠળની જમીનનો વિસ્તાર     | : | ૨૨૨૨૮૦ |
| ૩. બિન પિયત હેઠળની જમીનનો વિસ્તાર | : | ૭૩૬૯૭  |
| ૪. પડતર જમીનનો વિસ્તાર            | : | ૩૪૮૧૭૯ |
| ૫. જંગલ હેઠળનો વિસ્તાર            | : | ૨૮૭૯૪૮ |
| ૬. ગૌચર જમીન હેઠળનો વિસ્તાર       | : | ૭૦૦૫૮  |

|     |                      |   |                            |
|-----|----------------------|---|----------------------------|
| (બ) | <u>જમીનનો પ્રકાર</u> | : | <u>વિસ્તાર (હેક્ટરમાં)</u> |
|     | (૧) કાળી જમીન        | : | નીલ                        |
|     | (૨) મધ્યમ કાળી જમીન  | : | ૧૩૪૯૩૯                     |
|     | (૩) ગોરાડુ જમીન      | : | ૨૩૩૮૮૦                     |
|     | (૪) રેતાળ જમીન       | : | ૨૯૮૨૩૫                     |
|     | (૫) ક્ષારવાળી જમીન   | : | ૮૦૪૪૯                      |

સને ૨૦૦૮-૦૯ દરમ્યાન જિલ્લામાં પડેલ વરસાદની તાલુકાવાર વિગત નીચે મુજબ છે.

| ક્રમ | તાલુકાનું નામ | સને ૨૦૦૮-૦૯ માં થયેલ કુલ વરસાદ (મિ.મિ.) | વરસાદના દિવસો |
|------|---------------|---|---------------|
| ૧    | ભુજ           | ૨૪૭                                     | ૨૪            |
| ૨    | અંજાર         | ૪૦૨                                     | ૨૦            |
| ૩    | ભચાઉ          | ૨૮૦                                     | ૧૯            |
| ૪    | રાપર          | ૩૩૩                                     | ૧૭            |
| ૫    | માંડવી        | ૫૧૨                                     | ૧૯            |
| ૬    | મુન્દ્રા      | ૪૪૮                                     | ૧૨            |
| ૭    | નખત્રાણા      | ૩૧૯                                     | ૧૧            |
| ૮    | અબડાસા        | ૧૮૬                                     | ૧૬            |
| ૯    | લખપત          | ૧૯૮                                     | ૧૪            |
| ૧૦   | ગાંધીધામ      | ૩૭૬                                     | ૧૯            |

સને ૨૦૦૮-૦૯ ખરીફ મોસમું જિલ્લાનું પાકવાર વાવેતર, ઉપજ અને ઉત્પાદનની વિગત દર્શાવતું  
પત્રક.

| ક્રમ | પાકનું નામ | વાવેતર વિસ્તાર<br>(હેક્ટર) | અંદાજિત ઉપજ<br>(કિ.હે.) | ઉત્પાદન<br>(મેટ્રીક ટન) |
|------|------------|----------------------------|-------------------------|-------------------------|
| ૧    | મગફળી      | ૫૧૬૮૫                      | ૮૦૦                     | ૪૬૫૧.૬                  |
| ૨    | તલ         | ૨૪૮૩૦                      | ૪૦૦                     | ૯૯૭૨                    |
| ૩    | એરંડા      | ૬૩૮૫૫                      | ૧૧૦૦                    | ૭૦૨૪૦                   |
| ૪    | બાજરી      | ૪૩૮૮૫                      | ૮૦૦                     | ૩૫૧૧.૬                  |
| ૫    | ગુવાર      | ૫૦૯૦                       | ૪૦૦                     | ૨૦૩૬                    |
| ૬    | મગ         | ૬૬૩૩૦                      | ૫૦૦                     | ૩૩૧૬૫                   |
| ૭    | કપાસ       | ૬૭૫૦૦                      | ૪૦૦(૩)                  | ૨૭૦૦૦                   |
| ૮    | મઠ         | ૧૪૨૭૦                      | ૪૦૦                     | ૫૭૦૮                    |

સને ૨૦૦૮-૦૯ રવિ ઋતુનું જિલ્લાનું પાકવાર વાવેતર, ઉપજ અને ઉત્પાદનની વિગત દર્શાવતું  
પત્રક.

| ક્રમ | પાકનું નામ | વાવેતર વિસ્તાર<br>(હેક્ટર) | અંદાજિત ઉપજ<br>(કિ.હે.) | ઉત્પાદન<br>(મેટ્રીક ટન) |
|------|------------|----------------------------|-------------------------|-------------------------|
| ૧    | ઘઉં        | ૨૦૦૭૫                      | ૩૦૮૦                    | ૬૧૮૩૧                   |
| ૨    | રાયડો      | ૮૦૯૦                       | ૧૧૩૦                    | ૯૧૪૧૭                   |
| ૩    | જીરું      | ૭૭૭૧                       | ૪૭૦                     | ૩૬૫૨૩                   |
| ૪    | ડુંગળી     | ૯૩૧                        | ૨૩૦૦૦                   | ૨૧૪૧૩                   |
| ૫    | લસણ        | ૪૫૫                        | ૫૮૦૦                    | ૨૬૩૯                    |
| ૬    | ઈસબગુલ     | ૩૩૧૦                       | ૬૭૫                     | ૨૨૩૪                    |



જિલ્લા પંચાયત ખેતીવાડી શાખા દ્વારા સને ૨૦૦૮-૨૦૦૯ દરમ્યાન નીચે મુજબ કામગીરી થયેલ છે.

#### ૧. સેન્દ્રિય ખાતરને પ્રોત્સાહન આપતી યોજના :-

આ યોજના હેઠળ નાના/સિમાંત ખેડુતોને સેન્દ્રિય ખેતીને પ્રોત્સાહન આપવા જૈવિક ખાતરો, વર્મી કમ્પોસ્ટ સેન્દ્રિય ખાતરો અને ખાતર ખાડા, તાડપત્રી આઈ.પી.એમ. જેવા ઘટકોમાં રૂા. ૩૭.૪૧ લાખ લક્ષ્યાંક સામે રૂા. ૨૩.૯૩ લાખની સહાય ચુકવવામાં આવેલ છે.

#### ૨. અનુ. જાતિના ખેડુતોને પાક ઉત્પાદન વધારવા માટે પ્રોત્સાહન આપવા અંગેની યોજના :-

અનુસુચિત જાતિના ખેડુતોને પાક ઉત્પાદન વધારવા માટે ઉપયોગી સાધન-સામગ્રી જેવી કે, સુધારેલ બિયારણના કિટસ, પાક સંરક્ષણ સાધન, પાક સંરક્ષણ દવા, સુધારેલ ખેત ઓજાર, બળદ, બળદગાડાં, તાડપત્રી જેવા ઘટકોમાં સહાય ચુકવવામાં આવે છે. વર્ષ દરમ્યાન રૂા. ૧૮૬.૦૦ લાખના લક્ષ્યાંક સામે રૂા. ૧૪૯.૩૪ લાખની સહાય ચુકવવામાં આવેલ છે.

#### ૩. કેન્દ્ર પુરસ્કૃત કપાસ વિકાસ કાર્યક્રમ :-

કોટન મીનીમીશન- ૨ હેઠળ કપાસનું ઉત્પાદન વધારવા અને ગુણવત્તા સુધારવા માટે ખેડુતોને વિવિધ ઘટકો જેવા કે પાક સંરક્ષણ, ફેરોમેન ટ્રેપ, બાયો એજન્ટ, આઈ.પી.એમ. તાલિમ, ખેડુત શિબિરો જેવા ઘટકોમાં સહાય ચુકવવામાં આવે છે. વર્ષ દરમ્યાન રૂા. ૨૫.૪૭ લાખના લક્ષ્યાંક સામે રૂા. ૧૫.૪૦ લાખની સહાય ખેડુતોને ચુકવવામાં આવેલ છે.

#### ૪. કેન્દ્ર પુરસ્કૃત તેલીબીયા અને કઠોળ વિકાસ યોજના :-

આ યોજના હેઠળ તેલીબીયા અને કઠોળ પાકોનું ઉત્પાદન વધારવા માટે ખેડુતોને વિવિધ ઘટકો જેવા કે, સુધારેલ બિયારણ, મીનીકીટસ, બ્લોક નિદર્શન, પાક સંરક્ષણ સાધનો, પાક સંરક્ષણ દવા, સુધારેલ ખેત ઓજારો, ખેડુત શિબિર, વીડીસાઈડ, માઈક્રોન્યુટ્રીયન્ટ, આઈ.પી.એમ. બ્લોક વિગેરે જેવા ઘટકોમાં સહાય ચુકવવામાં આવે છે. આ યોજના હેઠળ વર્ષ દરમ્યાન રૂા. ૧૪૬.૯૧ લાખના લક્ષ્યાંક સામે રૂા. ૯૫.૪૩ લાખની સહાય ખેડુતોને ચુકવવામાં આવેલ છે.

#### ૫. મેક્રોમેનેજમેન્ટ વર્ક પ્લાન યોજના :-

આ યોજના હેઠળ ધાન્ય પાકો અને કૃષિ યાંત્રિકરણને પ્રોત્સાહન આપતા ઘટકો જેવા કે, વધુ ઉત્પાદન આપતી જાતોના બિયારણમાં સહાય, ધાન્ય પાક નિદર્શન, બીજ વૃદ્ધિકરણ, ખેડુત શિબિર, પ્રેરણા, પ્રવાસ, ટ્રેક્ટર, પાવર ટીલર, રોટાવેટર, ખાસ પ્રકારના ખેત ઓજારો જેવા ઘટકોમાં સહાય ચુકવવામાં આવે છે. વર્ષ દરમ્યાન રૂા. ૩૦.૨૭ લાખના લક્ષ્યાંક સામે રૂા. ૨૨.૨૦ લાખની વિવિધ ઘટકોમાં સહાય ખેડુતોને ચુકવવામાં આવેલ છે.

## ૬. ખાતેદાર ખેડુત અકસ્માત વિમા યોજના :-

રાજ્યના ૫ હેક્ટર સુધીની જમીન ધારણ કરતા અને ૧૨ થી ૭૦ વર્ષ સુધીની ઉંમર ધરાવતા ખેડુતોને અકસ્માતે મૃત્યુ થાય અથવા તો કાયમી અપંગતા આવે તો રૂ. ૧ લાખ સુધી વિમા કવચ પૂરૂ પાડવામાં આવેલ છે. સને ૨૦૦૮-૦૯ દરમ્યાન કચ્છ જિલ્લામાં આ યોજના હેઠળ સહાય મેળવવા માટે કુલ ૪૫ અરજીઓ મળેલ હતી. જે પૈકી ૩૩ અરજીઓનો નિકાલ થયેલ છે. અને ૩૩ લાભાર્થીઓને રૂ. ૩૨.૫૦ લાખની સહાય ચુકવવામાં આવેલ છે.

## ૮. સુક્ષ્મ પિયત પધ્ધતિ અપનાવવા ખેડુતોને પ્રોત્સાહન આપવું :-

સુક્ષ્મ પિયત પધ્ધતિના અનેકવિધ ફાયદાઓ અંગે ખેડુતોને જાણકારી આણી આ પધ્ધતિ વધુને વધુ ખેડુતો અપનાવે તે બાબતે સમજણ આપવામાં આવે છે. ગુજરાત ગ્રીન રીવોલ્યુશન કંપની દ્વારા સેટની કિંમતના ૫૦% હેક્ટર દીઠ મહત્તમ રૂ. ૫૦૦૦૦ ની સહાય આપવામાં આવે છે. વર્ષ દરમ્યાન કચ્છ જિલ્લાના ૪૬૧૮ હેક્ટર વિસ્તાર આવરી કામગીરી કરેલ છે.

## ૯. પાક વિમા યોજના :-

સરકારશ્રીએ કુદરતી આપતી, દુષ્કાળ, જિવાતોનો ઉપદ્રવ, જેવા સંજોગો સામે ખેતીના વિવિધ પાકો વિમા રક્ષણ નીચે આવરી લીધેલ છે. આ યોજના હેઠળ મગફળી, કપાસ, ઘઉં, બાજરી, લસણ જેવા પાકોના પાક કાંપણી અખતરાઓનું આયોજન કરવામાં આવેલ છે. પાક કાંપણી અખતરાઓના ઉત્પાદનના આધારે જે તે વર્ષનું તાલુકાનું પાક ઉત્પાદન નક્કી થતું હોઈ પાક કાંપણી અખતરા ચોકકસાઈ પૂર્વક ગોઠવાય અને નિરિક્ષક અધિકારીઓ પંચો રૂબરૂમાં કાંપણી થાય તે માટે અધિકારીઓની નિમણૂક કરીને જિલ્લામાં વિવિધ પાકોના અખતરાઓની કામગીરી પૂર્ણ કરવામાં આવેલ છે.

## ૧૦. કિસાન કોલ સેન્ટર :-

ખેડુતોને ઘેરબેઠા ખેત વિષયક સમસ્યાઓના માર્ગદર્શન મળી રહે તે હેતુ માટે સરકારશ્રીએ કિસાન કોલ સેન્ટર શરૂ કરેલ છે. જેના ફોન નંબર ૧૫૫૧ છે. સવારના ૬.૦૦ થી રાત્રીના ૧૦.૦૦ સુધી આ સેવા વિના મુલ્યે ઉપલબ્ધ છે.

## ૧૧. કૃષિ મહોત્સવ :-

ખરીફ ઋતુની શરૂઆત અગાઉ ખેડુતોને ખેતી પધ્ધતિ, વિવિધ પાકો, રાસા. ખાતર, સુધારેલી જાતો અને અન્ય ખેતી વિષયક બાબતોની અદ્યતન માહિતી તજજ્ઞો દ્વારા તમામ ખેડુતોને મળી રહે તે હેતુથી રાજ્ય સરકાર દ્વારા સને ૨૦૦૫ થી કૃષિ મહોત્સવનું આયોજન થઈ રહ્યું છે. આ કાર્યક્રમમાં સરકારના જુદા જુદા ૧૮ વિભાગના અધિકારીઓ, કૃષિ તજજ્ઞો, વૈજ્ઞાનિકો જિલ્લાના તમામ ગામોએ સતત એક મહિનો ફરી ખેડુતોને સામુહિક તેમજ વ્યક્તિગત ધોરણે માર્ગદર્શન પૂરું પાડે છે. જિલ્લામાં કૃષિ મહોત્સવને લગતું તમામ આયોજન અને અમલીકરણ જિલ્લા વહીવટી તંત્રના માર્ગદર્શન હેઠળ સફળ રીતે કરવામાં આવેલ હતું.

## પ્રકરણ-૫

### જાહેર બાંધકામ ક્ષેત્રે સિધ્ધિ

જીલ્લા પંચાયત હેઠળ રસ્તા તથા મકાનોની મરામત અને જાળવણી નવા બાંધકામ વગેરે માટે બાંધકામ શાખા ધ્વારા કામગીરી કરવામાં આવે છે.

બાંધકામ વિભાગ હેઠળ નીચેની વિગતે પત્રક-૧ માં દર્શાવેલ વિગતે કુલ ૮ પેટા વિભાગો કાર્યરત છે.

પત્રક-૧

વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯

| ક્રમ | પેટા વિભાગનું નામ                 | કાર્યમથક | કાર્યક્ષેત્રના તાલુકાઓ |
|------|-----------------------------------|----------|------------------------|
| ૧    | ૨                                 | ૩        | ૪                      |
| ૧    | પંચાયત મા.મ. પેટા વિભાગ મુંઢા     | મુંઢા    | મુંઢા, અંજાર           |
| ૨    | પંચાયત મા.મ. પેટા વિભાગ, નખત્રાણા | નખત્રાણા | નખત્રાણા               |
| ૩    | પંચાયત મા.મ. પેટા વિભાગ માંડવી    | માંડવી   | માંડવી                 |
| ૪    | પંચાયત મા.મ. પેટા વિભાગ નલીયા     | નલીયા    | નલીયા                  |
| ૫    | પંચાયત મા.મ. પેટા વિભાગ દયાપર     | દયાપર    | દયાપર, લખપત            |
| ૬    | પંચાયત મા.મ. પેટા વિભાગ ભયાઉ      | ભયાઉ     | ભયાઉ, રાપર             |
| ૭    | પંચાયત મા.મ. પેટા વિભાગ ભુજ       | ભુજ      | ભુજ                    |

જીલ્લામાં આવેલ પંચાયત હસ્તકના મકાનો તથા રસ્તાઓ સબબ વર્ષ દરમિયાન થયેલ ખર્ચ તથા ભૌતિક સિદ્ધિ અંગેની માહિતી સાથેના પત્રક-૨ માં દર્શાવેલ છે.

પત્રક-૨ વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯

| ક્રમ | સદર  | કામોની સંખ્યા | મંજૂર થયેલ રકમ રૂ:<br>લાખમાં | થયેલ કુલ ખર્ચ રૂ:<br>લાખમાં |
|------|--|---------------|------------------------------|-----------------------------|
| ૧    | ૨  | ૩             | ૪                            | ૫                           |
| ૧    | ૩૦૫૪ ખાસ મરામત                                       | ૧૪            | ૫૭૨.૮૦                       | ૨૯.૭૧                       |
| ૨    | ૩૦૫૪<br>પી.એમ.જી.એસ.વાય                              | ૩૨            | ૩૭૫૩.૦૪                      | ૩૬૨૬.૦૩                     |
| ૩    | ૩૦૫૪ એમ.એન.પી.<br>પ્લાન                              | ---           | ---                          | ---                         |
| ૪    | ૩૦૫૪ ઓ.ડબલ્યુ તથા<br>૪૦૦ થી વધુ વસ્તી<br>કનેક્ટીવીટી | ૯૦            | ૧૭૩૦.૦૦                      | ૧૩૬૯.૪૫                     |
| ૫    | ૩૦૫૪ નાબાર્ડ   | ૬             | ૧૦૬૦.૦૦                      | ૯૩૬.૮૧                      |
| ૬    | ૨૨૪૫- કુદરતી આફત<br>રાહત                             | ---           | ---                          | ---                         |
| ૭    | કિશાન પથ   | ૧૩            | ૩૦.૦૦                        | ૦.૫૫                        |
| ૮    | ૧૨મું નાણાંપંચ                                       | ૧૫            | ૧૯૪.૦૦                       | ૧૪૮.૮૫                      |

પંચાયત મા.અને મ. વિભાગો ધ્વારા વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ દરમિયાન રસ્તાની મરામત અને જાળવણીના કામો હાથ ધરાયેલ હતાં જે અન્વયે હેડવાર મંજૂર થયેલ રકમ તથા વર્ષ દરમિયાન થયેલ ખર્ચની માહિતી સાથેના પત્રક-૩ માં આપવામાં આવેલ છે.

પત્રક-૩ વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯

| ક્રમ | વિગત  | થયેલ સિદ્ધિ |
|------|---|-------------|
| ૧    | ૨   | ૩           |
| ૧    | પંચાયત હસ્તકના સરકારી મકાનોની સંખ્યા વર્ષની શરૂઆતમાં  | ૩૦૦         |
| ૨    | વર્ષ દરમિયાન નવા બાંધેલ મકાનોની સંખ્યા                | ૧૭૦         |
| ૩    | મકાન બાંધવાનો ખર્ચ રૂ: લાખમાં                         | ૬૬.૮૭       |
| ૪    | મકાનની જાળવણી ખર્ચ રૂ: લાખમાં                         | ૬.૮૨        |
| ૫    | વર્ષની શરૂઆતમાં રસ્તાઓની લંબાઈ કીમી માં               | ૫૦૬૮        |
| ૬    | વર્ષ દરમિયાન બાંધવામાં આવેલ નવા રસ્તાની લંબાઈ કીમીમાં | ૦૬          |
| ૭    | રસ્તા બાંધવા પાછળ થયેલ ખર્ચ રૂ: લાખમાં (૩૦૫૪)         | ૩૬૪૪.૫૬     |
| ૮    | રસ્તા જાળવણી પાછળ ખર્ચ રૂ: લાખમાં (૩૦૫૪) એમ.એન્ડ.આર   | ૨૪૭.૫૪      |

પત્રક- ૪ વર્ષ: ૨૦૦૮/૦૯

| ક્રમ | વિગત   | થયેલ સિદ્ધિ કીમીમાં |              |           |
|------|--|---------------------|--------------|-----------|
|      |  | કાચાથી ડામર         | મેટલ થી ડામર | રીકાર્પેટ |
| ૧    | ઓરીજનલ વર્ક (ઓ.ડબલ્યુ) યોજના                     | ૧૨                  | ૨૧           | ૪૫        |
| ૨    | રાષ્ટ્રીય કૃષિ અને ગ્રામિણ બેન્ક (નાબાર્ડ યોજના) | —                   | ૩૧૬          | ૯૦        |
| ૩    | ખાસ મરામત કાર્યક્રમ યોજના                        | —                   | ૧૧           | ૩૭૦       |
| ૪    | પ્રધાનમંત્રી ગ્રામ સડક યોજના                     | —                   | ૩૫           | ૩૯        |
| ૫    | કિશાન પથ યોજના                                   | —                   | —            | ૮૩        |
| ૬    | બજેટ યોજના                                       | —                   | —            | —         |
| ૭    | સેન્ટ્રલ રીઝર્વ ફંડ યોજના (સી.આર.એફ)             | —                   | —            | ૧૨        |
| ૮    | ૧૨ મું નાણાપંચ                                   | —                   | —            | ૫૫        |
| ૯    | પ્રવાસ વર્ષ યોજના                                | —                   | —            | —         |

## પ્રકરણ-૬

### સિંચાઈ ક્ષેત્રે કાર્યસિદ્ધિ

#### પ્રસ્તાવના

જળ એ જીવન છે. ખાસ કરીને ખેતી અને ખેત ઉત્પાદન વધારવા માટે તે ખૂબ જ જરૂરી છે. ગામડાઓમાં પ્રાથમિક સુવિધાના વિકાસ તથા ગ્રામ્ય અર્થતંત્ર તેમજ રાષ્ટ્રના અર્થતંત્રને ઉચું લાવવા માટે જળ એ એક અગત્યનું પરિબળ છે. નાની સિંચાઈના કામો સિંચિત ખેતીમાં અગત્યનો ભાગ ભજવે છે. જેથી વિકાસના કોઈપણ આયોજનમાં તેને પુરતું મહત્વ આપવામાં આવે છે.

આ વિભાગ ધ્વારા મુખ્યત્વે નીચે મુજબની બે પ્રકારની વિકાસલક્ષી કામગીરી કરવામાં આવે છે.

- ૧) નાની સિંચાઈના કામોની મોજણી, અન્વેષણ, બાંધકામ, મરામત અને જાળવણીની કામગીરી
- ૨) નાની સિંચાઈ યોજનાઓમાંથી નહેર વાટે અને નિયંત્રણ હેઠળના તળાવો/ચેકડેમોમાંથી ઉદ્ધવહન ધ્વારા પાણી મેળવવાની ની મંજૂરી અને વિતરણની વ્યવસ્થા

#### નાની સિંચાઈના કામો

આ વિભાગ ધ્વારા હાથ ધરવામાં આવતા કામોમાં નાની સિંચાઈ યોજનાઓ (નહેર સહિત), અનુશ્રવણ તળાવ, ચેકડેમ, આડબંધ, સ્ટોરેજ તળાવ તેમજ પુર સંરક્ષણના કામોનો સમાવેશ થાય છે. નાની સિંચાઈના કામો નીચે મુજબની નર્મદા જળસંપત્તિ પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગના બજેટની ગ્રાન્ટ, નર્મદા જળસંપત્તિ પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગની સેઈફ સ્ટેજની ગ્રાન્ટ, સરહદી વિસ્તાર વિકાસ કાર્યક્રમની ગ્રાન્ટ, જિલ્લા આયોજન મંડળની ગ્રાન્ટ, ખાસ અંગભૂત યોજના હેઠળની ગ્રાન્ટ, ગ્રામ વિકાસ વિભાગની ગ્રાન્ટ વિગેરે ગ્રાન્ટમાંથી હાથ ધરવામાં આવે છે.

#### નર્મદા જળસંપત્તિ પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગના બજેટની ગ્રાન્ટ

સરકારશ્રીના નર્મદા જળસંપત્તિ પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગના બજેટમાં સમાવેશ થયેલ હોય તેવા નાની સિંચાઈ યોજના, અનુશ્રવણ તળાવ, ચેકડેમ, સ્ટોરેજ તળાવના કામો આ સદર હેઠળ હાથ ધરવામાં આવે છે. આ ગ્રાન્ટ હેઠળ લેવાપાત્ર કામોની દરખાસ્ત આ વિભાગ ધ્વારા તૈયાર કરી અધિક્ષક ઈજનેરશ્રીની કચેરી મારફતે સરકારશ્રીના નર્મદા જળસંપત્તિ પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગમાં સાદર કરવામાં આવે છે. જે પૈકી બજેટની મર્યાદામાં કામોની મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

## નર્મદા જળસંપત્તિ પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગની સેઈફ સ્ટેજની ગ્રાન્ટ

દુષ્કાળના સમયમાં થયેલ રાહત કામોને સલામતી તબક્કે લાવવા માટે સરકારશ્રીના નર્મદા જળસંપત્તિ પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગ હસ્તક ગ્રાન્ટની ફાળવણી કરવામાં આવે છે. આ ગ્રાન્ટ હેઠળ અછતમાં થયેલ હોય અને સલામત ન હોય તેવા સ્ટોરેજ તળાવ અને અનુશ્રવણ તળાવના કામો લઈ શકાય છે.

આ ગ્રાન્ટ હેઠળ લેવાપાત્ર કામોની દરખાસ્ત અછત પુર્ણ થયેથી કલેક્ટરશ્રી મારફતે કરવામાં આવે છે. જે અન્વયે ઉપલબ્ધ જોગવાઈની મર્યાદામાં કામો મંજૂર થાય છે.

## સરહદી વિસ્તાર વિકાસ કાર્યક્રમની ગ્રાન્ટ

આ કાર્યક્રમ હેઠળ કચ્છના છ સરહદી તાલુકાનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. જેમાં રાપર, ભચાઉ, ભુજ, લખપત, માંડવી અને અબડાસાનો સમાવેશ થાય છે. આ યોજના હેઠળ નાની સિંચાઈના નવા કામો લઈ શકાય છે. આ કામોની દરખાસ્ત આ વિભાગ ધ્વારા તૈયાર કરી આયોજન અધિકારીશ્રી મારફતે જિલ્લા કક્ષાની સમિતિમાં સાદર કરવામાં આવે છે. કલેક્ટરશ્રીની અધ્યક્ષતા હેઠળની જિલ્લા કક્ષાની સમિતિમાં મંજૂર થયેલ દરખાસ્ત રાજ્ય કક્ષાની સ્ક્રીનીંગ કમિટિમાં મંજૂરી અર્થે મોકલવામાં આવે છે. જેમાં કામોને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

## જિલ્લા આયોજન મંડળની ગ્રાન્ટ

આયોજન મંડળની ગ્રાન્ટ હેઠળ પીવાના પાણીના તળાવ અને ચેકડેમના કામો લઈ શકાય છે. આવા કામોની મંજૂરી જિલ્લા આયોજન મંડળની બેઠકમાં આપવામાં આવે છે.

## અનુસુચિત જાતિના લોકો માટેની ખાસ અંગભૂત યોજનાના કામો:

આ યોજના હેઠળ અનુસુચિત જાતિના લોકોને સિંચાઈનો સીધો કે પરોક્ષ ફાયદો થાય તેવા વિસ્તારમાં સ્ટોરેજ તળાવ, અનુશ્રવણ તળાવ, ચેકડેમ વિગેરેના કામો લેવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત અનુસુચિત જાતિના લોકોની ખેતીની જમીન/વસાહતોને પુરથી રક્ષણ મળે તેવા કામો લેવામાં આવે છે.

વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ દરમિયાન હાથ ધરવામાં આવેલ કામોની વિગત

| ક્રમ | સદર               | જોગવાઈ રૂ.લાખમાં | વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯માં મળેલગ્રાન્ટ | ખર્ચ રૂ. લાખમાં | કુલ્લ હાથ ધરેલ કામો | પુર્ણ કરેલ કામો |
|------|-------------------|------------------|-----------------------------|-----------------|---------------------|-----------------|
| ૧    | ૨                 | ૩                | ૪                           | ૫               | ૬                   | ૭               |
| ૧    | સેઈફ સ્ટેજના કામો | ૨૩૬.૫૪           | ૨૦૪.૮૬                      | ૧૪૯.૬૬          | ૪૫                  | ૩૫              |
| ૨    | નાની સિંચાઈ યોજના | ૮૫.૦૦            | ૭૦.૦૦                       | ૧૩.૦૩           | ૫                   | ૧               |
| ૩    | વિકાસશીલ તાલુકા   | ૪૧.૮૦            | ૪૧.૮૦                       | ૨૩.૬૧           | ૧૪                  | ૧૨              |
| ૪    | એફ.ડી.આર.         | ૬૫૦.૨૩           | ૫૦.૦૦                       | ૪૪૯.૬૭          | ૧૫૮                 | ૮૫              |
| ૫    | ઈમ્પ્રુવમેન્ટ     | ૧૨૬.૮૩           | ૧૫૦.૦૦                      | ૧૦૩.૯૬          | ૩                   | ૩               |
| ૬    | બી.એ.ડી.પી.       | ૨૦૦.૭૫           | ૫૯૫.૪૮                      | ૪૦૬.૪૪          | ૫૪                  | ૨૪              |
| ૭    | વેરીયશ ડિવિઝન     | ૫૦.૦૦            | ૧૦.૦૦                       | ૧૮.૫૨           | ૫                   | ૨               |
|      | <b>કુલ્લ</b>      | <b>૧૩૯૭.૧૫</b>   | <b>૧૧૨૨.૧૪</b>              | <b>૧૧૬૪.૮૯</b>  | <b>૨૮૪</b>          | <b>૧૬૨</b>      |



## પ્રકરણ-૭

### શિક્ષણ ક્ષેત્રે કાર્યસિધ્ધિ

કચ્છ જિલ્લા પંચાયત કાર્યક્ષેત્રમાં આવેલ તમામ પ્રાથમિક શાળાઓનું સંચાલન જિલ્લા શિક્ષણ સમિતિ, કચ્છ કરે છે. શાળા સંચાલનમાં વહીવટી તેમજ શૈક્ષણિક કામગીરી તથા શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારવાના પ્રયાસો થાય છે. પ્રાથમિક શાળાઓમાં મોનીટરીંગ, શિક્ષકોની નિમણૂક, શિક્ષણના વહીવટી માળખાંનું સંચાલન, નવી શાળા મંજૂરી, શૈક્ષણિક સાધનો પુરાં પાડવાની કામગીરી, ખાનગી શાળાઓને મંજૂરી, શાળાઓમાં ભૌતિક સુવિધા પુરી પાડવાની કામગીરી, શાળા પ્રવેશોત્સવ, કન્યા કેળવણીને પ્રોત્સાહન, વિદ્યાલક્ષ્મી બોન્ડ યોજના, વિદ્યાદીપ યોજના, મફત પાઠ્યપુસ્તકોનું વિતરણ, પ્રાથમિક શાળાઓમાં સત્રાંત તેમજ વાર્ષિક પરીક્ષાનું આયોજન વિગેરે કામગીરી તથા વ્યવસ્થા સંચાલન શિક્ષણ સમિતિ હસ્તક થાય છે. આ સમિતિ હસ્તકની તમામ પ્રાથમિક શાળાઓમાં શિક્ષકોના વેતન માટે ગ્રાન્ટ ફાળવણી, પરચુરણ કન્ટીજન્સી, શાળા પ્રવેશોત્સવ, નિરોગી બાળવર્ષ, ભૌતિક સુવિધા માટેની તાલુકા પંચાયતોને શાળાકીય ગ્રાન્ટની ફાળવણી કરવામાં આવે છે.

### શાળાઓમાં વિદ્યાર્થીઓનું નામાંકન :-

શૈક્ષણિક દષ્ટિએ શાળામાં વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા વધારવા ગામની વસ્તીના ધોરણે સાર્વત્રિક મફત અને ફરજિયાત શિક્ષણ પુરું પાડવાની નીતિના ધોરણોનું પાલન થાય છે અને પ્રાથમિક કક્ષાએ પછાત વિસ્તારના અને નબળા વર્ગના બાળકો પ્રાથમિક શિક્ષણથી વંચિત ન રહે તે અંગે પ્રયાસો હાથ ધરવામાં આવે છે. આ અંગે દર વર્ષે ઉનાળુ વેકેશન બાદ નવા સત્ર અંગે દરેક શાળાઓમાં શાળા પ્રવેશોત્સવ યોજવામાં આવે છે અને ૧૦૦ ટકા નામાંકનના ધ્યેયને હાંસલ કરવા પ્રયત્નો કરવામાં આવે છે.

પ્રવેશપાત્ર બાળકોની સંખ્યા :- ૨૬૬૪૧

પુનઃપ્રવેશપાત્ર બાળકોની સંખ્યા :- ૫૦૦

કુલ પ્રવેશપાત્ર બાળકો :- ૨૭૧૪૧

પ્રવેશ મેળવેલ બાળકોની સંખ્યા :- ૨૨૭૨૧

પુનઃપ્રવેશ મેળવેલ બાળકોની સંખ્યા :- ૫૧૬

કુલ પ્રવેશ મેળવેલ બાળકોની સંખ્યા :- ૨૩૨૩૭

નામાંકન (ટકાવારી) :- ૮૫.૬૧ %

### શિક્ષકોની નિમણૂક :-

જિલ્લામાં પ્રાથમિક શાળાઓમાં શિક્ષકોના મંજૂર મહેકમ પ્રમાણે ખાલી થતી જગ્યાઓ ઉપર વિદ્યાસહાયકોની ભરતી કરવામાં આવે છે. વર્ષ : ૨૦૦૮-૦૯ માં કચ્છ જિલ્લામાં કુલ ૧૦૩૫ વિદ્યાસહાયકોની ભરતી કરવામાં આવેલ છે.

### નવી શાળાઓ :-

પ્રાથમિક શિક્ષણના સાર્વત્રિકરણનો હેતુ તેમજ નાના બાળકોને ઓછા અંતરે પ્રાથમિક શિક્ષણની સુવિધા પ્રાપ્ત થાય તે માટે નવી વસાહત તથા વાડી વિસ્તારના નાગરીકોની નવી શાળા શરૂ કરવા અંગે આવેલ માંગણી અન્વયે શિક્ષણ સમિતિની મંજૂરી લઈ વાડી વિસ્તાર/નવા વસવાટના વિસ્તારમાં શાળા શરૂ કરવામાં આવે છે.

વર્ષ : ૨૦૦૮-૦૯ માં નવી પંચાયતી પ્રાથમિક શાળાઓને મંજૂરી :- ૨૬

વર્ષ : ૨૦૦૮-૦૯ માં નવી ખાનગી પ્રાથમિક શાળાઓને મંજૂરી :- ૨૦

### શાળાઓમાં વિવિધ ભૌતિક સાધનો પુરાં પાડવા :-

જિલ્લાની શાળાઓમાં શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારવા તેમજ સુવિધા ઉભી કરવાના હેતુથી શાળાઓમાં વિવિધ ભૌતિક સાધનો જેવાં કે ફર્સ્ટ એઈડ બોક્ષ, સાયન્સ કીટ, બેન્ચ વિ. પુરાં પાડવામાં આવે છે.

વર્ષ : ૨૦૦૮-૦૯માં

પુરાં પાડવામાં આવેલ ફર્સ્ટ એઈડ કીટની સંખ્યા :- ૧૬૫૦

### શાળાઓમાં ભૌતિક સુવિધા :-

શાળાઓમાં ઓરડા, વીજળીકરણ, સેનીટેશન, કમ્પાઉન્ડ વોલ, પીવાના પાણીની વ્યવસ્થાની જરૂરીયાત રહે છે. એસ. એસ. એ. એમ. ના સહયોગથી ઉપરોક્ત જરૂરીયાતો પુરી પાડવામાં આવે છે.

વર્ષ :- ૨૦૦૮-૦૯ માં

બનેલ નવા ઓરડા :- ૮૫

વીજળીકરણની સુવિધા :- ૧૪૩

સેનીટેશનની સુવિધા :- ૪૦

કમ્પાઉન્ડ વોલની સુવિધા :- ૬૩

પીવાના પાણીની સુવિધા :- ૧૧૮

### વિદ્યાલક્ષ્મી બોન્ડ યોજના :-

જિલ્લા શિક્ષણ સમિતિ, કચ્છ હસ્તકની પ્રાથમિક શાળાઓમાં જે ગામડાંઓમાં સ્ત્રી સાક્ષરતા દર ૩૫% કરતાં ઓછું છે તેવા ગામોની કન્યાઓ કે જે ધોરણ-૧ માં દાખલ થાય તેમને સરકારશ્રી દ્વારા રૂ. ૧૦૦૦/- નું નર્મદા નિગમનું બોન્ડ આપવામાં આવેલ છે. જેની તાલુકાવાર વિગત નીચે મુજબ છે.

**વિદ્યાલક્ષ્મી બોન્ડની તાલુકાવાર વિગત દર્શાવતું પત્રક વર્ષ : ૨૦૦૮-૦૯**

| ક્રમ | તાલુકો   | વિદ્યાલક્ષ્મી બોન્ડના લાભાર્થી<br>કન્યાઓની સંખ્યા |
|------|----------|---|
| ૧    | ભુજ      | ૮૫૦   |
| ૨    | માંડવી   | ૧૨૫   |
| ૩    | મુંદરા   | ૭૨  |
| ૪    | અંજાર    | ૭૮૫   |
| ૫    | ભચાઉ     | ૬૪૮   |
| ૬    | રાપર     | ૧૬૯૩  |
| ૭    | અબડાસા   | ૨૨૫   |
| ૮    | નખત્રાણા | ૧૭૩   |
| ૯    | લખપત     | ૩૭૪   |
| ૧૦   | ગાંધીધામ | ૭૫  |
|      | કુલ      | ૫૦૩૦  |

**મફત પાઠ્યપુસ્તક વિતરણ :-**

જિલ્લા શિક્ષણ સમિતિ હસ્તકની પ્રાથમિક શાળાઓમાં બાળકોને સરકારશ્રી દ્વારા પાઠ્યપુસ્તકનું વિતરણ મફત કરવામાં આવે છે. કચ્છ જિલ્લામાં ધો. ૧ થી ૭ માં નીચે દર્શાવેલ તાલુકાવાર મફત પાઠ્યપુસ્તકોનું વર્ષ : ૨૦૦૮-૦૯ માં કરવામાં આવેલ છે.

| ક્રમ | તાલુકો   | ધો. ૧ના<br>સેટ | ધો. ૨ના<br>સેટ | ધો. ૩ના<br>સેટ | ધો. ૪ના<br>સેટ | ધો. ૫ના<br>સેટ | ધો. ૬ના<br>સેટ | ધો. ૭ના<br>સેટ |
|------|----------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| ૧    | ભુજ      | ૮૧૭૦           | ૮૫૦૦           | ૮૩૨૫           | ૮૧૮૩           | ૬૭૬૧           | ૫૭૫૦           | ૪૭૭૮           |
| ૨    | માંડવી   | ૪૨૧૨           | ૪૨૧૧           | ૪૨૧૯           | ૪૦૩૬           | ૩૭૪૩           | ૩૩૮૩           | ૩૦૪૫           |
| ૩    | મુંદરા   | ૨૫૭૧           | ૨૫૭૧           | ૨૩૫૦           | ૨૩૯૪           | ૨૨૦૯           | ૨૦૭૫           | ૧૮૪૯           |
| ૪    | અંજાર    | ૩૩૨૫           | ૩૩૨૫           | ૩૧૦૯           | ૨૮૬૮           | ૨૫૨૬           | ૨૨૬૦           | ૧૯૪૮           |
| ૫    | ભચાઉ     | ૪૮૩૭           | ૪૮૩૭           | ૪૩૮૯           | ૪૧૪૦           | ૩૩૮૧           | ૨૯૩૧           | ૨૩૯૦           |
| ૬    | રાપર     | ૭૬૪૨           | ૭૬૪૨           | ૭૪૪૮           | ૬૮૧૫           | ૫૦૪૫           | ૪૪૭૭           | ૩૫૦૧           |
| ૭    | નખત્રાણા | ૩૫૯૦           | ૩૫૯૦           | ૩૫૩૩           | ૩૬૧૪           | ૩૧૧૨           | ૨૯૮૮           | ૨૬૪૮           |
| ૮    | અબડાસા   | ૨૮૫૯           | ૨૮૭૪           | ૨૬૬૩           | ૨૮૨૪           | ૨૪૪૫           | ૨૩૬૩           | ૨૧૧૭           |
| ૯    | લખપત     | ૧૫૯૨           | ૧૬૪૯           | ૧૫૯૩           | ૧૫૯૨           | ૧૩૦૨           | ૧૨૩૦           | ૧૧૨૪           |
| ૧૦   | ગાંધીધામ | ૩૦૬૦           | ૩૦૬૦           | ૨૮૮૮           | ૨૭૭૫           | ૨૧૬૩           | ૧૯૦૫           | ૧૬૫૪           |
|      | કુલ      | ૪૧૮૫૮          | ૪૨૨૫૯          | ૪૦૫૧૭          | ૩૯૨૪૧          | ૩૨૬૮૭          | ૨૯૩૬૨          | ૨૫૦૫૪          |

### તાલીમ અંગે :-

પ્રાથમિક શાળાઓના શિક્ષકોને સજ્જ કરવા માટે તેમજ શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારવા જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, ભુજ દ્વારા દરેક સી.આર.સી. કક્ષાએ વિષયવસ્તુ સજ્જતા તાલીમનું આયોજન કરવામાં આવેલ.

### વિજ્ઞાન મેળો :-

આજના વૈજ્ઞાનિક યુગ સાથે તાલ મીલાવવા કચ્છ જિલ્લા શિક્ષણ સમિતિ હસ્તકની પ્રાથમિક શાળાઓમાં જી.સી.ઈ.આર.ટી. ગાંધીનગરની ગાઈડલાઈન મુજબ પ્રાથમિક શાળાઓના વિદ્યાર્થીઓમાં વૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટિકોણ વિકસાવવા અને સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિ કરાવવા તેમજ વિજ્ઞાનના પ્રાયોગિક સંશોધન માટે જિલ્લાના સી.આર.સી. કક્ષાએ, બી.આર.સી. કક્ષાએ વિજ્ઞાનમેળાનું આયોજન કરવામાં આવેલ.

### બાળમેળા :-

જિલ્લાની દરેક પ્રાથમિક શાળાઓના સી.આર.સી. પર જે તે સી.આર.સી. હેઠળ આવેલ પ્રાથમિક શાળાઓના બાળકો માટે મેળાઓ જી.સી.ઈ.આર.ટી. ગાંધીનગરની ગાઈડલાઈન મુજબ જી.સી.ઈ.આર.ટી. અને જિલ્લા શિક્ષણ સમિતિ, કચ્છના સહયોગ દ્વારા યોજવામાં આવેલ હતા અને બાળકોમાં રહેલ સર્જનાત્મક શક્તિ બહાર લાવવા માટે પ્રયત્નો કરવામાં આવેલ છે.

### વર્ષ : ૨૦૦૮ પ્રાથમિક શિક્ષણ જિ.કચ્છ

- કુલ શાળાઓ :-
  - કુલ પંચાયતી પ્રા. શાળાઓ :- ૧૬૫૦
  - કુલ ખાનગી પ્રા. શાળાઓ :- ૨૨૩
- ભૌતિક સુવિધા વાળી શાળાઓ :-
  - શાળા ઓરડા :- ૮૮૮૮
  - વીજળીકરણ :- ૧૧૨૩
  - સેનીટેશન :- ૧૩૬૭
  - પીવાના પાણી :- ૧૨૧૪
  - કમ્પાઉન્ડ વોલ :- ૧૧૪૮
  - રમત મેદાન :- ૧૩૨૫
  - ટી.વી. સેટ :- ૫૨૫

• વિદ્યાર્થીઓની માહિતી :-

- કુમાર :- ૧૨૪૭૦૭
- કન્યા :- ૧૧૧૯૩૩
- કુલલ :- ૨૩૬૬૪૦

• શિક્ષકોની માહિતી :-

- મંજુર મહેકમ :- ૭૪૩૯
- કામ કરતાં શિક્ષકો :- ૭૧૭૮
- ખાલી જગ્યા :- ૨૬૧

## પ્રકરણ-૮

### આરોગ્ય ક્ષેત્રે સિધ્ધિ

#### ૧. શાળા આરોગ્ય કાર્યક્રમ :-

ચાલુ સાલે જીલ્લાની કુલ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળાઓ ૨૦૪૪ પૈકી તમામ શાળાઓ ના શાળાએ જતા તથા આંગણવાડી કેન્દ્રો સહિત કુલ ૩૮૮૫૫૮ બાળકો પૈકી ૩૩૦૬૮૮ બાળકોની તબીબી તપાસણી કરવામાં આવેલ છે તે પૈકી સામાન્ય દર્દ ના બાળકો ૫૧૧૩૦ ને સ્થળ પર સારવાર આપવામાં આવેલ અને બાળરોગના ૮૭૦૫ અને આંખના દર્દો ૧૫૮૪, દાંતના દર્દો ૬૨૦, ચામળીના દર્દો ૩૨૮ અને કાન નાક ગળાના દર્દો ૩૦૪ બાળકોને તજજ્ઞ સેવાઓ આપવામાં આવેલ છે. શાળા આરોગ્ય મદદનીશ તથા પ્રા.આ.કે.ના સ્ટાફની ક્ષેત્રિય ફેરણી દરમ્યાન શાળાઓની મુલાકાત લઈ વિદ્યાર્થીઓ તંદુરસ્ત અને આરોગ્યપ્રદ જીવન જીવતા શીખે તે હેતુ સિધ્ધ કરવા માટે શાળાઓમાં નીચે મુજબની પ્રવૃત્તિઓ કરવામાં આવે છે .

૧. વિદ્યાર્થીઓની તબીબી તપાસ કરાવવી.
૨. તબીબી તપાસ દરમ્યાન ખામીવાળા બાળકોની ખામીઓ દુર કરવા પ્રયત્નો કરવા.
૩. પોષણ આહારનો લાભ વિદ્યાર્થીઓ વધુ પ્રમાણમાં મળતા થાય તે જોવું.
૪. ચેપી રોગ વિરોધી રસીઓ બાળકો મેળવતા થાય
૫. આરોગ્ય શિક્ષણ દ્વારા વ્યક્તિગત તથા સામુહિક આરોગ્યપ્રદ ટેવો.
૬. શાળાનું સ્વાસ્થ્યપ્રદ વાતાવરણ તૈયાર કરવા માટે જરૂરી કાર્યવાહી કરવી.

ઉપરોક્ત તમામ પ્રવૃત્તિઓનું સંકલન મોનીટરીંગ અને રીપોર્ટીંગ ની કામગીરી શાળા આરોગ્ય સેલ મારફતે કરવામાં આવે છે. દર વર્ષે શાળા આરોગ્ય તપાસણી કાર્યક્રમ હેઠળ શિક્ષક ભાઈ-બહેનોને આ ઝુંબેશ બાબતે તાલીમ આપવામાં આવે છે ચશ્માની જરૂરીયાત વાળા બાળકોને અંધત્વ નિવારણ સોસાયટી મારફતે ચશ્માનું વિના મુલ્યે વિતરણ કરવામાં આવે છે ચાલુ સાલે ૨૩૭૦ વિદ્યાર્થીઓને ચશ્માનું વિતરણ કરવામાં આવેલ છે

#### ૨. ચેપી રોગ સામેના પગલાંઓ :-

કચ્છ જિલ્લામાં જીલ્લા પંચાયત હસ્તક ૩૬ પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રો, ૩૫ દવાખાનાઓ, ૧૮ કોમ્પ્રીહેન્સીવ હેલ્થ કેર યુનિટ આવેલા છે. આ કેન્દ્રો તથા પેટા કેન્દ્રો મારફતે ગ્રમ્ય વિસ્તારોમાં ચેપી રોગો જેવા કે પ્લેગ, કોલેરા, ઝાડા ઉલટી, કમળો, ટાઇફોઇડ વગેરે રોગો સામે લોકોને રક્ષણ મળે તે માટે પગલાઓ ભરવામાં આવે છે આ માટે આઈ.ડી.એસ.પી કાર્યક્રમ અંતર્ગત જીલ્લાના ૮૮ યુનિટો દ્વારા દરઅઠવાડીયે અહેવાલો માંગવામાં આવે છે અને આ અહેવાલોની વેબ સાઈટ પર એન્ટ્રી કરવામાં આવે છે તે મુજબ જીલ્લામાં રોગચાળાના બનાવો પર ચાંપતી નજર રાખવામાં આવે છે આ રોગચાળા ઉદભવ સ્થાનનું ઇન્વેસ્ટીગેશન કરી રોગને મુળમાંથી રોકવા માટેના જરૂરી પગલાઓ પ્રયોજવામાં આવે છે જેમાં પીવાના પાણીનું નિયમિત શુદ્ધિકરણ તેમજ સંબંધિત સંસ્થાઓ દ્વારા ગામોમાં

સ્વચ્છતા જળવાય તે માટેના પગલાઓ પ્રયોજવા માં આવે છે રોગચાળાને અટકાવવા માટેની જરૂરી રસીઓ તથા દવાઓ વગેરે નિભાવવામાં આવે છે અને સંબંધિત કેન્દ્રોને ફાળવવામાં આવે છે.

### ૩. માતૃબાળ કલ્યાણ સેવાઓ :-

આ કાર્યક્રમ હેઠળ માતા અને બાળકોને આરોગ્ય ની વિવિધ સેવાઓ પુરી પાડવામાં આવે છે જેમાં પ્રસુતિ પહેલાની પ્રસુતિ દરમ્યાનની અને પ્રસુતિ બાદની સેવાઓ તથા બાળકોને જરૂરી રોગ પ્રતિ રક્ષણ મળી રહે તે માટે રસીકરણ કાર્યક્રમ આવરી લેવામાં આવે છે. અહેવાલના વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ અંતિત જીલ્લાના ૪૧૭૨૯ માતાઓને પ્રસુતિ પહેલાની ૩૪૧૮૪ માતાઓ ને પ્રસુતિ બાદની સેવાઓ આપવામાં આવેલ છે . ૩૮૧૦૯ માતાઓને ધનુર વિરોધી રસીથી રક્ષણ આપવામાં આવેલ છે. ૦ થી ૧ વર્ષના બાળકોને રસીથી અટકાવી શકાય તેવા ૬ ઘાતક રોગોની રસીઓમાં બી.સી.જી ની રસી ૩૯૭૪૬, ત્રીગુણી રસી ૩૬૯૦૮, ઓરલ પોલીયો ૩૯૫૧૧ તથા ઓરીની રસી ૩૫૮૮૨ બાળકોને આવરી લેવામા આવેલ છે.

### ૪. સઘન પલ્સ પોલીયો રસીકરણ કાર્યક્રમ :-

આ વર્ષ દરમ્યાન જીલ્લામાં જુદી-જુદી તારીખોને સઘન પલ્સ પોલીયો રસીકરણ કાર્યક્રમ ઝુબેશ રૂપે હાથ ધરવામાં આવેલ જેમાં જીલ્લાના આ સાથે જણાવેલ ૦ થી ૫ વર્ષના બાળકોને આ કાર્યક્રમ હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલ હતા.

| રાઉન્ડ નંબર | તારીખ    | કાર્યભાર | સિધ્ધિ | ટકાવારી |
|-------------|----------|----------|--------|---------|
| ૧           | ૨૨/૧૨/૦૮ | ૨૯૦૮૫૨   | ૨૯૦૯૨૬ | ૧૦૦.૦૩  |
| ૨           | ૧/૨/૦૯   | ૨૯૦૯૨૬   | ૩૦૦૭૮૩ | ૧૦૦.૩૯  |

આર.સી.એચ:શાખા

સ્ટાફ પોઝીશન પત્રક વર્ષ:૨૦૦૮-૦૯

| ક્રમ | સંવર્ગ                         | કુલ મંજૂર થયેલ મહેકમ | તે સામે ભરાયેલ જગ્યાઓ | ૨૦૮કા કાપમૂ આવરી લેવાયેલ જગ્યા | ખાલી રહેલ જગ્યાઓ | રીમાર્ક્સ   |
|------|--------------------------------|----------------------|-----------------------|--------------------------------|------------------|---|
| ૧    | જિલ્લા આર.સી.એચ.અધિકારી વર્ગ-૧ | ૧                    | ૧                     | -                              | ૦                |   |
| ૨    | રીસર્ચ આસીસ્ટન્ટ વર્ગ-૩        | ૧                    | ૧                     | -                              | ૦                |   |
| ૩    | રેફ્રીજરેટર મિકેનિક વર્ગ-૩     | ૧                    | ૦                     | -                              | ૧                | રેફ્રીજરેટર કામગીરી માટે જરૂર જણાયે વિ.ના.આ.ત.સેવાઓની કચેરી રાજકોટ તરફથી રેફ્રીજરેટર મિકેનિકની સેવાઓ અત્રેની કચેરીને મળેલ છે. |
| ૪    | ક્લાર્ક કમ ટાઈપીસ્ટ વર્ગ-૩     | ૧                    | ૧                     | ૦                              | ૦                |   |
| ૫    | ડ્રાયવર વર્ગ-૩                 | ૪                    | ૩                     | ૦                              | ૦                |   |

| આરોગ્ય સંવર્ગની ભરાયેલ તથા ખાલી જગ્યાની વિગત દર્શાવતુ પત્રક |                             |            |              |            |
|---|-----------------------------|------------|--------------|------------|
| માસ:- માર્ચ-૨૦૦૮ અંતીત                                      |                             |            |              |            |
| ક્રમ  | જગ્યાનું નામ                | મંજૂર થયેલ | ભરાયેલ જગ્યા | ખાલી જગ્યા |
| ૧   | મુખ્ય જિલ્લા આરોગ્ય અધિકારી | ૧          | ૦            | ૧          |
| ૨   | એપડેમીક મેડીકલ ઓફીસર        | ૧          | ૧            | ૦          |
| ૩   | વહીવટી અધિકારી (આ.વિ)       | ૧          | ૧            | ૦          |
| ૪   | હેડ ક્લાર્ક                 | ૨          | ૦            | ૧          |



|    |   |     |     |    |
|----|---|-----|-----|----|
| ૫  | સીન.એકાઉન્ટન્ટ કલાર્ક                     | ૧   | ૧   | ૦  |
| ૬  | સીન.કલાર્ક                                | ૨   | ૨   | ૦  |
| ૭  | સીન.કલાર્ક (પગાર સેલ)                     | ૫   | ૪   | ૧  |
| ૮  | જુનીયર કલાર્ક                             | ૩   | ૧   | ૨  |
| ૯  | ઇ.સી.એસ.એસ                                | ૧   | ૦   | ૧  |
| ૧૦ | પી.એમ.એ                                   | ૧   | ૧   | ૦  |
| ૧૧ | ડી.એસ.આઇ                                  | ૨   | ૦   | ૨  |
| ૧૨ | શાળા આરોગ્ય નિરીક્ષક                      | ૧   | ૦   | ૧  |
| ૧૩ | શાળા આરોગ્ય મદદનીશ                        | ૩   | ૦   | ૩  |
| ૧૪ | જુ.ફાર્માસીસ્ટ                            | ૨   | ૨   | ૦  |
| ૧૫ | આંકડા મદદનીશ                              | ૧   | ૦   | ૧  |
| ૧૬ | ડ્રાયવર                                   | ૨   | ૨   | ૦  |
| ૧૭ | પટાવાળા                                   | ૮   | ૬   | ૨  |
| ૧૮ | એપેડેમીયો લોજીસ્ટ કમ સેનેટરી<br>સુપરવાઇઝર | ૨   | ૦   | ૨  |
| ૧૯ | પેરા મેડીકલ આસીસ્ટન્ટ                     | ૧   | ૧   | ૦  |
| ૨૦ | પબ્લીક હેલ્થ નર્સ                         | ૧   | ૧   | ૦  |
| ૨૧ | મલ્ટી પરપઝ હેલ્થ સુપરવાઇઝર                | ૬૧  | ૧૧  | ૫૦ |
| ૨૨ | જુ.ફાર્માશીષ્ટ                            | ૯૧  | ૩૪  | ૫૭ |
| ૨૩ | લેબોરેટરી ટેકનીશીયન                       | ૩૭  | ૧૪  | ૨૩ |
| ૨૪ | મલ્ટી પરપઝ હેલ્થ (પુરૂષ)                  | ૨૦૫ | ૧૬૩ | ૪૨ |
| ૨૫ | તબીબી અધિકારી વર્ગ-૨                      | ૯૯  | ૮૦  | ૧૯ |

મુળ સદર ૨૨૧૦ તબીબી અને જાહેર આરોગ્ય ખર્ચ પત્રકની તારીજ

માહે:-માર્ચ-૦૯ અંતિત

| સદર :- HEAD OF ACCOUNT:-2210                           | ખુલતી સીલક | મળેલ ગ્રાન્ટ | કુલ્લ   | ખર્ચ   | બચત રકમ  |
|--|------------|--------------|---------|--------|----------|
| નોન પ્લાન  | ૬૮.૬૨      | ૫૨૪.૫૦       | ૫૯૩.૪૨  | ૫૪૮.૬૬ | ૪૪.૭૬    |
| પ્લાન  | ૪૫૪.૫૦     | ૨૯૯.૨૪       | ૭૫૩.૭૪  | ૧૧૯.૫૪ | ૬૩૪.૨૦   |
| ખાસ અંગભુત યોજના                                       | ૧૪.૦૯      | ૧૭.૧૩        | ૩૨.૨૨   | ૦      | ૩૧.૨૨    |
| જલ્લા પંચાયત સંચાલીત ભૂતપૂર્વ જલ્લા લોકલ બોર્ડ દવાખાના | (-)૨૬૭.૦૦  | ૨૭૨.૧૮       | ૫.૧૮    | ૧૭.૧૨  | (-)૧૧.૯૪ |
| એકંદર કુલ્લ :- GRANT TOTAL(NONE PLANE & PLANE)         | ૨૭૬.૪૫     | ૧૧૬૦.૮૪      | ૧૪૩૪.૨૯ | ૬૮૫.૩૨ | ૭૫૧.૯૭   |

કચ્છ જિલ્લા પંચાયત આરોગ્ય શાખા, ભુજ-કચ્છ  
મુળ સદર ૨૨૧૦ તબીબી અને જાહેર આરોગ્ય

પ્લાન માંગણી નંબર ૩૯

ખર્ચ પત્રક

માહે:-માર્ચ-૦૯ અંતિત

|  | ખુલતી સીલક    | મળેલ ગ્રાન્ટ  | કુલ્લ         | ખર્ચ          | બચત રકમ       |
|--|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| ૦૩ ગ્રામિણ આરોગ્ય સેવાઓ એલોપેથી ૧૦૧ આરોગ્ય પેટા કેન્દ્રો (૦૧) એચ.એલ.ટી -૩૩ પ્રા.આ.કે ના પેટા કેન્દ્રોનો કર્મચારી વર્ગ વધારવો(આ) ન્યુ.જ.કા. | ૨૨.૫૮         | ૭.૫૦          | ૩૦.૦૮         | ૧.૫૭          | ૨૮.૫૧         |
| ૦૩ ગ્રામિણ આરોગ્ય સેવાઓ એલોપેથી ૧૦૩ પ્રા.આ.કે (૦૧) એચ.એલ.ટી ૩૪ પ્રા.આ.કે   | ૨૪૨.૬૬        | ૨૫૧.૭૦        | ૪૯૪.૩૬        | ૯૧.૬૯         | ૪૦૨.૬૭        |
| ૦૩ ગ્રામિણ આરોગ્ય સેવાઓ એલોપેથી ૧૦૩ પ્રા.આ.કે (૦૪) એચ.એલ.ટી ૪૯ ગ.નિ.કા.હેઠળ સી.એચ.સી.યુ  | (-)૧.૮૬       | ૧૩.૬૦         | ૧૧.૭૪         | ૬.૦૧          | ૫.૭૩          |
| ૦૩ ગ્રામિણ આરોગ્ય સેવાઓ એલોપેથી ૧૦૩ પ્રા.આ.કે (૦૫) એચ.એલ.ટી ૫૦ સ.વિ.વિ.કા હેઠળ સી.એચ.સી.યુ.  | ૧૮૬.૬૫        | ૨૪.૬૦         | ૨૧૧.૨૫        | ૧૯.૨૧         | ૧૯૨.૦૪        |
| ૦૬ જાહેર આરોગ્ય ૧૧૨ જાહેર આરોગ્ય શિક્ષણ એચ.એલ.ટી ૪૦ શાળા આરોગ્ય કાર્યક્રમ  | ૪.૪૭          | ૧.૨૦          | ૫.૬૭          | ૦.૪૩          | ૫.૨૪          |
| ૮૦ સ.મ.પ.૦૦૪ આરોગ્ય આંકડા-મુલ્યાકન(૧)૧૭૩૫-૩૯ જન્મ મરણ આંકડાતંત્ર   | ૦             | ૦.૬૪          | ૦.૬૪          | ૦.૬૩          | ૦.૦૧          |
| <b>કુલ્લ પ્લાન</b>   | <b>૪૫૪.૫૦</b> | <b>૨૯૯.૨૪</b> | <b>૭૫૩.૭૪</b> | <b>૧૧૯.૫૪</b> | <b>૬૩૪.૨૦</b> |
| <b>ખાસ અંગભુત યોજના માંગણી નંબર ૯૫</b>   |               |               |               |               |               |
| ૦૩ ગ્રામિણ આરોગ્ય સેવાઓ એલોપેથી ૧૦૩ પ્રા.આ.કે (૧) એચ.એલ.ટી ૩૪ ખા.અ.ભુ.યો પ્રા.આ.કેન્દ્રો સંગીન બનાવવા (૬વા હેતુ)                           | ૧૪.૦૯         | ૧૭.૧૩         | ૩૧.૨૨         | ૦.૦૦          | ૩૧.૨૨         |
| જીલ્લા પંચાયત સંચાલીત ભુતપૂર્વ જીલ્લા લોકલ બોર્ડ દવાખાના   | (-)૨૬૭.૦૦     | ૨૭૨.૧૮        | ૫.૧૮          | ૧૭.૧૨         | (-)૧૧.૯૪      |

કચ્છ જિલ્લા પંચાયત આરોગ્ય શાખા ભુજ-કચ્છ  
મુળ સદર ૨૨૧૦ તબીબી અને જાહેર આરોગ્ય

નોન પ્લાન માંગણી નાં-૩૯

ખર્ચ પત્રક

માહે:- માર્ચ ૦૯ અંતિત

| None plan DEMAND NO 39 સદર HEAD OF THE ACCAUNT   | ખુલતી સીલક   | મળેલ ગ્રાન્ટ  | કુલ્લ         | ખર્ચ          | બચત રકમ      |
|--|--------------|---------------|---------------|---------------|--------------|
| ૦૦૧ નિર્દેશ અને વહીવટ ૬ જિલ્લા આરોગ્ય તંત્રો   | ૨.૭૫         | ૧.૫૦          | ૪.૨૫          | ૨.૬૦          | ૧.૬૫         |
| ૦૩ ગ્રામિણ આરોગ્ય સેવાઓ એલોપેથી ૧૦૪ સામુહિક આરોગ્ય કેન્દ્ર (૦૧) એચ.એલ.ટી<br>૩૧ સામુહિક આરોગ્ય કેન્દ્ર                                | ૧૬.૯૩        | ૧૬.૫૦         | ૩૩.૪૩         | ૩૧.૮૩         | ૧.૬૦         |
| ૦૩ ગ્રામિણ આરોગ્ય સેવાઓ એલોપેથી ૧૦૧ આરોગ્ય પેટા કેન્દ્રો (૦૧) એચ.એલ.ટી<br>૩૩ પ્રા.આ.કે ના પેટા કેન્દ્રોનો વર્ગ વધારવો (આ) ન્યુ.જ.કા. | ૧૮.૩૧        | ૨૬.૦૦         | ૪૪.૩૧         | ૧૧.૪૫         | ૩૨.૮૬        |
| ૦૩ ગામિણ આરોગ્ય સેવાઓ એલોપેથી ૧૦૩ પ્રા.આ.કે (૦૧) એચ.એલ.ટી ૩૪<br>પ્રા.આ.કે  | ૧૮૬.૧૦       | ૨૫૫.૦૦        | ૪૪૧.૧૦        | ૩૫૧.૭૧        | ૮૯.૩૯        |
| ૦૬ જાહેર આરોગ્ય ખાતુ ૦૦૧ નિર્દેશ અને વહીવટી (૨) જિલ્લા આરોગ્ય અધિકારીઓ   | (-)૧૨.૯૭     | ૩૮.૫૦         | ૨૫.૫૩         | ૨૧.૭૧         | ૪.૩૬         |
| ૦૬ જાહેર આરોગ્ય ૧૦૧ રોગોનું નિવારણ અને નિયંત્રણ (૧૦) રોગ પ્રતિરક્ષણ (૧) ૦<br>થી ૧૪ વષ"ની વય જુથ ના બાળકોને તબીબી સહાય                | ૯.૯૪         | ૨૪.૦૦         | ૩૩.૯૪         | ૩૦.૩૨         | ૩.૬૨         |
| ૦૬ શહેરી આરોગ્ય સેવાઓ એચ.એલ.ટી ૮ તાલુકા તબીબી સેવાઓ  | (-)૯.૨૭      | ૦             | (-)૯.૨૭       | ૪.૪૮          | (-)૧૩.૭૫     |
| ૦૬ જાહેર આરોગ્ય ૦૦૩ તાલીમ (૦૩) એચ.એલ.ટી ૧૫ (૨) બહુલક્ષી કાર્ય યોજનાઓ   | -૧૪૧.૧૯      | ૧૪૭.૦૦        | ૫.૮૧          | ૮૮.૯૦         | -૮૩.૦૯       |
| ૦૬ જાહેર આરોગ્ય ૧૦૧ રોગોનું નિવારણ અને નિયંત્રણ એચ.એલ.ટી-૨૪ ૧૫૫<br>નિયંત્રણ કાર્યક્રમ  | ૩.૪૩         | ૦.૫૦          | ૩.૯૩          | ૦.૦૯          | ૩.૮૪         |
| ૦૬ જાહેર આરોગ્ય ૧૦૧ રોગોનું નિવારણ અને નિયંત્રણ એચ.એલ.ટી ૨૯ વાવાર રોગો   | -૪.૩૦        | ૮.૦૦          | ૩.૭૦          | ૩.૮૫          | -૦.૧૫        |
| ૦૬ જાહેર આરોગ્ય ૧૧૨ જાહેર આરોગ્ય -શિક્ષણ (૨) એચ.એલ.ટી-૪૦ શાળા આરોગ્ય   | -૩.૪૧        | ૭.૫૦          | ૪.૦૯          | ૨.૦૯          | ૨.૦૦         |
| ૮૦ સામાન્ય ૦૦૪ આરોગ્ય અને આકડા મુલ્યાંકન (૦૧) એચ.એલ.ટી ૩૯ જન્મ-મરણ<br>અંગેનું આંકડાતંત્ર   | ૨.૬૦         | ૦             | ૨.૬૦          | ૦.૧૭          | ૨.૪૩         |
| <b>કુલ્લ નોન પ્લાન :-</b>  | <b>૬૮.૯૨</b> | <b>૫૨૪.૫૦</b> | <b>૫૯૩.૪૨</b> | <b>૫૪૮.૬૬</b> | <b>૪૪.૭૬</b> |

## આયુર્વેદ ક્ષેત્રે કાર્યસિદ્ધિ

આયુર્વેદ તથા હોમિયોપેથી દવાખાનાઓમાં ગ્રામ્ય વિસ્તારનાં પ્રજાજનોને આરોગ્ય લક્ષી સેવાઓ પુરી પાડવામાં આવે છે.

જિલ્લા પંચાયત કચ્છ-ભુજની આયુર્વેદ શાખા અંતર્ગત કુલ ૧૯ દવાખાનાઓ વર્ગ-૨ના તથા ૬ હોમિયોપેથી દવાખાનાઓ વર્ગ-૩ ના આવેલા છે. જેમા હોમિયોપોથી પદ્ધતીથી સારવાર આપવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત તમામ આયુર્વેદ તથા હોમિયોપોથી દવાખાનાઓમાં નિયામકશ્રી, ભા. તબીબી અને હો. પદ્ધતિ ગાંધીનગરની સુચના માર્ગદર્શન મુજબ કામગીરી કરવામાં આવે છે. દવાખાનાઓની વહીવટી કામગીરીની મુલ્યાકન તથા દેખરેખ જિલ્લાકક્ષાએથી કરવામા આવે છે. દવાખાનાઓમાં થયેલ કામગીરીના પત્રકો એકત્રીત કરી વડી કચેરીને મોકલી આપવામાં આવે છે. આયુર્વેદ દવાખાનાઓ માત્ર વપરાતી દવાઓ ગુજરાત આયુર્વેદ વિકાસ મડળ, ફાર્મસી જુનાગઢ ડાંગ, જિલ્લા આયુર્વેદ સહકારી મંડળી લી, આહવા(ડાંગ), સરકારી આયુર્વેદ ફાર્મસી રાજપીપલા તથા વડોદરાથી સરકારશ્રીના મંજુર થયેલ ભાવો મુજબ દવાખાનાની જરુરીયાત મુજબ ખરીદવામા આવે છે.

વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ દરમ્યાન જિલ્લાના ૧૯ આયુર્વેદ દવાખાનાઓમાં કુલ ૫૯૮૬૪ દર્દીઓને આયુર્વેદ સારવાર તથા ૯૧૨૯ દર્દીઓને હોમિયોપેથી સારવારનો લાભ લીધેલ છે.

વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ માં આયુર્વેદ દવાખાઓની ખુલતી સિલક રૂા ૧૩૦૮૯૮૨ હતી વર્ષ દરમ્યાન રૂા ૭૦૧૫૦૦૦ ની ગ્રાન્ટ મળેલ હતી જેનીસામે રૂા. ૭૦૬૬૭૭૮ નો ખર્ચ થયેલ હતો. વર્ષાતે બંધ સિલક રૂા ૧૨૫૭૨૦૪ની હતી.

જિલ્લા કક્ષાએ કચેરી સ્ટાફની વિગત( તા:૩૧-૩-૦૯ અતિત )

| ક્રમ | સ્ટાફની વિગત            | વર્ગ | મંજુર | ભરેલ | ખાલી |
|------|-------------------------|------|-------|------|------|
| ૧    | ૨                       | ૩    | ૪     | ૫    | ૬    |
| ૧    | જિલ્લા આયુર્વેદ અધિકારી | ૧    | ૧     | ૧    | ૦    |
| ૨    | હેડક્લાર્ક              | ૩    | ૧     | ૧    | ૦    |
| ૩    | જુનિયર કલાર્ક           | ૩    | ૧     | ૦    | ૧    |
| ૪    | પટાવાળા                 | ૪    | ૧     | ૧    | ૦    |

ગ્રામ્ય કક્ષાએ સ્ટાફની વિગત:- (તા:૩૧-૩-૦૮ અંતિત)

| ક્રમ | સ્ટાફની વિગત                 | વર્ગ | મંજુર | ભરેલ | ખાલી |
|------|------------------------------|------|-------|------|------|
| ૧    | ૨                            | ૩    | ૪     | ૫    | ૬    |
| ૧    | મેડિકલ ઓફિસર(આયુ)            | ૨    | ૧૮    | ૧૨   | ૭    |
| ૨    | મેડિકલ ઓફિસર(હોમિયો)         | ૩    | ૬     | ૦    | ૬    |
| ૩    | માનદ મેડિકલ ઓફિસર(હોમિયોપેથ) | ૩    | ૬     | ૩    | ૩    |
| ૪    | કમ્પાઉન્ડર (આર્યુવેદ)        | ૩    | ૧૧    | ૦    | ૧૧   |
| ૫    | પટાવાળા                      | ૪    | ૧૧    | ૪    | ૭    |

### વિશિષ્ટ કામગીરીનો અહેવાલ

વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ દરમ્યાન આર્યોવેદના વિવિધ વિષયોનેઆવરી લેતુ સરળ ભાષામાં લખાયેલુ માનનિય જિલ્લા પંચાયતના પ્રમુખશ્રી તથા માન. જિલ્લા વિકાસ અધિકારીશ્રી ના સુભેશ્રણા સંદેશ સાથે દાતાશ્રીના સહકારથી એક લોકપયોગી પુસ્તકનુ પ્રકાશન કરવામાં આવેલ છે. જેનુ વિમોચન તા.૭/૧/૦૮ના મહાનુભાવોની ઉપસ્થિતિમાં આણંદસર તા. ભુજ મધ્યે થયેલ હતુ.

નિયામકશ્રી ભા. તબીબી અનેહોમીયોપોથી પદ્ધતિની સુચના મુજબ જિલ્લના અનુ.જાતિ વિસ્તારોમાં ૨૫ આર્યુનિદાન અનેસારવારકેમ્પ યોજવામાં આવેલ હતા. આકેમ્પો અનુક્રમે ભુજોડી, થરાવડા, શિશાયનગર, ખાવડા, ભદ્રેશ્વર, મોથાળા, મોડા વગેરે વિસ્તારોમાં યોજવામાં આવેલ હતા. જેનો લાભ કુલ ૫૮૦૩ દર્દીઓએ લીધેલ હતો. એજ રીતેઆર્યોવેદના પ્રચાર પ્રસાર અર્થે દર વર્ષે દવાખાનાઓ વિસ્તારમાં યોજાતા નિદાન સારવાર કેમ્પ નુંકુલ ૫૭ કેમ્પનુ આયોજન થયેલ જેમા કુલ ૮૬૦૬ દર્દીઓએ ભાગ લીધેલ. આમ રાજ્યસરકારના ૨૫ તથા અન્ય ૫૭ કેમ્પ મળી કુલ ૮૨ કેમ્પમાં કુલ ૧૪૫૦૮ દર્દીઓએ ભાગ લીધેલ.

ઉપરોક્ત કેમ્પના આયોજન સાથે સૂવર્ણપ્રાશન શિબિર તથા વનસ્પતિ પરિચય પ્રદર્શનનુ આયોજન વિવિધ સ્થળે કરવામાંઆવેલ હતુ. સૂવર્ણપ્રાશનનો કુલ ૭૮૫૦ બાળકોએ ભાગ લીધેલ અને વનસ્પતિ પરિચય પ્રદર્શનનનો આશરે ૧૫૦૦૦ લોકોએ લાભ લીધેલ છે. સૂવર્ણપ્રાશનથી બાળકોની બુધ્ધિશક્તિ તેજ થઈ રોગ પ્રતિકારક શક્તિ વધી દુરસ્ત રહે છે.

જિલ્લના આતરીયાળ સ્થળોએ આર્યુવેદ સારવાર મળી રહે તે હેતુથી શાખા ધ્વારા મોબાઈલ વાહન ચલાવવામાં આવેછે. જેમા કુલ ૮૮૫૫ લોકોએ લાભ લીધેલ છે. સીનીયર સીટીજન માટે જરા ચિકિત્સા કરવામાં આવે છે આર્યોવેદમાં વર્ણવેલ રસાયણ ચિકિત્સા ધ્વારા વૃદ્ધજનોની વિશેષ સારવાર કરવામાંઆવે છે. જેનો ૪૦૬૯ લોકોએ લાભ લીધેલ છે. દવાખાનાઓ ધ્વારા સ્વસ્થય વર્ધક અમૃતપેય (ઉકાળા) નુ આયોજન કરવામાંઆવેલ છે. જે ચિકનગુનિયા જેવા વર્ષાજન્ય સંક્રાંમક રોગોમાં રક્ષણ સાથે સ્વાસ્થયપ્રદ બની રહે છે. માતાના મઠ પદયાત્રી કેમ્પ દરમ્યાન ઉકાળા પીવડાવવામાં આવેલ છે. વષ” દરમ્યાન કુલ ૨૦૫૧૧ લોકોએ લાભ લીધેલ છે.

વડી કચેરીના આદેશમુજબ સપ્ટે-૦૮માં તા.૨૩ થી૨૬ દરમ્યાન સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના અતિવૃષ્ટિના કારણે અશરગ્રસ્ત થયેલ તાલુકાઓમાં આર્યુવેદ ચિકિત્સવા પદ્ધતિથી સારવાર અર્થે મોબાઈલ વાહન સાથે ટીમ ગ્ચેલ હતી જેમા અશરગ્રસ્ત વિસ્તારનાં ૫૮૦૭ દર્દીઓને સારવાર આપેલ હતી.

## રસિકરણ ક્ષેત્રે કાર્ય સિધ્ધિ

જિલ્લામાં આર.સી.એચ. કાર્યક્રમ ચાલુમાં છે. સરકારશ્રી તરફથી અપાતી સુચનાઓ પ્રમાણે માતા અને બાળકોમાં થતાં રોગો ઘનુર, ટી.બી., પોલીયો, ડીપ્થેરીયા, ઓરી વગેરેની રસી આપી રોગોનું પ્રમાણ ઘટાડવાનું અને માતા બાળકના મૃત્યુ પ્રમાણ ઘટાડવાની કામગીરી કરવામાં આવે છે.

વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ દરમ્યાન નીચેમુજબ કામગીરી થયેલ છે.

| ક્રમ | વિગત              | ૨૦૦૮-૦૯નું<br>કાર્યભારણ | માર્ચ ૨૦૦૯ની સિધ્ધિ |
|------|-------------------|-------------------------|---------------------|
| ૧    | ટી.ટી.માતા        | ૪૭૬૦૦                   | ૩૮૧૦૯               |
| ૨    | બી.સી.જી.         | ૪૨૨૦૦                   | ૩૯૭૪૬               |
| ૩    | ઓ.પી.વી.          | ૪૨૨૦૦                   | ૩૯૫૧૧               |
| ૪    | ડી.પી.ટી.         | ૪૦૨૦૦                   | ૩૬૯૦૮               |
| ૫    | મીઝલ્સ            | ૪૦૨૦૦                   | ૩૫૮૮૨               |
| ૬    | હુલી ઈમ્બાઈઝડ     | ૪૦૨૦૦                   | ૩૫૧૨૧               |
| ૭    | સંસ્થાકીય પ્રસુતિ | ૩૪૨૪૦                   | ૨૫૫૪૮               |

## પરિવાર કલ્યાણ કાર્યક્રમ ક્ષેત્રે સિધ્ધિ

વસ્તી વધારો દેશના વિકાસમાં અવરોધ રૂપ રહે છે જે જનસંખ્યા સ્થિરતા માટે રાષ્ટ્રીય કુટુંબ કલ્યાણ કાર્યક્રમ અંતર્ગત કુટુંબ કલ્યાણ કાર્યક્રમની વિવિધ સેવાઓ લાભાર્થીની જરૂરીયાત જાણીને આપવામાં આવે છે જેમાં સ્ત્રી નસબંધી, પુરૂષ નસબંધી, આંકડી, ઓરલ પીલ્સ તેમજ નિરોધ આવી વિવિધ કુટુંબ નિયોજન પદ્ધતિઓ દ્વારા સરકારશ્રીના જનસંખ્યા સ્થિરતા ધ્યેયને હાંસલ કરવા જિલ્લા કક્ષાએથી આયોજન અમલીકરણ કરાવવામાં આવે છે.

જિલ્લામાં આવેલ ઘણા પ્રા.આ.કેન્દ્ર વિસ્તારમાંના લાભાર્થીઓને કુટુંબ નિયોજન પધ્ધતિઓ માટે નજીકના સરકારી દવાખાના સામુહિક આરોગ્ય કેન્દ્ર સેવા કેન્દ્ર મધ્યે લાભ લે છે. સરકારશ્રી તરફથી સ્ત્રી નસબંધી કરાવનાર બી.પી.એલ. લાભાર્થી પ્રોત્સાહક ઈનામ તરીકે રૂ.૬૦૦/- ચુકવવામાં આવે છે તેમજ અન્ય લાભાર્થીને રૂ.૨૦૦/- છે તેમજ બે દિકરી બાદ કાયમી નસબંધી કરાવનાર લાભાર્થીને સરકારશ્રીના નિયમોનુસાર અનુક્રમે રૂ.૬૦૦૦/- તેમજ રૂ.૫૦૦૦/- ના રાષ્ટ્રીય બચતપત્રો આપવાની જોગવાઈ છે.

સગર્ભાવસ્થા પ્રસૂતિ દરમ્યાન થતાં માતા મૃત્ય અટકાવવા સરકારશ્રી તરફથી ચિરંજીવી યોજના અમલમાં મુકવામાં આવેલ છે. આ વિસ્તારમાં શહેરી અને ગ્રામ્ય સ્તરની માતાઓને લાભ લે છે. આરોગ્ય પ.ક. વિભાગ જિલ્લા પંચાયત કચ્છ તરફથી માન્ય થયેલ ખાનગી હોસ્પિટોમાં આ સેવાઓના વિના મુલ્યે લાભ આપવામાં આવે છે.

### વર્ષ:- ૨૦૦૮ થી ૨૦૦૯માં મળેલ ગ્રાન્ટ અને ખર્ચ

| ક્રમ | સદર  | ગ્રાન્ટ રૂ. | ખર્ચ રૂ.  |
|------|--|-------------|-----------|
| ૧    | પુરુષ નસબંધી                                 | ૧૪૬૬૫૫૦૦/-  | ૯૪૭૬૩/-   |
| ૨    | સ્ત્રી નસબંધી                                | ૪૯૬૯૮૦૦/-   | ૪૯૧૦૧૪૬/- |
| ૩    | દિકરી યોજના                                  | ૫૩૨૦૦૦/-    | ૮૧૦૦૦/-   |
| ૪    | ચિરંજીવી યોજના                               | ૮૨૩૭૦૦૦/-   | ૬૯૭૩૨૭૦/- |
| ૫    | માત'વંદના                                    | ૫૦,૦૦૦૦૦/-  | ૧૨૫૦૦/-   |
| ૬    | બાળ મ'ત્યુ નિવારણ<br>અને સુરક્ષિત<br>માત'ત્વ | ૨૬,૪૫૦૦૦/-  | ૫૮૨૧૭૫/-  |
| ૭    | નિરોગી બાળ                                   | ૨૩,૫૦૦૦૦    | ૨૩૩૩૦     |
| ૮    | દાઈ વળતર                                     | ૩૦૦૦૦૦      | ૨૫૫૫૦     |



**વર્ષ:- ૨૦૦૮ થી ૨૦૦૯**

| ક્રમ | તાલુકાનું નામ  | ઓપરેશન    |       |         | આંકડી     |       |         |
|------|----------------|-----------|-------|---------|-----------|-------|---------|
|      |                | લક્ષ્યાંક | સિધ્ધ | ટકાવારી | લક્ષ્યાંક | સિધ્ધ | ટકાવારી |
| ૧    | રાપર           | ૧૦૦૪      | ૮૩૨   | ૮૨.૮૭   | ૧૦૦૪      | ૧૦૦૬  | ૧૦૬.૨   |
| ૨    | ભચાઉ           | ૬૯૭       | ૭૪૯   | ૧૦૭.૫   | ૬૯૭       | ૭૦૮   | ૧૦૧.૬   |
| ૩    | અંજાર          | ૬૯૦       | ૬૭૩   | ૯૮.૦૦   | ૬૯૦       | ૭૧૯   | ૧૦૪.૦   |
| ૪    | ભુજ            | ૧૨૦૮      | ૧૦૧૪  | ૮૪.૦૦   | ૧૨૦૮      | ૧૧૮૦  | ૧૦૧.૫   |
| ૫    | મુન્દા         | ૪૫૬       | ૩૬૩   | ૭૯.૬૧   | ૪૫૬       | ૪૬૩   | ૧૦૧.૫   |
| ૬    | માંડવી         | ૭૮૫       | ૬૪૯   | ૮૩      | ૭૮૫       | ૬૫૨   | ૮૩.૦૦   |
| ૭    | નખત્રાણા       | ૭૫૭       | ૭૧૮   | ૯૪.૮૫   | ૭૫૭       | ૬૨૨   | ૮૨.૧૭   |
| ૮    | અબડાસા         | ૫૦૧       | ૪૦૭   | ૮૧.૨૪   | ૫૦૧       | ૩૮૦   | ૭૫.૮૫   |
| ૯    | લખપત           | ૨૪૮       | ૧૫૭   | ૬૩.૩૧   | ૨૪૮       | ૧૦૬   | ૪૨.૭૪   |
| ૧૦   | ભુજ શહેરી      | ૭૫૧       | ૫૧૧   | ૬૮.૦૪   | ૭૫૧       | ૫૪૧   | ૭૨.૦૪   |
| ૧૧   | માંડવી શહેરી   | ૨૬૮       | ૮૮    | ૩૨.૮૪   | ૨૬૮       | ૨૯૯   | ૧૧૧.૬   |
| ૧૨   | અંજાર શહેરી    | ૩૭૧       | ૪૨૭   | ૧૧૫.૧   | ૩૭૧       | ૩૪૯   | ૯૪.૦૭   |
| ૧૩   | ગાંધીધામ શહેરી | ૭૬૪       | ૧૩૪   | ૧૭.૧૪   | ૭૬૪       | ૧૧૦૧  | ૧૪૪.૧   |

**પરીવાર કલ્યાણ શાખા, જિલ્લા પંચાયત ભુજ-કચ્છ**

**સ્ટાફ પોઝીશન પત્રક તા.૦૧/૦૮/૦૯ અંતિત**

| સંવર્ગનું નામ                    | મંજુર થયેલ મહેકમ | ભરાયેલ જગ્યા | ખાલી જગ્યા | રીમાર્ક્સ           |
|----------------------------------|------------------|--------------|------------|---------------------|
| અધિક જિલ્લા આરોગ્ય અધિકારી       | ૧                | ૦            | ૧          | તા.૩૧/૦૬/૦૭ થી ખાલી |
| કવોલીટી એસ્યોરન્સમેડીકલ ઓફીસર    | ૧                | ૧            | ૦          |                     |
| વહીવટી અધિકારી                   | ૧                | ૦            | ૧          | તા.૩૧/૦૮/૦૭ થી ખાલી |
| જિલ્લા શિક્ષણ અને માહિતી અધિકારી | ૧                | ૧            | ૦          |                     |
| ડેપ્યુટી ડી.આઈ.સી.ઓ.             | ૧                | ૦            | ૧          |                     |
| જિલ્લા પબ્લિક નર્સ               | ૧                | ૦            | ૧          | વર્ષ ૨૦૦૦ થી ખાલી   |
| આસીસ્ટન્ટ એકાઉન્ટન્ટ             | ૧                | ૦            | ૧          | વર્ષ ૨૦૦૩ થી ખાલી   |
| આંકડા મદદનીશ                     | ૧                | ૦            | ૧          | વર્ષ ૨૦૦૨ થી ખાલી   |
| પ્રોજેક્ટનીશ                     | ૧                | ૧            | ૦          |                     |
| સીની. કલાર્ક                     | ૩                | ૨            | ૧          | તા.૩૧/૦૮/૦૭ થી ખાલી |
| જુની. કલાર્ક                     | ૨                | ૧            | ૧          | તા.૫/૦૮/૦૮ થી ખાલી  |
| ટાઈપીસ્ટ/ ડેટા એન્ટ્રી ઓપરેટર    | ૧                | ૦            | ૧          |                     |
| ડ્રાઇવર                          | ૧                | ૧            | ૦          |                     |
| પટાવાળા                          | ૨                | ૨            | ૦          |                     |
| કુલ                              | ૧૭               | ૮            | ૯          |                     |

## રાષ્ટ્રીય વાહકજન્ય રોગ નિયંત્રણ કાર્યક્રમ

રાષ્ટ્રીય વાહક જન્ય રોગ નિયંત્રણ કાર્યક્રમનું એક્ટીવીટી કેલેન્ડર જાન્યુઆરી થી ડિસેમ્બર ગણવામાં આવે છે. રાષ્ટ્રીય વાહકજન્ય રોગ નિયંત્રણ કાર્યક્રમ અંતર્ગત જિલ્લામાં મેલેરિયા ફ્યાઈલેરિયા ડેન્ગ્યુ-ચિકુનગુનિયા જાપાનીઝ એન્ફેફાઈલાઈટીઝ અને કાલાઆઝાર રોગ અટકાયત રોગઅટકાયત અને નિયંત્રણની કામગીરી ક્વામાં આવે છે જે પૈકી કચ્છ જિલ્લામાં ખાસ કરીને મેલેરિયા ડેન્ગ્યુ-ચિકુનગુનિયા રોગ નિયંત્રણની કામગીરી કરવામાં આવે છે દર વર્ષે સંયુક્ત નિયામકશ્રી એન.વી.બી.ડી.સી.પી ગાંધીનગર તરફથી લોહીના નમુના એકત્રીકરણ નો લક્ષ્યાંક ફાળવી આપવામાં આવે છે. સને ૨૦૦૮ ના વાર્ષિક લક્ષ્યાંક ૨૭૨૦૨૫ ફાળવી આપવામાં આવેલ છે જેની સામે વર્ષ દરમ્યાન ૨૮૦૦૨૮ લોહીના નમુના એકત્રીકરણ કરવામાં આવેલ જે ૧૦૭ ટકા સિધ્ધિ હાંસલ કરેલ છે. તે પૈકી ૩૬૦૬ કુલ મેલેરિયા કેસો જણાયેલ જે પૈકી ૪૫૮ કેસો ફાલ્સીપેરમ પ્રકારમાં હતા કુલ ૩૫૫૮ મેલેરિયાના કેસોને રેડીકલ સારવાર આપી રોગ મુક્ત કરવામાં આવેલ છે.

### ૧. એક્ટીવ સર્વેલન્સ:-

એક્ટીવ સર્વેલન્સ કામગીરીમાં આરોગ્ય કાયકમ ધ્વારા પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રના તેમને ફાળવવામાં આવેલ કાબ્રક્ષેત્ર વિસ્તારના ગામોની પખવાડીક મુલાકાત લે છે અને દરેક તાવના કેસોના લોહીના નમુના મેળવી દર્દીની ઉંમર પ્રમાણે નિયત કરેલ પ્રાથમિક સારવાર આપે છે. એક્ટીવ સર્વે હેઠળ સને વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ દરમ્યાન કુલ ૧૫૦૩૨૨ લોહીના નમુનાઓ એકત્રિત કરવામાં આવેલ છે જે પૈકી ૪૨૮ મેલેરિયા કેસો નોંધાયેલ છે જે પૈકી ૫૫ ફાલ્સીપેરમ નોંધાયેલ છે.

### ૨: પેસીવ સર્વેલન્સ

જિલ્લાના તમામ પ્રા.આ.કેન્દ્રો સા.આ.કેન્દ્રો એલોપેથિક દવાખાના તથા અન્ય દવાખાનાઓ કોમ્પ્રીફેન્સીવ હેલ્થ કેસ યુનિટ તથા મોબાઈલ યુનિટ મારફત તાવના કેસોના લોહીના નમુનાઓ એકત્રિત કરી ને પ્રાથમિક સારવાર આપવામાં આવે છે.

### ૨: મેલેરિયા કિલનીક

જે પ્રા.આ.કેન્દ્ર સા.આ.કેન્દ્ર હોસ્પિટલોમાં લેબ ટેકનિશન છે તેવા સ્થળોએ તાવના દર્દીઓના સ્થળ પર જ લોહીના નમુનાની તપાસણી કરી મેલેરિયા કેસોનું નિદાન કરી સારવાર આપવાની સેવા ઉપલબ્ધ છે આવા કેન્દ્રોને મેલેરિયા કિલનીક કહે છે જિલ્લામાં આવા ૫૧ કેન્દ્રો કાર્યરત કરવામાં આવેલ છે. જેમાં ૮૨૦૫૮ તાવના કેસો લોહીના નમુના મેળવી જાહેર થયેલ ૩૧૧૫ મેલેરિયા કેસો પૈકી ૩૦૮૦ ને સ્થળ પર જ સારવાર આપવામાં આવી છે.

### તાવના સારવાર કેન્દ્રો

આરોગ્ય કર્મચારીની ગામમાં મુલાકાત વચ્ચેના સમયગાળા દરમ્યાન તાવના કેસોને તાત્કાલિક પ્રાથમિક સારવાર મળી રહે તે માટે આવા ૩ કેન્દ્રો શરુ કરવામાં આવે છે. વર્ષ:૨૦૦૮ દરમ્યાન તાવ

સારવાર કેન્દ્રો ધ્વારા તાવના દર્દીના ૩૧૧ લોહીના નમુનાઓ એકત્રિત કરવામાં આવેલ છે તે પૈકી ૨ મેલેરિયા પોઝીટીવ કેશને સારવાર આપવામાં આવી.

#### ૪: ઔષધ વિતરણ કેન્દ્રો:

આરોગ્ય કર્મચારીની ગામમાં મુલાકાત વચ્ચેના સમયગાળા દરમ્યાન તાવના કેસોને તાત્કાલિક પ્રાથમિક સારવાર મળી રહે તે માટે ગામના આગેવાન સંસ્થાના કાર્યકર તલાટી શિક્ષક આંગણવાઢી કાર્યકર વિગેરેની સેવા ભ્વારા આવા કેન્દ્ર યલાવાય છે વર્ષ:૨૦૦૮ દરમ્યાન ઔષધ વિતરણ કેન્દ્રો ધ્વારા ૨૮૦૨૦ તાવના દર્દીને સારવાર આપવામાં આવેલ છે.

#### ૫: બાયોલોવજીકલ કન્ટ્રોલ કામગીરી:

જિલ્લામાં કાયમી પાણી ભરાયેલુ હોય તેવા તળાવ અવાવરુ કુવા વાવ મોટા ખાડા ચેક ડેમ હોય તથા ખેત તલાવડીઓમાં મચ્છર નિયંતણ કામગીરી અંતર્ગત પોરાભક્ષક માછલીઓ મુકવામા આવે છે વર્ષ ૨૦૦૮ દરમ્યાન જિલ્લાના ૧૨૭૪ સ્થળોએ પોરાભક્ષક માછલીઓ મુકવામાં આવેલ છે જિલ્લામાં ૩૯ માછલી ઉછેર કેન્દ્રો કાર્યરત છે.

#### ૬: જંતુનાશક દવા છંટકાવ

છેલ્લા ત્રણ વર્ષની મેલેરિયા પરિસ્થિતિ તથા ટેકનીકલ એડવાઈઝરી કમિટિ ધ્વારા નકકી કરેલ પોલિસિ અનુસાર નકકી કરેલ પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રના ગામોમાં મેલેથીઓન-૨૫ટકા જંતુનાશક દવાના ત્રણ રાઉન્ડ કરવામાં આવેલ છે. વર્ષ: ૨૦૦૮ દરમ્યાન ૩૬૭ ગામોની ૫૧૩૯૩૦ ની વસ્તીને છંટકાવ હેઠળ આવરેલ છે.

#### ૭: જંતુનાશક દવાયુક્ત મચ્છરદાનીનો ઉપયોગ

જનસમુદાય પાસે ઉપલબ્ધ મચ્છરદાનીઓને વિના મુલ્યે જંતુનાશક દવાયુક્ત કરી આપવામાં આવે છે દવાની અસર મચ્છરદાની પર છ માસ સુધીસ રહે છે વર્ષ: ૨૦૦૮ દરયાન ૩૮૩૩ મચ્છરદાની દવાયુક્ત કરી આપવામા આવેલ છે. આ ઉપરાંત જિલ્લાની ૧૪૦૭ બી.પી.એલ. સગર્ભા માતાઓને જંતુનાશક દવામાં બોડેલ મચ્છરદાનીઓ આપવામાં આવેલ.

રાષ્ટ્રિય વાહક જન્ય રોગ નિયંત્રણ કાર્યક્રમ હેઠળ થયેલ ભૌતિક પ્રગતિની વિગત દર્શાવતુ પત્રક

| વર્ષ: ૨૦૦૮                             | જિલ્લો કચ્છ |
|--|-------------|
| ૧. તાવના કેશ                           | ૨૯૦૦૨૯      |
| ૨. લોહીના નમુના લક્ષ્યાંક              | ૨૭૨૦૨૫      |
| ૩. એકત્રીકરણ કરેલ લોહીના નમુના         | ૨૯૦૦૨૯      |
| ૪. સિધ્ધિની ટકાવારી                    | ૧૦૭         |
| ૫. જાહેર થયેલ મેલેરિયા કેસ             | ૩૬૦૬        |
| ૬. તાવ સારવાર કેન્દ્રની સંખ્યા         | ૩           |
| ૭. સારવાર આપેલ કેસોની સંખ્યા           | ૩૧૧         |
| ૮. ઔષધ વિતરણકેસોની સંખ્યા              | ૧૪૭૮        |
| ૯. સારવારઆપેલ કેસોની સંખ્યા            | ૨૮૦૨૦       |
| ૧૦. મેલેરિયા કિલનીકની સંખ્યા           | ૫૧          |
| ૧૧. કલીનીકમાં લેવામા આવેલ લોહીના નમુના | ૮૨૦૫૯       |
| ૧૨. જાહેર થયેલ મેલેરિયા કેસો           | ૩૧૧૫        |
| ૧૩ સ્થળ પર આપેલ મેડીકલ સારવાર          | ૩૦૯૦        |

સને ૨૦૦૮-૦૯ ના નાણાંકીય વર્ષને અંતિત બચત રહેલ અને થયેલ ખર્ચની વિગતો દર્શાવતુ પત્રક  
જિલ્લા મેલેરિયા શાખા જિલ્લા પંચાયત કચ્છ-ભુજ

| ક્રમ | મુખ્ય સદર   | ઉઘડતી સિલક | વર્ષ દરમ્યાન મળેલ ગ્રાન્ટ | કુલ સરવાળો | વર્ષ દરમ્યાન થયેલ ખર્ચ | વર્ષાન્તે રહેલ સિલક |
|------|---|------------|---------------------------|------------|------------------------|---------------------|
| ૧    | ૨૨૧૦-તબીબી અને જાહેર બાંધકામ                      |            |                           |            |                        |                     |
|      | ૦૬ જાહેર આરોગ્ય                                   |            |                           |            |                        |                     |
|      | ૧૦૧ રોગોનુ નિવારણ અને નિયંત્રણ                    |            |                           |            |                        |                     |
|      |   |            |                           |            |                        |                     |
| ૧.૧  | ૧૮-એચએલટી-૫૯ પ્લાન                                | ૩૦૫૧       | ૦                         | ૩૦૫૧       | ૩૦૧૮                   | ૩૩                  |
| ૧.૨  | ૭-એચએલટી-૩૩-પ્લાન                                 | ૩૪         | ૦                         | ૩૪         | ૪                      | ૩૦                  |
| ૧.૩  | ૧-એચએલટી-૩૩-પ્લાન-ખાસ અંગભુત                      | ૧૫૨૪૦      | ૦                         | ૧૫૨૪૦      | ૦                      | ૧૫૨૪૦               |
| ૧.૪  | ૭-એચએલટી-૨૯-પ્લાન                                 | -૩૮        | ૦                         | -૩૮        | ૦                      | -૩૮                 |
| ૧.૫  | ૧૮એચ.એલ.ટી-૬૦ પ્લાન                               | ૦          | ૦                         | ૦          | ૦                      | ૦                   |
| ૧.૬  | ૭-એચએલટીસ-૨૬-પ્લાન                                | ૬૪૮૦       | ૩૭૦૩૭                     | ૪૩૫૧૭      | ૭૨૯૨                   | ૩૬૨૨૫               |
| ૧.૭  | ૧૮-એચએલટી-૨૬ પ્લાન                                | ૧૨૨૫       | ૨૦૦૦                      | ૩૨૨૫       | ૦                      | ૩૨૨૫                |
| ૧.૮  | ૧૮-એચએલટી-૫૦-પ્લાન                                | ૧૬૦૦       | ૦                         | ૧૬૦૦       | ૧૫૦૧                   | ૯૯                  |
| ૧.૯  | ૧-એનએમઈપી-પ્લાન                                   | ૮૪૦        | ૧૫૦૫                      | ૨૩૪૫       | ૧૬૧                    | ૨૧૮૪                |
| ૧.૧૦ | ૧૧-પાણી સંબંધી રોગો                               | ૦          | ૪૨૫                       | ૪૨૫        | ૦                      | ૪૨૫                 |
| ૧.૧૦ | ૧૮-એચએલટી-૨૬-પ્લાન                                | ૧૦૦૦       | ૦                         | ૧૦૦૦       | ૦                      | ૧૦૦૦                |
|      | ટોટલ પ્લાન  | ૨૯૪૭૦      | ૪૦૯૬૭                     | ૭૦૪૩૭      | ૧૧૯૭૬                  | ૫૮૪૬૧               |
| ૧.૧૧ | ૧૨-મેલેરિયા નાબુદીનો રાષ્ટ્રિય કાર્યક્રમ-નોનપ્લાન | ૪૯૪૨       | ૭૧૫૦                      | ૧૨૦૯૨      | ૯૯૦૯                   | ૨૧૮૩                |
| ૧.૧૨ | ૭-એચએલટી-૩૩ નોન પ્લાન                             | -૬૦૧       | ૦                         | -૬૦૧       | ૦                      | -૬૦૧                |
| ૧.૧૩ | ૩-એચએલટી-૫૯ નોન પ્લાન                             | ૧૪૫૦       | ૦                         | ૧૪૫૦       | ૦                      | ૧૪૫૦                |
| ૧.૧૪ | ૧૮-એચએલટી-૬૦-નોનપ્લાન                             | ૦          | ૦                         | ૦          | ૦                      | ૦                   |
| ૧.૧૫ | ૧૮-એચએલટી-૫૯-નોનપ્લાન                             | ૦          | ૦                         | ૦          | ૦                      | ૦                   |
| ૧.૧૬ | ૭-એચએલટી-૨૬-નોનપ્લાન                              | ૨૭૧૮       | ૨૬૧૨                      | ૫૩૩૦       | ૨૫૦૧                   | ૨૮૨૯                |
| ૧.૧૭ | ૧-એચએલટી-૨૬-નોનપ્લાન                              | ૧૩૯૩       | ૨૩                        | ૧૩૯૩       | ૧૦૩૯                   | ૩૫૪                 |
| ૧.૧૮ | ૧૭-એચએલટી-૪૯-નોન પ્લાન                            | ૧૦૬        | ૦                         | ૧૨૯        | ૦                      | ૧૨૯                 |
| ૧.૧૯ | ૧૮-એચએલટી-૫૦-નોન પ્લાન                            | ૮૨૪        | ૦                         | ૮૨૪        | ૦                      | ૮૨૪                 |
| ૧.૨૦ | ૧-એચએલટી-૩૩-નોન પ્લાન                             | ૧૧૮૪૨      | ૦                         | ૧૧૮૪૨      | ૦                      | ૧૧૮૪૨               |
| ૧.૨૧ | ૨૨૪૫ - કુદરતી આફતો                                | ૩૯૯૬       | ૦                         | ૩૯૯૬       | ૦                      | ૩૯૯૬                |
|      | ટોટલ (નોન -પ્લાન)                                 | ૨૭૨૭૧      | ૯૭૮૫                      | ૩૭૦૫૬      | ૧૩૪૪૯                  | ૨૩૬૦૭               |
|      | એકંદર કુલ   | ૫૬૭૪૧      | ૫૦૭૫૨                     | ૧૦૭૪૯૩     | ૨૫૪૨૫                  | ૮૨૦૬૮               |

મેલેરીયા શાખા, જિલ્લા પંચાયત ભુજ-૩૨૭  
સ્ટાફ પોઝીશન પત્રક તા.૦૧/૦૮/૦૮ અંતિત

| સંવર્ગનું નામ                  | મંજૂર થયેલ મહેકમ | ભરાયેલ જગ્યા | ખાલી જગ્યા |
|--------------------------------|------------------|--------------|------------|
| જિલ્લા મેલેરીયા અધિકારી        | ૧                | ૧            | ૦          |
| મદદનીશ જિલ્લા મેલેરીયા અધિકારી | ૧                | ૦            | ૧          |
| મેલેરીયા સુપરવાઈઝર             | ૮                | ૦            | ૮          |
| મેલેરીયા સર્વે ઈન્સપેક્ટર      | ૨૮               | ૮            | ૨૧         |
| મેલેરીયા લેબોરેટરી ટેકનીશીયન   | ૧૮               | ૨            | ૧૭         |
| મેલેરીયા સર્વે વર્કર           | ૧૧૮              | ૨૮           | ૯૦         |
| સુપીરીયર ફીલ્ડ વર્કર           | ૨                | ૦            | ૨          |
| ફીલ્ડ વર્કર                    | ૫                | ૦            | ૫          |
| હેડ મીકેનીક                    | ૧                | ૦            | ૧          |
| મીકેનીક                        | ૧                | ૦            | ૧          |
| ક્લીનર                         | ૧                | ૦            | ૧          |
| સીની. ક્લાર્ક                  | ૩                | ૨            | ૧          |
| ડ્રાયવર                        | ૪                | ૩            | ૧          |
| પટાવાળા                        | ૨                | ૨            | ૦          |
| <b>કુલ</b>                     | <b>૧૮૬</b>       | <b>૪૬</b>    | <b>૧૪૦</b> |

## પ્રકરણ-૯

### વિકાસ કાર્યક્રમ ક્ષેત્રે સિધ્ધિ

વિકાસશાખાના સ્ટાફની માહિતી વર્ષ : ૨૦૦૮-૦૯

| ક્રમ | વિગત                   | વર્ગ | ભરેલ | ખાલી |
|------|------------------------|------|------|------|
| ૧    | નાયબજિલ્લાવિકાસઅધિકારી | ૧    | ૧    | ૦    |
| ૨    | નાયબ ચીટનીસ            | ૨    | ૧    | ૧    |
| ૩    | જુનિયર કલાર્ક          | ૩    | ૫    | ૨    |
| ૪    | ક્રાઈવર                | ૩    | ૧    | ૦    |
| ૫    | પટાવાળા                | ૪    | ૨    | ૦    |

### વિકાસકાર્યક્રમ

સરકારશ્રી તરફથી જિલ્લા પંચાયતને તબદીલ થયેલ યોજનાઓની અમલવારી તાલુકા અનેગ્રમ્ય કક્ષાએ કરવામાં આવેછે. સરકારશ્રી તરફથી આવતાં અનુદાનોની ફાળવણી અને તેના ખર્ચ પર નિયંત્રણ તેમજ ફાળવેલ રકમના હિસાબો ઉપર દેખરેખ તેમજ યોજનાની નાંણાકીય અને ભૌતિક સિધ્ધિ હાંસલ થાય તે માટે યોજનાઓના અમલીકરણનું વખતોવખત મોનીટરીંગ કરવામાં આવેછે.

### ગ્રામગૃહ નિર્માણ- (સરદાર પટેલ આવાસ યોજના)

ભૂમિહિનખેમજુરો ગ્રામ્ય કારીગરો વસવાટ કરવા માટે ઘરથાળ પ્લોટની ફાળવણી કરવાની યોજના ૧૯૭૨થી અમલમાં હતી. તેમજ અ ફાળવેલ પ્લોટો પર મકાન બાંધકામ માટે સહાય આપવાની યોજના સને૧૯૭૬થી અમલમાં હતી.

આ યોજના અન્વયે સરદાર પટેલ આવાસ યોજના તા ૧/૪/૯૭થી અમલમાં આવેલ છે. જેમાં ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં ગરીબી રેખા હેઠળ જીવતાં કુટુંબોને ૧૦૦ ચો.વાર મફત પ્લોટ તથા ૪૩૦૦૦/- ની કિંમતનું મકાન અરજદાર પોતાના મારફતે અથવા સ્વૈચ્છિક સંસ્થા ધ્વારા બનાવીને લાભાર્થીને આપવાની યોજના અમલમાં છે. અહેવાલ હેઠળ વર્ષ- ૨૦૦૮-૦૯ દરમ્યાન ..૭૧૩.. ના ભૌતિક મકાન બાંધકામના વાર્ષિક લક્ષ્યાંક સામે ૭૭૧ મકાનોના કામો હાથ ધરવામાં આવેલ છે. તે પૈકી ૩૫૫ મકાનો પૂર્ણ થયેલ છે. અને નાંણાકીય ક્ષેત્રે રૂ.૨૫૬.૬૮ લાખની જોગવાઈ સામે રૂ. ૨૫૬.૬૮.લાખની ગ્રાન્ટ મળેલ જેની સામે

રૂા. .૧૩૦.૮૧ લાખનો ખર્ચ કરેલ છે. જયારે સ્પીલ ઓવરના ૩૭૪ કામોપૈકી. .૨૮૭. કામો પૂર્ણ કરેલ છે. તેની પાછળરૂા.૫૯.૨૩.લાખનો ખર્ચ થયેલ છે.

### એચ.એસ.જી.—૩

ગ્રામિણ અવાસ યોજના અન્વયે સંપાદન અને માળખાકીય સુવિધાના કામો પૈકી માળખાકીય સુવિધાના કામોમાં રાજ્ય સરકારશ્રી ધ્વારા ગ્રામ્ય કક્ષાએ ગ્રામિણ કક્ષાએ ગ્રામિણ અવાસ યોજના હેઠળ ‘રદાર અવાસ યોજના તથા ૧૦૦ચો.વાર પ્લોટ વિસ્તાર અને ઈન્દીરા અવાસ યોજના વસાહતોમાં ૧૫ કરતાં વધારે કુંટુંબો વસવાટ કરતાંહોય તેઓને પાયાની સુવિધઘઘા મળી શકે તેમાટે સી.સી.રોડ, પીવાના પાણીનીપાઈપલાઈન ગટર સ્ટ્રીટ લાઈટ વીજળી કરણની સુવિધા ઉપલબ્ધ કરાવવા સારૂ ઉક્ત એચ.એસ.સી.—૩ યોજના સને ૨૦૦૬—૦૭ના વર્ષમાં અમલમાં મુકેલ.

જે અન્વયે કચ્છ જિલ્લાને સને ૨૦૦૮—૦૯ના વર્ષમાં માળખાકીય સુવિધાના કામો માટે રૂા. ૧૫૦—૦૦ લાખ અને ભૌતિક .૩૦..ગામોનો લક્ષાંક ફાળવેલ જે સામે માર્ચ—૦૯ અંતિત રૂા.૧૩૬—૭૯.લાખના કામો મંજૂર થયેલ કામો સામે ..૩૩....ગામોમાં ૮૪..કામો કરવામાં આવેલ છે. તે અંગે રૂા. .૧૩૬—૭૯.. .લાખનો ખર્ચ થયેલ છે.

### એચ.એસ.જી.—૪ જમીન પ્લોટ વિકાસ

આયોજના હેઠળ સરદાર આવાસ યોજના તથા ઈન્દીરા આવાસ યોજના હેઠળના લાભાર્થીઓના જમીનમાટેના પ્લોટ વિકાસ માટે સને૨૦૦૮—૦૯ના વર્ષમાં ભૌતિક લક્ષાંક લાભાર્થીદીઠ મહત્તમ રૂા. ૧૫૦ નો વિકાસ ખર્ચ યોજનામાં .નીલ.....લાભાર્થ સામે ..નીલ.....લાભાર્થી આવરી લીધેલ છે.

### ૧૨મું નાંણાંપંચ

આ યોજના ભારત સરકારશ્રી ધ્વારા અમલમાં મુકાયેલ છે.જે ગુજરાત સરકારશ્રી તરફથી ૧૨માં નાંણાંપંચની ભલામણ અનુસાર પંચાયતો માટે નાંણાંકીય આવના સાધનો સંગીન બનાવવા માટ પંચાયતીરાજ સંસ્થાઓને આર્થિક સહાય આપવા સને ૨૦૦૫—૦૬થી ૨૦૦૯—૧૦સુધી પાંચ વર્ષ માટે અમલમાં મુકેલ છે.આ યોજનામાં ગ્રાન્ટ ભારત સરકારશ્રી ધ્વારા રાજ્ય સરકારશ્રીને ફાળવવામાં આવે છે. સરકારશ્રી તરફથી દરવર્ષે રૂા.૭૬૫—૬૩ લાખ ગ્રાન્ટ ફાળવાશે. જે ગ્રાન્ટ મુજબ ૪૦ ટકા જીલ્લાપંચાયત ૪૦ ટકા તાલુકાપંચાયત અને ૩૦ ટકા ગ્રામપંચાયતને ફાળવવાની જોગવાઈ થયેલ છે. તે મુજબ જિલ્લાકક્ષા, તાલુકાકક્ષા, ગ્રામ્યકક્ષાના કામોહાય ઘરવાના હોય છે.જેમાં અમલીકરણ અધિકાર તરીકે જિલ્લા

કક્ષાના કામો માટે કાર્યપાલક ઈજનેરશ્રી પંચાયત મા.અને.મ વિભાગ.અનેકાર્યપાલક ઈજનેરશ્રી પંચાયત સિયાઈ વિભાગ.તાલુકાઅને ગ્રમ્ય કક્ષાના કામો માટે તાલુકા વિકાસ અધિકારીશ્રી રહે છે.૧૨માં નાંણાપંચના અનુદાનની ફાળવણીઅને તેના ખર્ચ ઉપર નિયંત્રણ તેમજ ફાળવેલ રકમોના હિસાબો ઉપર દેખરેખ તેમજ યોજનાની સિધ્ધિ હાંસલ થાય તે માટે વખતોવખત મોનીટરીંગ કરવામાં આવે છે.

૧૨માં નાંણાંપંચમાં વર્ષ-૨૦૦૫-૦૬, ૨૦૦૬-૦૭, ૨૦૦૭-૦૮, ૨૦૦૮-૦૯ની ગ્રન્ટ ફાળવણી સામે કુલ ૬૦૬ કામ પૂર્ણ થયેલ છે. અને ખર્ચ રૂ.૬૦૬-૫૦ લાખનો થયેલ છે.

### પંચવટી યોજના-

સરકારશ્રી તરફથી સને ૨૦૦૪-૦૫થી રાજ્યના ગ્રમ્ય વિસ્તરમાં ગ્રમ્ય પ્રજાના આનંદ પ્રમોદ માટે સુવિધાયુક્ત બાગ બગીચાને પ્રોત્સાહન આપતી નવતર પંચવટી યોજના અમલમાં મુકેલ છે.આ યોજનાનો લક્ષાંક વિકાસ કમિશ્નરશ્રી ધ્વારા ફાળવવામાં આવે છે.જેના ઉપર તાલુકા વિકાસ અધિકારીશ્રીને લક્ષાંક આપવામાં આવે છે.આયોજનમાં જિલ્લા/તાલુકા/ગ્રમ્યકક્ષાએ અમલી કરણ સમિતીની રચના થયેલ છે.આ સમિતી પંચવટી તરીકે જાહેર કરેલ ગામોમાં પંચવટી બનાવવાની કાર્યવાહી અંગે નિયંત્રણ રાખે છે.

આ યોજનામાં સરકારશ્રી તરફથી પંચવટી દીઠ રૂ ૧.૦૦લાખમળે છે.તેમજ જે ગ્રમ પંચાયત પંચવટી બનાવવા સહમત થાય તેમણે લોકફાળા તરીકે રૂ૦.૫૦લાખ ભરવાના હોય છે.પંચવટી યોજનાની ગ્રન્ટ ફાળવણી અને તેનાખર્ચ ઉપર નિયંત્રણ તેમજ ફાળવેલ રકમોના હિસાબો ઉપર દેખરેખ તેમજ યોજનાની સિધ્ધિ હાંસલ થાય તે માટે વખતો વખત મોનીટરીંગ કરવામાં આવે છે.

આ યોજનામાં વર્ષ- ૨૦૦૮-૦૯માં કુલ .૩૭....લક્ષાંક સામે..૩૨..પંચવટી પૂર્ણ થયલ છે. તથા રૂ. .૩૨.૦૦.લાખનો ખર્ચ થયેલ છે.

### નિર્મળ ગુજરાત

રાજ્ય સરકારશ્રીના પંચાયત ગ્રમ ગૃહ નિર્માણ અને ગ્રમ વિકાસ ધ્વારા તા ૨૬/૧૨/૨૦૦૬ના પરિપત્રધ્વારા વર્ષ- ૨૦૦૭ને નિર્મળ ગુજરાત વર્ષ તરીકે ઉજવવાનું નક્કી કરેલ છે.ગુજરાત રાજ્યમાં સ્વચ્છા અંગે લોકોમાં જાગૃતી આવે તે આ યોજનાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ છે. નિર્મળ ગુજરાત યોજના અંતર્ગત એ.પી.એલ.કુંટુંબોને શૌચાલય બનાવવા અંગે નાંણાંકીય સહાયતા પુરી પાડવા અર્થે આ જિલ્લાને રૂ ૧૦૩.૫૦લાખ ફાળવવામાં આવેલ . જે પૈકી દરેક એ.પી.એલ. કુંટુંબદીઠ શૌચાલય બનાવવા અર્થે રૂ૭૫૦/-ની સહાય આપવાની જોગવાઈ છે.

નિર્મળ ગુજરાત અંતર્ગત માર્ચ-૦૯ સુધીમાં કુલ ૧૨૨૯૧ એ.પી.એલ. કુંટુંબોના શૌચાલય બનાવવામાં આવેલ છે. જે પૈકી કુલ.૮૮.૮૧.. લાખનો ખર્ચ થયેલ છે.



સરકારશ્રી ધ્વારા વર્ષ-૨૦૦૭ને નિર્મળ ગુજરાત વર્ષ તરીકે જાહેર કર્યા બાદ યોજનાની અસરકારકતાં ને ધ્યાને લઈ નિર્મળ ગુજરાત યોજનાને વર્ષ- ૨૦૦૮સુધી લંબાવવાનો નિતિ વિષયક નિર્ણય થયેલ છે.

### ગામસભાઅનુંદાન

પંચાયત વિભાગના ઠરાવ ક્રમાંક પરચ-૨૦૦૩/૬૬૫/ચ તા ૧૪/૩/૦૫ વાળાથી ગામ સભામાં રજુ થતાં પ્રશનોના નિકાલ અન્વયે સહાયક અનુંદાન આપવા બાબતમાં ભૌતિક સ્વરૂપે કામ હાથ ધરીને ગામની ભૌતિક સગવડમાં ઉમેરો કરી ગ્રામસભા પ્રશનોની નિકાલની દિશામાં ફળદાયી કાર્યવાહી હાથ ધરવાનું છે. આ યોજનાના મૂખ્ય લક્ષણો નીચે મુજબ છે.

૧. ગામસભામાં માંગણી થયેલ પૈકીના જ કામો હોવા ફરજીયાત છે.
૨. કામની ઓછામાં ઓછી કિંમત રૂા ૫૦૦૦૦/- હોવી જોઈએ પરંતું ૧ લાખથી વધવી જોઈએ નહિ
૩. કામની તાંત્રિક મંજૂરી સક્ષમ અધિકારી પાસેથી મળવવાની રહે છે.
૪. કામની વહીવટી મ'જૂરી જિલ્લાવિકાસઅધિકારશ્રી પાસેથી મેળવવાની રહેશે.
૫. ગામસભાના ઠરાવમાં દર્શાવયા મુજબના કામો પૈકીનું કામ લેવું

## પ્રકરણ-૧૦

### સહકાર ક્ષેત્રે સિધ્ધિ :-

સહકાર ક્ષેત્રે સામાન્ય રીતે નીચે મુજબની પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવામાં આવે છે

૧: ગુજરાત સહકારી અધિનિયમ અ ૧૯૬૧ હેઠળ ગ્રામ્યવિસ્તારની મંડળીઓની નોંધણી પેટા નિયમો માં સુધારા મંડળીઓને પુનઃજીવિત કરવી તથા વાર્ષિક સાધારણ સભા બોલાવવાની સત્તા વગેરે

### સહકારી મંડળીઓના પ્રકારો

૧: ગ્રામ વિકાસ સહકારી શ્રમયોગી

૨: સેવા સહકારી મંડળી

૩: પિયત (ખેતી- સહકારી મંડળી

૪: ગ્રાહક ભંડાર સહકારી મંડળી

૫: હાઉસીંગ સહકારી મંડળી

૬: ભરત ગુંથણ સહકારી મંડળી

### કર્મચારી વિરાણ ગ્રાહક સહકારી મંડળી

૨: ઔદ્યોગિકતાલીમ ક્ષેત્રે

૧: ઉનવણાટ તાલીમ કેન્દ્ર : માધાપર

૨: સુતરવણાટ તાલીમ કેન્દ્ર-કુકમા

૩: કચ્છી ભરત તાલીમ કેન્દ્ર-અંજાર

૩: વિસ્તારણ અધિકારી: સહકારની નિમણુંક બઢતી વગેરેની કામગીરી

૪: વિસ્તરણ અધિકારી: સહકાર ની કામગીરી પર નિયંત્રણ વિ.

૫: રાજ્યના કુટીર ઉદ્યોગો અને ગ્રામ્યઉદ્યોગો વિભાગ હેઠળના ચારતાલીમ કેન્દ્રોનું સંચાલન કરવામા આવે છે. આ તાલીમકેન્દ્રો માં એક વર્ષસુધી વ્યવસાયલક્ષી સઘન તાલીમ આપવામા આવે છે. તાલીમ પુર્ણ થયા બાદ કુટીરઉદ્યોગો ધ્વારા પરીક્ષા લેવાં આવે છે અને પ્રમાણપત્રો આપવામાં આવે છે. આ તાલીમાર્થીઓ તાલીમ નો પુરો ઉપયોગ કરી શકે તે માટે તાલીમ બાદ ફોલોઅપ ની કામગીરી હાથ ધરી જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્ર મારફતે લોન સહાય મળી રહે.

સહકાર શાખાનો મહેકમ વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯

| ક્રમ | સંવર્ગ                 | મજુર થયેલ જગ્યાઓ | તે સામે ભરાયેલ જગ્યાઓ | ખાલી રહેલ જગ્યા | વિશેષનોંધ |
|------|------------------------|------------------|-----------------------|-----------------|-----------|
| ૧    | ૨                      | ૩                | ૪                     | ૫               | ૬         |
| ૧    | સિનિયર કારકુન (વહીવટ)  | ૨                | ૧                     | ૧               |           |
| ૨    | સિનિયર કારકુન (હિસાબી) | ૧                | ૧                     | ૦               |           |
| ૩    | જુનીયર કારકુન(વહીવટ)   | ૧                | ૧                     | ૦               |           |
| ૪    | જુનીયર કારકુન(વહીવટ)   | ૧                | ૧                     | ૦               |           |
| ૫    | પટાવાળા                | ૨                | ૧                     | ૧               |           |

માહિતી મેળવવનો અધિકારી: અરજદાર તરફથી માંગવામાં આવતી માહિતી માટેની અરજી સ્વીકારવાનુ કામ આ શાખાહસ્તે કરવામાં આવે છે અને તેનુ સંકલન કરવામાં આવે છે.

નાગરીક અધિકારપત્ર: નાગરીક અધિકારપત્રની માહિતી જીલ્લા પંચાયતની તમામ શાખાઓ ધ્વારા અત્રે આપવામાં આવે છે.

યોજનાની વિગત: અત્રેની શાખા હસ્તક કોઈ યોજના નથી.

## પ્રકરણ-૧૧

### સમાજ કલ્યાણ ક્ષેત્રે સિધ્ધિ :-

કચ્છ જિલ્લાના ગ્રામ્ય વિસ્તારના અનુસૂચિત જાતિના લોકો માટે સમાજ કલ્યાણ શાખા જિ.પ. કચ્છ ધ્વારા વિવિધ ક્ષેત્રે ચાલતી યોજનાઓની અને તેની થયેલ કામગીરીની વિગત નીચે મુજબ છે.

### શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે:-

**એસ.એસ.સી. પૂર્વેના વિદ્યાર્થીઓ માટે પરિક્ષિત લાલ મજમુદાર શિષ્યવૃત્તિ યોજના**

આ યોજના હેઠળ અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય/શહેરી વિસ્તારના ધો. ૧ થી ૭માં અભ્યાસ કરતા બાળકોને તથા ધો.૮ થી ૧૦ માં ગ્રામ્ય વિસ્તારની હાઈસ્કુલોમાં અભ્યાસ કરતા બાળકોને આ લાભ મળવા પાત્ર છે.

**ગરીબી નાબુદી કાર્યક્રમ હેઠળ એસ.એસ.સી. પૂર્વેના વિદ્યાર્થીઓ માટે રાજ્ય શિષ્યવૃત્તિ યોજના**

આ યોજના હેઠળ અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય/શહેરી વિસ્તારના ધો. ૧ થી ૭માં અભ્યાસ કરતા બાળકોને તથા ધો.૮ થી ૧૦ માં ગ્રામ્ય વિસ્તારની હાઈસ્કુલોમાં અભ્યાસ કરતા બાળકોને આ લાભ મળવા પાત્ર છે.

**અનુ.જાતિના અસ્વરણ વ્યવસાયમાં રોકાયેલ વાલીઓના બાળકોને પુર્વ એસ.એસ.સી. મુનિ મેતરાજ રાજ્ય શિષ્યવૃત્તિ યોજના**

આ યોજના હેઠળ અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય/શહેરી વિસ્તારના ધો. ૧ થી ૭માં અભ્યાસ કરતા બાળકોને તથા ધો.૮ થી ૧૦ માં ગ્રામ્ય વિસ્તારની હાઈસ્કુલોમાં અભ્યાસ કરતા અસ્વરણ વ્યવસાય કરતા વાલીઓના બાળકોને આ લાભ મળવા પાત્ર છે. આ યોજનાનો લાભ એકજ વાલીના વધુમાં વધુ બે બાળકોને મળવા પાત્ર છે.

**અનુસૂચિત જાતિના બાળકોને મફત પુસ્તક / કપડા સહાય (ગણવેશ સહાય)**

આ યોજના હેઠળ અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય/શહેરી વિસ્તારના ધો. ૧ થી ૭માં અભ્યાસ કરતા બાળકોને બે જોડ ગણવેશ ખરીદવા માટે રૂ. ૧૫૦/- લેખે સહાય આપવાની રહે છે. જેમા વાલીની આવક મર્યાદા વાર્ષિક રૂ. ૧૫૦૦૦/- ની છે

અનુ.જાતિ પૈકી અતિ પછાત જાતિના ધો.૧ થી ૭ માં અભ્યાસ કરતા બાળકોને શિષ્યવૃત્તિ સહાય યોજના.

આ યોજના હેઠળ અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય/શહેરી વિસ્તારના ધો. ૧ થી ૭માં અભ્યાસ કરતા બાળકોને તથા ધો.૮ થી ૧૦ માં ગ્રામ્ય/ શહેરી વિસ્તારની હાઈસ્કૂલોમાં અભ્યાસ કરતા બાળકોને શિષ્યવૃત્તિ આપવાની થાય છે.

### **સુબેદાર રામજીઆબેદકર છાત્રાલયને અનુદાન યોજના**

આ યોજના હેઠળ અનુ. જાતિના ૭૦ ટકા વિદ્યાર્થીઓ તથા બક્ષીપંચના ૨૦ ટકા વિદ્યાર્થીઓ તથા ૧૦ ટકા ઈતર બીન પછાત વિદ્યાર્થીઓને એક વિદ્યાર્થી દીઠ રૂ.૬૦૦/- માસિક લેખે નિભાવ અનુદાન આપવાની જોગવાઈ છે.તેમજ વિદ્યાર્થી પ્રતિ માસ રૂ. ૫૦/- લેખે સંસ્થાને મકાન ભાડુ ચુકવવાની જોગવાઈ છે.તેમજ છાત્રાલયમાં ફરજ બજાવતા કર્મચારીઓને સરકારશ્રી તરફથી નિયત થયેલ વેતન સંસ્થા મારફત ચુકવવાની યોજના અમલમાં છે.

### **સરસ્વતિ સાધના (સાયકલ ભેટ) યોજના**

આ યોજના હેઠળ અનુ. જાતિની ધો. ૮ માં અભ્યાસ કરતી અને કન્યાનાં ગામમાં હાઈસ્કૂલની સગવળતા ન હોય અને નજીકના હાઈસ્કૂલ વાળા ગામે આવન-જાવન કરતી હોય તે માટે કન્યાને રૂ. ૨૦૦૦/- સાયકલ સહાય પેટે ચુકવવાની યોજના અકલમાં છે. જેમાં વાલીની વાર્ષિક આવક મર્યાદા રૂ. ૧૫૦૦૦/-ની છે.

## **આર્થિક ઉત્કર્ષ ક્ષેત્રે**

### **અનુસુચિત જાતિના લોકોને ખેતીની જમીન ખરીદવા નાણાંકીય સહાય**

આ યોજના હેઠળ અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય વિસ્તારના લોકોને એકર દીઠ કિંમતના ૫૦ ટકા અથવા રૂ. ૨૫૦૦૦/- પૈકી બે માથી ઓછી હોય તે સહાય તરીકે મંજૂર કરવાની રહે છે.બે એકર માટે વધુમાં વધુ રૂ. ૫૦૦૦૦/- ની સહાય આપવાની રહે છે. આ યોજનાનો લાભ બી.પી.એલ. લાભાર્થીઓને જ આપવાનો થાય છે.

## **આરોગ્ય અને ગૃહ નિર્માણ**

### **અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય વિસ્તારના લોકોને મફત તબીબી સહાય યોજના**

આ યોજના હેઠળ અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય વિસ્તારના કેન્સર,રક્તપિત,ટી.બી. જેવા રોગોથી પીડાતા લોકોને સહાય પેટે ડોક્ટરની ભલામણથી સહાય આપવાની યોજના અમલમાં છે.

### માતૃશ્રી ભીમાબાઈ આબેડકર બાલવાડી યોજના

આ યોજના હેઠળ અનુ. જાતિના ૦ થી ૫ વર્ષ સુધીના બાળકોને પૂર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણ સ્વછતા તેમજ અભ્યાસ પ્રત્યેની જાગૃતિ કેળવવા માટે ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં સમાજ કલ્યાણ શાખાની બાલવાડીઓ ચલાવવામાં આવે છે.

### ડો. આબેડકર આવાસ યોજના

અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય વિસ્તારના લોકોને પોતાની માલિકીની જમીન / પ્લોટ/ જર્જરીત મકાન પર આવાસ બાંધવા માટે રૂ.૪૩૫૦૦/- સહાય આપવાની યોજના અમલમાં છે.

### ડો. આબેડકર આવાસ યોજના (અતિ પછાત જાતિના લોકો માટે)

અનુ.જાતિ પૈકીના અતિ પછાત જાતિના ગ્રામ્ય વિસ્તારના લોકોને પોતાની માલિકીની જમીન / પ્લોટ/ જર્જરીત મકાન પર આવાસ બાંધવા માટે રૂ.૪૩૫૦૦/- સહાય આપવાની યોજના અમલમાં છે.

### કુંવરબાઈનું મામેરૂ સહાય યોજના

અનુ. જાતિના ગ્રામ્ય વિસ્તારની કન્યાઓને લગ્ન થયેથી રૂ. ૫૦૦૦/- ની સહાય આપવાની યોજના અમલમાં છે. યુગલ પૈકી યુવકની ઉંમર લગ્નની તારીખે ૨૧ વર્ષ કે તેથી વધારે હોવી જોઈએ, કન્યાની ઉંમર લગ્નની તારીખે ૧૮ વર્ષ કે તેથી વધારે હોવી જોઈએ. લગ્નની તારીખથી એક વર્ષની અંદર અરજદારોએ ફોર્મ સંબંધિત સમાજ કલ્યાણ નિરીક્ષકશ્રીને રજૂ કરવાનું રહે છે.

### માતૃશ્રી રમાબાઈ આબેડકર સાત સમુહ ફેરા લગ્ન યોજના

નોંધણી થયેથી સંબંધિત સંસ્થાઓ તરફથી અનુ. જાતિના સમુહ લગ્નનું આયોજન કરવામાં આવે તો કન્યાને રૂ. ૫૦૦૦/- ના શ્રીનીધી બોન્ડ આપવાની યોજના અમલમાં છે. નોંધણી થયેલ સંસ્થા ઓછામાં ઓછા ૧૦ યુગલોના સમુહ લગ્ન કરે તો આ યોજનાનો લાભ મળી શકે.

### સામાજિક અને શૈક્ષણિક શિબીરો

અનુ.જાતિના લોકોને યોજનાકીય પ્રચાર અને પ્રસાર માટે તથા શિક્ષણ અંગેની જાગૃતિ કેળવવા માટે શિબીરો યોજવાની યોજના અમલમાં છે.

### સત્યવાદી રાજા હરિશચંદ્ર મરણોત્તર સહાય (અંત્યેષ્ઠી સહાય) યોજના

આ યોજના હેઠળ અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય વિસ્તારના ઈસમો કે જેઓ ગરીબી રેખા હેઠળ જીવે છે તેમના કુટુંબના સભ્યોના મરણ પ્રસંગે અંતિમ ક્રિયા કર્મ માટે રૂા. ૨૫૦૦/- ની સહાય આપવામાં આવે છે.

### ગરીબી નાબુદી કાર્યક્રમ ક્ષેત્રે

ગરીબી નાબુદી કાર્યક્રમ હેઠળ અનુ. જાતિના ગ્રામ્ય વિસ્તારના લોકોને મફત તબીબી સહાય યોજના

આ યોજના હેઠળ અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય વિસ્તારના કેન્સર, રક્તપિત અને ટી.બી. જેવા રોગોથી પીડાતા લોકોને સહાય પેટે ડોક્ટરની ભલામણથી સહાય આપવાની યોજના અમલમાં છે.

એસેએસ.સી. પૂર્વેના વિદ્યાર્થીઓ માટે પરિક્ષીત લાલ મજમુદાર શિષ્યવૃત્તિ યોજના

આ યોજના હેઠળ અનુ.જાતિના ગ્રામ્ય/શહેરી વિસ્તારના ધો. ૧ થી ૭માં અભ્યાસ કરતા બાળકોને તથા ધો.૮ થી ૧૦ માં ગ્રામ્ય વિસ્તારની હાઈસ્કુલોમાં અભ્યાસ કરતા બાળકોને આ લાભ મળવા પાત્ર છે.

સને ૨૦૦૮-૦૯ના વર્ષ દરમ્યાન સમાજ કલ્યાણ ક્ષેત્રે વિવિધ યોજનાકીય કામગીરી નીચે મુજબ હાથ ધરવામાં આવેલ છે. યોજનાવા નાણાકીય તથા ભૈતિક પ્રગતિની વિગતો નીચે મુજબ છે.

| ક્રમ | યોજનાની વિગત   | મળેલ ગ્રાન્ટ રૂ. લાખમાં | ખર્ચ રૂ. લાખમાં | ભૈતિક સિદ્ધિ |
|------|--|-------------------------|-----------------|--------------|
| ૧    | એસ.એસ.સી. પૂર્વ વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિ              | ૨૩.૫૦                   | ૨૩.૨૬           | ૧૪૫૮૩        |
| ૨    | અસ્વચ્છ વ્યવસાયમાં રોકાયેલ બાળકોને શિષ્યવૃત્તિ         | ૩૩.૮૧                   | ૩૩.૫૪           | ૩૩૪૦         |
| ૩    | સરસ્વતી યોજના સાયકલ યોજના                              | ૨.૧૬                    | ૧.૫૨            | ૧૦૧          |
| ૪    | અનુ. જાતિના બાળકોને ગણવેશ                              | ૪૦.૫૦                   | ૪૦.૪૮           | ૨૬૯૯૧        |
| ૫    | અતિ પછાત જાતિના ધો. ૧ થી ૭ સુધીના બાળકોને શિષ્યવૃત્તિ  | ૧૪.૮૦                   | ૧૪.૭૯           | ૨૮૩૩         |
| ૬    | અતિ પછાત જાતિના ધો. ૮ થી ૧૦ સુધીના બાળકોને શિષ્યવૃત્તિ | ૦.૮૭                    | ૦.૯૦            | ૨૦૨          |
| ૭    | છાત્રાલયોને સહાયક અનુદાન                               | ૯.૩૧                    | ૯.૩૪            | ૬            |
| ૮    | મફત તબીબી સહાય   | ૧.૫૦                    | ૧.૨૩            | ૫૭           |
| ૯    | ભીમાબાઈ આબેડકર બાલવાડી યોજના                           | ૦.૫૨                    | ૦.૫૨            | ૨            |
| ૧૦   | આબેડકર આવાસ યોજના                                      | ૩૯.૨૦                   | ૩૮.૯૦           | ૧૪૩          |
| ૧૧   | અતિ પછાત જાતિના અરજદારોને આબેડકર આવાસ યોજના            | ૧૦.૦૦                   | ૨.૪૦            | ૯            |
| ૧૨   | કુંવરબાઈનુ મામેરૂ યોજના                                | ૨.૨૮                    | ૨.૨૮            | ૪૫           |
| ૧૩   | સમાજ કલ્યાણ શિબિરો                                     | ૦.૧૦                    | ૦.૧૦            | ૨            |
| ૧૪   | અન્ટ્યેષ્ટિ ક્રિયા માટે સહાય યોજના                     | ૨.૬૩                    | ૨.૬૩            | ૧૦૫          |
| ૧૫   | એસ.એસ.સી. પૂર્વ વિદ્યાર્થીઓને રાજ્ય શિષ્યવૃત્તિ        | ૧૪.૧૨                   | ૧૩.૪૨           | ૧૭૫૪૪        |
| ૧૬   | મફત તબીબી સહાય   | ૦.૦૦                    | ૦.૦૦            | ૦            |



## પ્રકરણ-૧૨

### સંકલીત બાળ વિકાસ યોજના ક્ષેત્રે સિધ્ધિ

#### પુરક પોષણ પુરુ પાડવું.

○ માસથી ૬ વર્ષના બાળકો, સગર્ભા, ધાત્રી અને કિશોરીઓને પુરક પોષણ આપવામાં આવે છે. આ પુરક પોષણમાં ફોર્ટીફાઈડ આટા, બાલભોગ, ન્યુટ્રી કેન્ડી, ચણા, તેલ પુરા પાડવામાં આવે છે. આ યોજનામાં બાળકોને પુર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણ અને આરોગ્ય તપાસ જરૂરી રસીકરણ તથા તે અંગેની સંદર્ભ સેવાઓ પુરી પાડવામાં આવે છે.

#### કિશોરી શક્તિ યોજના

આ યોજનામાં ૧૧ થી ૧૮ વર્ષની કિશોરીઓને સ્વરોજગાર લક્ષી તાલિમ આપવામાં આવે છે. તેમજ આર્યન ફોલીકની ગોળી તથા પુરક પોષણ આપવામાં આવે છે. આરોગ્ય પોષણ શિક્ષણ સંદર્ભ સેવાઓ રશીકરણ આરોગ્ય તપાસ તથા સગર્ભા, ધાત્રીઓને આયોડીન યુક્ત નમક પુરુ પાડવામાં આવે છે.

#### બાલિકા સમૃધ્ધી યોજના

આ યોજનામાં ૧૫ ઓગષ્ટ ૧૯૯૭ પછી જન્મેલ બી.પી.એલ. હેઠળ આવતી કુટુંબની બે બાલિકા સુધી આ યોજનાનો લાભ આપવામાં આવે છે. જન્મોત્તર અનુદાનની રકમ રૂા.૫૦૦/- બાલિકાના ખાતામાં જમા કરાવવામાં આવે છે. બાલિકા શાળાએ જતી થાય ત્યારે ઘો-૧૦ સુધી શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવે છે. આ યોજનાનો મુખ્ય હેતુ બાલિકા શાળાએ જતી થાય તેમજ ૧૮ વર્ષ પહેલા લગ્ન ન થાય એ છે. અને પત્ર પુત્રીનો ભેદભાવ દુર થાય તે આ યોજનાનો મુખ્ય હેતુ છે.

આઈ.સી.ડી.એસ. ઘટકોની મંજુર, ભરેલ અને ખાલી જગ્યાની માહિતી દર્શાવતું પત્રક માર્ચ -૦૯ અંતિત

| ક્રમ | સંવર્ગનું નામ                         | મંજુર | ભરેલી | ખાલી |
|------|---------------------------------------|-------|-------|------|
| ૧    | ૨                                     | ૩     | ૪     | ૫    |
| ૧    | પ્રોગ્રામ ઓફીસર આઈ.સી.ડી.એસ. (વર્ગ-૧) | ૧     | ૧     | ૦    |
| ૨    | હિસાબનીશ                              | ૧     | ૧     | ૦    |
| ૩    | કચેરી અધિક્ષક (ઓ.એસ.) (વર્ગ-૩)        | ૧     | ૦     | ૧    |
| ૪    | આંકડા મદદનીશ                          | ૧     | ૦     | ૧    |
| ૫    | સીનીયર કલાર્ક                         | ૧     | ૧     | ૦    |
| ૬    | જુ. કલાર્ક                            | ૧     | ૦     | ૧    |
| ૭    | ડ્રાઈવર                               | ૧     | ૧     | ૦    |
| ૮    | પટાવાળા                               | ૧     | ૧     | ૦    |
| ૯    | પોષણ આહાર અધિકારી                     | ૧     | ૦     | ૧    |
| ૧૦   | પ્રી. સ્કુલ ઈન્સ્ટ્રક્ટર              | ૧     | ૦     | ૧    |
| ૧૧   | હેલ્થ ઈન્સ્ટ્રક્ટર                    | ૧     | ૦     | ૧    |
| ૧૨   | શોશ્યલ વર્ક ટીચર                      | ૧     | ૦     | ૧    |
| ૧૩   | ટાઈપીસ્ટ                              | ૧     | ૦     | ૧    |
|      | કુલ :-                                | ૧૩    | ૫     | ૮    |

જિલ્લા કક્ષાની યોજનાઓની સદર/પેટા સદરવાર ભૌતિક લક્ષ્યાંક તથા નાણાકીય જોગવાઈ સામેની વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ ની માર્ચ અંતિત તારીજપત્રક પ્રોગ્રામ ઓફીસરશ્રી, સંકલીત બાળ વિકાસ યોજના કચ્છ - ભુજ વર્ષ :- ૨૦૦૮-૦૯

(રૂ. લાખમાં)

| ક્રમ | યોજનાનું નામ           | બજેટ/<br>સદર | વાર્ષિક લક્ષ્યાંક |          |         | માર્ચ<br>અંતિત<br>મળેલ ગ્રાંટ | માર્ચ અંતિત સિધ્ધિ                    |         | સિધ્ધિની ટકાવારી |         | રિમાર્ક્સ |
|------|------------------------|--------------|-------------------|----------|---------|-------------------------------|---------------------------------------|---------|------------------|---------|-----------|
|      |                        |              | ભૌતિક             |          | નાણાકીય |                               | એકમ                                   | નાણાકીય | ભૌતિક            | નાણાકીય |           |
|      |                        |              | બાબત              | એકમ      |         |                               |                                       |         |                  |         |           |
| ૧    | ૨                      | ૩            | ૪.૧               | ૪.૧      | ૪.૨     | ૫                             | ૬.૧                                   | ૬.૨     | ૭                | ૮       | ૯         |
| ૧    | કિશોરી શક્તિ યોજના     | ૨૨૩૬<br>પોષણ | લાભાર્થી          | ૪૫૦૦૦૦૦  | ૧૦.૦૦   | ૦.૦૦                          | ૪૦.૦૮                                 | ૧.૩૪    | ૯૦.૦૦            | ૧૩.૪૦   |           |
| ૨    | બાલિકા સમૃદ્ધિ<br>યોજન | ૨૨૩૬<br>પોષણ | લાભાર્થી          | ૦        | ૧૦.૦૦   | ૨.૦૦                          | ૧૭૩<br>બાલિકાના<br>ખાતા<br>ખોલાવેલ છે | ૪.૩૪    | ૦                | ૪૩.૪૦   |           |
| ૩    | પુરક પોષણ પ્લાન        | ૨૨૩૬<br>પોષણ | લાભાર્થી          | ૪૫૦૫૩૦૦૦ | ૨૪૭.૭૯  | ૧૩.૮૦                         | ૩૫૫.૮૩                                | ૮૦.૦૦   | ૮૦.૦૦            | ૨૨.૭૦   |           |

પ્રોગ્રામ ઓફીસરશ્રી, સંકલીત બાળ વિકાસ યોજના કચ્છ - ભુજ

વર્ષ :- ૨૦૦૮-૦૯

(રૂા લાખમાં)

| ક્રમ | યોજનાનું નામ           | બજેટ/સદર            | વાર્ષિક લક્ષ્યાંક |       |         | માર્ચ અંતિત મળેલ ગ્રાંટ | માર્ચ અંતિત સિધ્ધિ |         | સિધ્ધિની ટકાવારી |         | રિમાર્ક્સ |
|------|------------------------|---------------------|-------------------|-------|---------|-------------------------|--------------------|---------|------------------|---------|-----------|
|      |                        |                     | ભૌતિક             |       | નાણાકીય |                         | એકમ                | નાણાકીય | ભૌતિક            | નાણાકીય |           |
|      |                        |                     | બાબત              | એકમ   |         |                         |                    |         |                  |         |           |
| ૧    | ૨                      | ૩                   | ૪.૧               | ૪.૧   | ૪.૨     | ૫                       | ૬.૧                | ૬.૨     | ૭                | ૮       | ૯         |
| ૧    | સંકલીત બાળ વિકાસ યોજના | ૨૨૩૫સામાજિક સુરક્ષા | લાભાર્થી          | ૯૩.૦૦ | ૫૧.૧૫   | ૮.૭૫                    | ૭૧.૬૭              | ૧૧.૪૫   | ૭૭.૦૦            | ૨૨.૩૮   |           |

## પ્રકરણ-૧૩

### પશુપાલન:

૧: -જિલ્લાના ગ્રામ્ય વિસ્તારના લોકોનો મુખ્ય ધંધો ખેતી હોવાથી પશુપાલન એ જિલ્લાના લોકોનો પૂરક વ્યવસાય છે. હાલના સંજોગો માં પશુપાલન એ ખેતી સાથે મુખ્ય ધંધા તરીકે વિકસી રહેલ છે.

### ૨: વહીવટી માળખું:

| જિલ્લા કચેરીનું મહેકમ     |                       |             |              |            |
|---------------------------|-----------------------|-------------|--------------|------------|
| ક્રમ                      | જગ્યાનું નામ          | મંજુર જગ્યા | ભરાયેલ જગ્યા | ખાલી જગ્યા |
| ૧                         | નાયબ પશુપાલન નિયામક   | ૧           | ૧            | ૦          |
| ૨                         | મદદનીશ પશુપાલન નિયામક | ૧           | ૧            | ૦          |
| ૩                         | સીનીયર ક્લાક”(વહીવટી) | ૧           | ૦            | ૧          |
| ૪                         | સીનીયર ક્લાક (હિસાબી) | ૧           | ૧            | ૦          |
| ૫                         | જુનીયર ક્લાર્ક        | ૩           | ૧            | ૨          |
| ૬                         | પટાવાળા               | ૨           | ૨            | ૦          |
| ૭                         | ડાઈવર                 | ૧           | ૧            | ૦          |
| ક્ષેત્રીય કચેરીઓનું મહેકમ |                       |             |              |            |
| ૧                         | પશુ ચિકિત્સા અધિકારી  | ૨૬          | ૧૮           | ૦૮         |
| ૨                         | પશુધન નિરીક્ષક        | ૨૮          | ૧૨           | ૧૬         |
| ૩                         | ડ્રેસર (વેટ)          | ૧૪          | ૧૧           | ૩          |
| ૪                         | પટાવાળા               | ૬૫          | ૩૭           | ૨૮         |
| ૫                         | પટાવાળા કમ ડાઈવર      | ૩           | ૨            | ૧          |

૩: નાયબ પશુપાલન નિયામકશ્રી, જિલ્લા પંચાયત કચેરી, કચ્છ-ભુજમાં આવેલ જુદી જુદી પશુ સારવાર સંસ્થાઓની વિગત નીચે મુજબ છે. વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯

| ક્રમ | સારવાર સંસ્થા               | સંખ્યા |
|------|-----------------------------|--------|
| ૧    | પશુ ચિકિત્સાલય              | ૨૬     |
| ૨    | ફરતા પશુ ચિકિત્સાલય         | ૦૩     |
| ૩    | પ્રાથમિક પશુ સારવાર કેન્દ્ર | ૨૮     |

#### ૪: પશુપાલન યોજનાઓ

૧: પશુઓની બિમારી વખતે તાત્કાલિક સારવાર કરવાથી તેની કાય"ક્ષમતા તથા દુધ ઉત્પાદન ક્ષમતા જળવાઈ રહે છે. આ બાબતે નજીકની પશુ સારવાર સ્થતામાત્ર પશુઓને લઈ જવાથી જરૂરી સારવાર મળી રહે છે.

૨: ખસીકરણ કરવાથી બાંગરા-સાંઢ-ઉપર નિયંત્રણ થઈ શકે છે. તેથી દુધાળા પશુઓની શુધ્ધ ઓલાઈ જાળવી શકાય અને ખેડુતોને ખેતી કામ માટે બળદ મળી રહે છે.

૩: રોગ નિદાન માટે લોહી દુધ, પેશાબ મળ વગેરેના નમુનાઓનું પરીક્ષણ કરવાથી રોગનું સચોટ થઈ શકે છે. જે મુજબ સચોટ અને સ્ત્રી સારવાર મળી રહે છે.

૪: ક'ત્રિમ બીજદાન કામગીરી ધ્વારા સારી ઓલાદના સાંઢ/ પાડાના બીજથી સૂવર્ધન કરવાથી સારી ઓલાદના વાછરડા પાડી ઉત્પન્ન થવાથી દુધ ઉત્પાદનના ઉત્તરોત્તર વધારો ાય છે.

૫: પાળતુ પશુઓમાં ચેપીરોગવાળા વિરોધી રસીકરણ કરી પશુઓને જીવલેણ રોગચાળાથી બચાવી શકાય છે. દરેક પશુ સારવાર સંસ્થાએ ખરવા મોવાસા ગળસુંઢા ગાંડીચોતાવ રોગ વિરોધી રસીકરણ વિના મુલ્યે કરવામાં આવે છે.

૬: ધાસચારા વિકાસ યોજના અંતર્ગત રાજ્ય સરકારશ્રી /કેન્દ્ર સરકાર તરફથી સુધારેલ ધાસચારાના બીયરણ ખેડુત પશુપાલકોને વિના મુલ્યે ુપુરા પાડવામાં આવે છે. સુધારેલ બીયારણથી એક જમીનમાં વધુ ધાસ ઉત્પાદન થઈ શકે છે.

૭: ધાસચારા વિકાસ યોજના અંતર્ગત માનવ સંચાલીત રાઉન્ડ વ્હીલવાળા ચાફકટર ખરીદી પર પશુપાલન લાભાથી"ઓને સહાય આપવામૂ આવે છે. ચાફકટરથી નાના ટુકડા કરેલ ધાસચારો ખવડાવવાથી ધાસચારાના બગાડ અટકે છે જે કારણે ૩૦ટકા સુધી ધાસચારાની બચત થાય છે.

૮: કેન્દ્ર સરકારની યોજનામુજબ ૫ ગુઠા જમીન પુરતુ ધાસચારા મીનીકીટસ, કેન્દ્ર સરકારશ્રી તરફથી મળે છે. જે પશુપાલન એક એક ખેડુતોને વિના મુલ્યે આપવામાં આવે છે.

૯: અનુસુચિત જાતિ માટેની યોજનાઓ

:: બકરા યુનિટની સ્થાપના માટે ખર્ચના ૫૦ ટકા લેખે રૂ. ૧૮૦૦૦ સુધી સહાય આપવામાં આવે છે.

:: જેથી અનુસુચિત જાતિના લાભાર્થીને કાયમી આવક પુરી પાડી પગભર બનાવી શકાય.

- માનવ સંચાલીત રાઉન્ડ બીવાળા ચાફકટર ખરીદી માટે ખર્ચના ૫૦ ટકા લેખે રૂ. ૧૦૦૦ સુધીની સહાય
- કેટલશેડ બનાવવા માટે ખર્ચ"ના ૫૦ટકા લેખે રૂ. ૧૦,૦૦૦ સુધીની સહાય
- ગમાણ બનાવવા માટે ખર્ચના ૫૦ટકા લેખેરુ ૧૦૦૦ સુધીની સહાય

- અનુસુચિતજાતિના લોકોના દુધાળા પશુઓની દુધ ઉત્પાદન ક્ષમતામાં વધારો કરવા (હેલ્થ પેકેજ સહાય યોજના) માટે રુ. ૫૦૦ સુધીની ક'મીનાશક દવા તથા ફીડ સપ્લીમેન્ટના રપે સહાય.
- અંતરીયાળ વિસ્તારના ગામોમાં પશુરોગ નિદાન અને સારવાર કેમ્પનુ આયોજન કરી પશુપાલકોનાપશુઓને તેમના ગામમાં દરેક પ્રકારન સારવાર આપવામૂ આવે છે.
- પશુ ઉત્પાદન વ'ધિ શિબિર ધ્વારા ગ્રામ્ય કક્ષાએ બીનઉપયોગી માદા પશુઓને સારવાર આપી ઉત્પાદન લક્ષી બનાવવામૂ આવે છે પશુ સંવર્ધનશિક્ષણ શિબિર ધ્વારા પશુપાલકોને પશુપાલનના આધુનીક જ્ઞાનથી વાકેફ કરવામાં આવે છે.
- પશુ આરોગ્ય મેળા અંતર્ગત અંતરીયાળ વિસ્તારના ગામોમાં પશુ રોગ નિદાન અને સારવાર કેમ્પનું આયોજન કરવામાં આવે છે જેમાં પશુપાલકોના , પશુઓને દરેક પ્રકારની સારવાર ઓપરેશન રસીકરણ, ખસીકરણ તથા ઘેટા બકરામાં ક'મિનાશક દવા પીવડાવવાની કામગીરી કરવામાં આવે છે.

**પશુપાલન ક્ષેત્રેની વિવિધ યોજનાઓની ભૌતિક તેમજ નાણાક્રિક લક્ષ્યાંક, સિધ્ધિની વિગતો વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯**

| ક્રમ | કામગીરીની વિગત                  | ભૌતિક     |        | નાણાક્રિક |         |
|------|---------------------------------|-----------|--------|-----------|---------|
|      |                                 | લક્ષ્યાંક | સિધ્ધિ | લક્ષ્યક   | સિધ્ધિ  |
| ૧    | સારવાર                          | ૦         | ૧૪૪૬૪૮ | ૦         | ૦       |
| ૨    | ખસીકરણ                          | ૮૪૦૦      | ૮૪૮૬   | ૦         | ૦       |
| ૩    | રસીકરણ                          | ૨૩૦૦૦૦    | ૪૨૭૯૧૩ | ૦         | ૦       |
| ૪    | રોગ નિદાન નમુના                 | ૪૧૫૦      | ૪૩૬૦   | ૦         | ૦       |
| ૫    | કેમ્પ આયોજન                     | ૦         | ૨૦૬    | ૦         | ૦       |
| ૬    | કેમ્પમાં સારવાર                 | ૦         | ૧૧૨૮૨૨ | ૦         | ૦       |
| ૭    | કત્રિમ બીજદાન                   | ૬૦૦૦      | ૧૭૧૮   | ૦         | ૦       |
| ૮    | વિસ્તરણ ઝુંબેશ સંખ્યા           | ૬૭૨       | ૬૮૦    | ૦         | ૦       |
|      | હાજર રહેલ સ્ત્રી                | ૦         | ૧૮૪૦   | ૦         | ૦       |
|      | હાજર રહેલ પુરુષ                 | ૦         | ૧૬૧૬૦  | ૦         | ૦       |
|      | ક,લ તાલિમાર્થી                  | ૦         | ૧૮૦૦૦  | ૦         | ૦       |
| ૯    | મીનીકીટસ સપ્લાય                 | ૧૨૫       | ૬૬૦    | ૦         | ૦       |
| ૧૦   | સામાન્ય ચાફકટર સહાય             | ૧૫        | ૧૫     | ૧૫૦૦૦     | ૧૫૦૦૦૨૨ |
| ૧૧   | ખા.અંયો.ચાફકટર સહાય             | ૨૨        | ૪૪     | ૪૪૦૦૦     | ૪૪૦૦૦   |
| ૧૨   | ખા.અ.યે.હેલ્થ પેકેજ સહાય        | ૪૦૦       | ૪૦૦    | ૨૦૦૦૦૦    | ૧૯૫૩૫૦  |
| ૧૩   | ખા.અં.ધો બકરાં એકમ સહાય         | ૪૦        | ૪૦     | ૭૨૦૦૦૦    | ૭૨૦૦૦૦  |
| ૧૪   | પશુ ઉ.વૃક્ષિસારવાર              | ૧૦૦૦૦     | ૧૯૧૫૧  | ૪૦૦૦૦૦    | ૩૯૫૯૯૨  |
| ૧૫   | પશુ સં.શિશિ તાલિમાર્થી          | ૫૦૦૦      | ૫૦૪૮   | ૧૦૦૦૦૦    | ૪૯૭૨૦   |
| ૧૬   | કે.પુ.યુ. પશુસં.શિશિ તાલિમાર્થી | ૧૯૫૦      | ૧૯૬૦   | ૬૧૫૦૦     | ૨૨૪૨૦   |
| ૧૭   | કૃમિનાશક દવાઘેટાં બકરાં         | ૨૦૦૦૦     | ૩૩૯૧૫  | ૧૦૦૦૦૦    | ૯૯૬૯૦   |

|    |                        |      |      |         |        |
|----|------------------------|------|------|---------|--------|
| ૧૮ | અ.જા.પે.યો.ગમાણ સહાય   | ૪૪   | ૪૪   | ૪૪૦૦૦   | ૪૪૦૦૦  |
| ૧૯ | અ.જા.પે.યો.કોઢ સહાય    | ૨૬   | ૨૪   | ૨૬૦૦૦૦  | ૨૪૦૦૦૦ |
| ૨૦ | પશુ આરોગ્ય મેળો        | ૧૪૦  | ૧૪૯  | ૮૪૦૦૦૦  | ૮૩૪૮૫૦ |
| ૨૧ | દુધ ઉત્પાદન હરિફાઈ.    | ૬૩   | ૬૭   | ૦       | ૦      |
| ૨૨ | સામાન્ય હેલ્થ પેકેજ    | ૧૪૦૦ | ૧૩૯૮ | ૧૪૦૦૦૦૦ | ૮૩૭૧૦૧ |
| ૨૩ | સ્વચ્છ દુધ ઉત્પાદન કીટ | ૧૭૪૧ | ૧૭૪૧ | ૭૨૯૦૦૦  | ૭૨૮૪૭૬ |



## પ્રકરણ-૧૩

### આંકડાકીય ક્ષેત્રે સિધ્ધિ

#### ❖ આંકડા શાખાનું વહીવટી માળખું:- વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯

| ક્રમ | જગ્યાનું નામ         | વર્ગ | મંજૂર થયેલ મહેકમ | ભરાયેલ જગ્યા |
|------|----------------------|------|------------------|--------------|
| ૧    | જિલ્લા આંકડા અધિકારી | ૧    | ૧                | ૧            |
| ૨    | સંશોધન મદદનીશ        | ૩    | ૩                | ૧            |
| ૩    | આંકડા મદદનીશ         | ૩    | ૨                | ૧            |
| ૪    | જુ.કલાર્ક            | ૩    | ૧                | ૧            |
| ૫    | પટાવાળા              | ૪    | ૨                | ૨            |
|      | કુલ                  | —    | ૯                | ૬            |

#### ❖ આંકડા શાખાની કામગીરી

##### ૧: જિલ્લાની આંકડાકીય રુપરેખા:-

નિયામકશ્રી અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્ર ગાંધીનગરની સુચના મુજબ સમગ્ર રાજ્યના એક સુત્રતા જળવાઈ રહે તે માટે જિલ્લાના જુદા જુદા વિષયો જેવા કે વિસ્તાર અને વસતિ, ભૌગોલિક સ્થાન, આબોહવા, ખેતીવાડી, પશુધન, પશુપાલન, મત્સ્યોદ્યોગ, ખનિજ, વિજળી, જીવનવિમો, બેકીંગ, ભાવ, વાહન વ્યવહાર અને સંદેશાવ્યવહાર, નાણાં વ્યવસ્થા, રોજગારી અને માનવશક્તિ, શિક્ષણ, અને સાંસ્કૃતિ બાબતો, જન્મ મરણ, જાહેર આરોગ્ય અને તબીબી સેવાઓ, ગુના, પોલીસ અને ન્યાય વ્યવસ્થા, સહકાર, સ્થાનિક સંસ્થાઓ તથા આયોજન વિગેરે લગતી માહિતી તાલુકા તથા જિલ્લા ની કચેરીઓ પાસેથી એકત્ર કરી ચકાસણી કરી જિલ્લાની આંકડાકીય રુપરેખા પ્રસિધ્ધ કરવામાં આવે છે. અહેવાલ વર્ષ દરમ્યાન ૨૦૦૮-૦૯ ની પુસ્તિકા ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૦મા પ્રસિધ્ધ કરવામાં આવેલ છે.

##### ૨: જિલ્લાની સામાજિક આર્થિક સમીક્ષા:-

નિયામકશ્રી, અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્ર ગાંધીનગરની સુચના મુજબ જિલ્લાની સામાજિક આર્થિક સમીક્ષાની પુસ્તિકા તૈયાર કરવામાં આવે છે તે મુજબ સને ૨૦૦૮-૦૯ ના વર્ષની સામાજિક આર્થિક સમીક્ષા તૈયાર કરી નવેમ્બર-૦૯માં પ્રકાશિત કરવામાં આવેલ છે.

### ૩: જિલ્લા પંચાયતોનો વાર્ષિક વહીવટી અહેવાલ

જિલ્લા પંચાયતોની જુદી જુદી શાખામાં વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮ દરમ્યાન હાથ ધરાયેલ વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની થયેલ કામગીરીની વિગતો સંકલિત કરી વિકાસ કમિશનરશ્રી સુચનાનુસાર આ પ્રકાશન નવેમ્બર-૦૮માં બહાર પાડવામાં આવેલ છે જ્યારે વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ની કામગીરી ચાલુ છે..

### ૪: પંચાયત કર્મચારીઓની ગણતરી

વિકાસ કમિશનરશ્રી સુચના મુજબ દર વર્ષની માફક તા:૧-૧૦-૨૦૦૮ ના રોજની સ્થિતિએ પંચાયત સંવર્ગ હેઠળ કામ કરતાં કર્મચારીઓની માહિતી તૈયાર કરી વિકાસ કમિશનરશ્રીઓને ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગરને મોકલી આપવામાં આવેલ છે.

### ૫: ભાવ એકત્રિકરણ

સરકારશ્રીના અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્ર કચેરી ધ્વારા નિયત થયેલ જીવન જરૂરીયાતની આવશ્યક ચીજવસ્તુઓના છુટક તથા જથ્થાબંધ ભાવો પ્રતિ માસના પ્રથમ અને ત્રીજા શુક્રવારે નિયત થયેલ દુકાનોએથી મેળવી ચકાસણી કરીને નિયામકશ્રી, અર્થશાસ્ત્ર ગાંધીનગરને મોકલાવવામાં આવેલ છે.

### ૬: પશુધન ગણતરી

પશુપાલન નિયામકની કચેરી ધ્વારા દર પાંચ વર્ષે પશુધન વસતિ ગણતરી અંગેની મોજણી હાથ ધરવામાં આવે છે છેલ્લી પશુધન વસતિગણતરી-૨૦૦૭ ની ગણતરીની કામગીરી પુર્ણ થયેલ છે .

### ૭: ગ્રામ સવલત મોજણી

દર બે વર્ષે અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્ર નિયામકની કચેરી ધ્વારા ગ્રામ સવલત મોજણી હાથ ધરવામાં આવે છે છેલ્લી ૧-૪-૨૦૦૮ અંતિત ગ્રામ સવલત મોજણી નિયામકશ્રી, અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્ર ધ્વારા આખરીકરણની કામગીરી ચાલુ છે.

### ૮: પાક કાપણી અખતરા અંગે નિર્દેશન

અત્રેની નિયામકશ્રી ધ્વારા દર વર્ષે જિલ્લા આંકડા અધિકારીને સુપ્રપ્ત કરવામાં આવતા પાક કાપણી અખતરાનું સુપરવિઝન કરીને અંગેનો અહેવાલ મોકલાવવામાં આવેલ છે.

## ૯: ૨૦ મુદ્દા અમલીકરણ કાર્યક્રમ

જિલ્લા પંચાયતની ૨૦ મુદ્દા કાર્યક્રમના અમલ અને સમીક્ષા સમિતિના આંકડા અધિકારીશ્રી રાજ્ય સચિવ તરીકે કામગીરી કરે છે. વખતોવખત ૨૦મુદ્દા કાર્યક્રમના અમલ અને સમીક્ષા સમિતિની બેઠક બોલાવી કામગીરીની સમીક્ષા પણ કરવામાં આવેલ છે.

## ૧૦: ૮૦ ટકા નોર્મલ પ્લાન યોજનાઓ:

૮૦ ટકા નોર્મલ પ્લાન યોજનાઓ હેઠળ જિલ્લા પંચાયતને તબદિલ થયેલ યોજનાઓના તિમાસિક પ્રગતિ અહેવાલ જિલ્લા પંચાયતની જુદીજુદી શાખાઓમાંથી મેળવી સંકલિત કરી જિલ્લા આયોજન મંડળને મોકલાવવામાં આવેલ છે.

## ૧૧: જિલ્લા આયોજન મંડળની કામગીરી

જિલ્લા આયોજન મંડળ ધ્વારા અમલમાં મુકાતી ૧૫ ટકા વિવેકધીન જોગવાઈ, પ્રોત્સાહક જોગવાઈ, વિકાસશીલ રાપર તાલુકાની જોગવાઈ, ધારાસભ્યશ્રી ગ્રાન્ટ, બોર્ડર એરીયા ડેવલોપમેન્ટની જોગવાઈ હેઠળ ગ્રામ્ય વિકાસના કામોની દરખાસ્તોનું ઘડતર તાલુકા પંચાયત હેઠળની તાલુકા આયોજન સમિતિ ધ્વારા થાય છે. વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ની યોજનાકીય દરખાસ્તો જિલ્લા આયોજન મંડળને ભલામણ કરવામાં આવે છે. દર માસે આંકડા અધિકારી ધ્વારા આયોજન ના ૧૦ કામોનું વિનિયમન કરી અહેવાલ સામાન્ય વહીવટ વિભાગ ગાંધીનગરને મોકલાવવામાં આવેલ છે.

## ૧૨: કૃષિ મહોત્સવ

કૃષિ મહોત્સવ અન્વયે પૂર્વ આયોજન તથા રથ દરમ્યાન થયેલ સંપૂર્ણ કામગીરીની એન્ટીઓ તાલુકા કક્ષાએ રોજે રોજ થાય તેની મોનીટરીંગની કામગીરી કરવામાં આવેલ છે.

## પ્રકરણ-૧૪

### દબાણ ક્ષેત્રે સિધ્ધિ

સરકારશ્રીના પંચાયત અનેગ્રામ ગૃહ નિર્માણ વિભાગના ઠરાવ અન્વયે પંચાયત અધિનિયમની જોગવાઈ મુજબ ગ્રામ્ય/નગર પંચાયતોને સુપ્રત થયેલ ગૌચર તથા અન્ય જમીનો ઉપરના દબાણો દૂર કરવાની જવાબદારી ગ્રામ/નગર પંચાયતોની તેમજ તાલુકા પંચાયતોની છે. પરંતુ એક યા બીજા કારણોસર આવા દબાણો પુરતા પ્રમાણમાં દૂર કરાવી શકાતા નથી. દબાણોની સંખ્યા ઉત્તરોત્તર વધતી જતી હોવાથી આવા દબાણો દૂર કરવાનો પ્રશ્ન મહત્વનો બન્યો છે. જે અન્વયે જિલ્લા પંચાયતમાં એક દબાણ સેલ ઉભુ કરવામાં આવેલ છે.

#### ❖ દબાણ શાખાનું વહીવટી માળખું:-

| ક્રમ | જગ્યાનું નામ         | મંજૂર થયેલ મહેકમ | ભરાયેલ જગ્યા |
|------|----------------------|------------------|--------------|
| ૧    | તાલુકા વિકાસ અધિકારી | ૧                | ૦            |
| ૨    | સર્કલ ઈન્સપેક્ટર     | ૧                | ૦            |
| ૩    | સર્વેયર              | ૨                | ૦            |
| ૪    | જી.કલાર્ક            | ૧                | ૧            |
| ૫    | પટાવાળા              | ૧                | ૧            |
|      | કુલ                  | ૬                | ૨            |

વર્ષની શરૂઆતના બાકી દબાણો, વર્ષ દરમિયાન શોધાયેલ દબાણો અને વર્ષ દરમિયાન દૂર કરવામાં આવેલ દબાણોની વિગત નીચેના પત્રકમાં આપેલ છે.

| ક્રમ | દબાણનો પ્રકાર | વર્ષની શરૂઆતના બાકી દબાણો | વર્ષ દરમિયાન શોધાયેલ દબાણો | કુલ દબાણો | વર્ષ દરમિયાન દૂર કરવામાં આવેલ દબાણો | વર્ષના અંતે બાકી દબાણોની સંખ્યા |
|------|---------------|---------------------------|----------------------------|-----------|-------------------------------------|---------------------------------|
| ૧    | ગૌચર          | ૫૩૬                       | ૦                          | ૫૩૬       | ૦                                   | ૫૩૬                             |
| ૨    | અન્ય          | ૩૩૮૪                      | ૦                          | ૩૩૮૪      | ૨૭                                  | ૩૩૫૭                            |
|      | કુલ           | ૩૯૨૦                      | ૦                          | ૩૯૨૦      | ૨૭                                  | ૩૮૯૩                            |

## પ્રકરણ-૧૫

### ઇ - ગ્રામની કામગીરી :-

#### હાર્ડવેર :-

કચ્છ જિલ્લાની કુલ ૬૧૫ ગ્રામ પંચાયતોમાં રાજ્ય સરકારની સીધી સહાયથી કોમ્પ્યુટર હાર્ડવેરને લગતી તમામ સામગ્રી પુરી પાડવામાં આવી જેમા પ્રથમ ચરણમાં+++ કુલ ૩૦૩ ગ્રામપંચાયતો બીજા ચરણમાં ૩૦૭ અને ત્રીજા અને અંતિમ ચરણમાં કુલ ૫ ગ્રામપંચાયતો +હાર્ડવેરને લગતી સામગ્રી માહે+ ઓગસ્ટ ૨૦૦૮માં પૂર્ણ કરી નિજલ્લાની ૧૦૦% કામગીરી પૂર્ણ કરવામાં આવી.

#### વી.સી.ઇ :-

ગ્રામપંચાયત ખાતે પૂરા પડાયેલા હાર્ડવેરનો કાર્યક્ષમ ઉપયોગ થાય અને લોકોને સેવા મળી રહે તે હેતુસર કોમ્પ્યુટર પર કામગીરી કરી શકે તેવા ગ્રામ કોમ્પ્યુટર સાહસિક (વી.સી.ઇ) સાથે કરાર કરવામાં આવેલ છે.

#### ટેકનીકલ સર્પોર્ટ+ર :-

ગ્રામકક્ષાએ પૂરા પડાયેલ કોમ્પ્યુટર હાર્ડવેર સતત ચાલુ રહે તેમજ ડેટાનો બેકઅપ લેવાય, એન્ટીવાયરસ સોફ્ટવેર ઇન્સ્ટોલ કરવા તથા તલાટી કમ મંત્રી/વી.સી.ઇ ને તાલીમ આપવા દરેક ૩૦ ગ્રામપંચાયત દીઠ એક ટી.એલ.ઇ ની નિમણૂક કરવાની રાજ્યસરકારની યોજના અન્વયે આ જિલ્લામાં રાજ્યસરકાર દ્વારા નિયત થયેલ એપ્ટેક કંપની દ્વારા ગ્રામપંચાયત માટે ૨૬ ટી.એલ.ઇ તથા ૧ ડી.એલ.ઇ કામગીરી બજાવે છે.

#### ઇ-ગ્રામ ખાતે શરૂ થયેલ સેવા :-

#### આર.ઓ.આર :-

ગ્રામકક્ષાએ ખેડૂતોને ૭/૧૨ તથા ૮-અના ઉતારા મળી રહે તે હેતુસર ૬૨૭ જિલ્લાની કુલ ૧૪૬ ગ્રામપંચાયતોમાં આર.ઓ.આરની સેવા ઓનલાઇન રીતે કાર્યરત કરેલ છે. આ સેવા વી.સી.ઇ મારફત ઉપલબ્ધ કરાવેલ છે.

#### મોબાઇલ રીચાર્જ :-

ગ્રામકક્ષાએ દરેકને B2C સેવા મળી રહે તે હેતુસર કચ્છ જિલ્લાની કુલ ૪ ગ્રામપંચાયતો માં વી.સી.ઇ મારફતે ઇ-કનેક્ટવીટી દ્વારા મોબાઇલ રીચાર્જની સેવા કાર્યરત કરેલ છે.

#### સી.એસ.સી :-

રાજ્ય સરકારના ઇ-ગ્રામ વિશ્વગ્રામ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત કોમન સર્વિસ સેન્ટર (સી.એસ.સી) નો કચ્છ જિલ્લાનો કોન્ટ્રાક્ટ CMC કંપનીને આપવામાં આવેલ છે. કચ્છ જિલ્લાની કુલ ૬૧૫ ગ્રામપંચાયતો પૈકી ૨૮૪ ગ્રામપંચાયતોને સી.એસ.સી તરીકે જાહેર કરવામાં આવી. આ કંપની દ્વારા જિલ્લા કક્ષા તથા તાલુકા કક્ષાએ ફીલ્ડ ઓફિસરની નિમણૂક કરેલ છે. જેઓ દ્વારા સર્વે કરી ૨૮૪ ગ્રામપંચાયત ખાતે સ્થળ પસંદ કરી કબજો મેળવેલ છે. આ સાથે સામેલ પત્રકમાં સી.એસ.સી સેન્ટરની યાદી આપવામાં આવેલ છે.

વી.સેટ :-

| ક્રમ | જિલ્લા / તાલુકાનું નામ | કુલ ગ્રામ પંચાયત | ઉપલબ્ધ ટેકનીકલ સપોર્ટર | થયેલ વીસેટ ઇન્સ્ટોલેશન | કુલ સી.એસ.સી સેન્ટર |
|------|------------------------|------------------|------------------------|------------------------|---------------------|
| ૧    | કચ્છ (જિલ્લો)          | ૬૧૫              | ૧ DLE                  | ૬૧૫                    | ૨૮૪                 |
| ૧    | અજંર                   | ૫૩               | ૧                      | ૫૩                     | ૨૭                  |
| ૨    | અબડાસા                 | ૮૫               | ૩                      | ૮૫                     | ૧૭                  |
| ૩    | ભુજ                    | ૧૦૬              | ૪                      | ૧૦૬                    | ૫૦                  |
| ૪    | ભચાઉ                   | ૫૯               | ૨                      | ૫૯                     | ૩૦                  |
| ૫    | ગાંધીધામ               | ૭                | ૧                      | ૭                      | ૭                   |
| ૬    | મુંદરા                 | ૪૨               | ૨                      | ૪૨                     | ૨૪                  |
| ૭    | માંડવી                 | ૭૪               | ૩                      | ૭૪                     | ૩૯                  |
| ૮    | નખત્રાણા               | ૭૭               | ૩                      | ૭૭                     | ૪૨                  |
| ૯    | લખપત                   | ૩૩               | ૨                      | ૩૩                     | ૧૯                  |
| ૧૦   | રાપર                   | ૭૯               | ૩                      | ૭૯                     | ૩૯                  |
|      | કુલ                    | ૬૧૫              | ૨૭                     | ૬૧૫                    | ૨૮૪                 |

વાર્ષિક વહીવટી અહેવાલ વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯

અનુક્રમણિકા

| પ્રકરણ | વિગત                        | પાના નંબર |
|--------|-----------------------------|-----------|
| ૧      | જિલ્લાની સામાન્ય માહિતી     | ૧         |
| ૨      | જિલ્લા પંચાયતનું બંધારણ     | ૫         |
| ૩      | હિશાબી શાખાની કામગીરી       | ૧૧        |
| ૪      | ખેતીવાડી શાખાની કામગીરી     | ૧૩        |
| ૫      | બાંધકામ શાખાની કામગીરી      | ૨૦        |
| ૬      | સિંચાઈ શાખાની કામગીરી       | ૨૩        |
| ૭      | શિક્ષણ શાખાની કામગીરી       | ૨૫        |
| ૮      | આરોગ્ય શાખાની કામગીરી       | ૩૦        |
| ૯      | વિકાસ શાખાની કામગીરી        | ૪૬        |
| ૧૦     | સહકાર શાખાની કામગીરી        | ૫૦        |
| ૧૧     | સમાજ કલ્યાણ શાખાની કામગીરી  | ૫૨        |
| ૧૨     | આઈ.સી.ડી.એસ. શાખાની કામગીરી | ૫૭        |
| ૧૩     | પશુપાલન શાખાની કામગીરી      | ૬૧        |
| ૧૪     | આંકડા શાખાની કામગીરી        | ૬૫        |
| ૧૫     | દબાણ શાખાની કામગીરી         | ૬૮        |
| ૧૬     | ઈ -ગ્રામની કામગીરી          | ૬૯        |

## આમુખ

જિલ્લા પંચાયત અધિનિયમ ૧૯૮૩ ની કલમ ૧૬૭(૧) હેઠળ કચ્છ જિલ્લા પંચાયતનો સને ૨૦૦૮-૦૯નો વાર્ષિક વહીવટી અહેવાલ પ્રસિધ્ધ કરતાં આનંદ અનુભવીએ છીએ. સદર અહેવાલમાં જિલ્લા પંચાયત ધ્વારા હાથ ધરાયેલ વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની વિગતો આપવામાં આવી છે.

જિલ્લા પંચાયતના માળખામાં વિકાસ, પશુપાલન, ખેતીવાડી, બાળ વિકાસ, શિક્ષણ, આરોગ્ય, કુટુંબ કલ્યાણ, રસીકરણ, મેલેરીયા, બાંધકામ, સિંચાઈ, સમાજ કલ્યાણ અને સહકાર વિગેરે શાખાઓનો સમાવેશ થાય છે. જિલ્લા પંચાયતની તમામ શાખાઓને સરકારશ્રી તરફથી સુપ્રત થયેલ ફરજો, યોજનાઓ અને લક્ષ્યાંકો ફળીભૂત કરવા માટે સતત પ્રયત્નો કરેલ છે અને પરિણામ સ્વરૂપે કચ્છ જિલ્લા પંચાયતની કામગીરી અહેવાલ વર્ષમાં રાજ્ય સ્તરે ઘણી સારી રીતે કરી છે. જિલ્લાની વિકાસકૂચ ચાલુ રાખવા જિલ્લા પંચાયત સતત કાર્યશીલ છે.

જિલ્લા પંચાયતે ૨૦૦૮-૦૯ ના વર્ષ દરમિયાન સર્વ ક્ષેત્રિય પ્રવૃત્તિમાં વિકાસ સાધવા પ્રયાસો કર્યા છે અને ત્રિસ્તરીય પંચાયતે આવરી લેતી વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરી સિધ્ધિઓ હાંસલ કરી છે.

જિલ્લાની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ અને વિકાસની સિધ્ધિઓને આવરી લેતો આંકડાકીય અને વર્ણનાત્મક અહેવાલ પુસ્તિકા રૂપે રજૂ કરવામાં આવેલ છે, જે ઉપયોગી નિવડશે તેવી અપેક્ષા રાખીએ છીએ.

કે.ડી.ભાનુશાલી  
જિલ્લા આંકડા અધિકારી(ઈ.ચા.)  
જિલ્લા પંચાયત કચ્છ

રાજકુમાર બેનીવાલ  
(આઈ.એ.એસ.)  
જિલ્લા વિકાસ અધિકારી  
જિલ્લા પંચાયત કચ્છ

જિવાભાઈ કે.આહીર  
પ્રમુખ  
જિલ્લા પંચાયત કચ્છ











